

A photograph of children playing on a spring rider at a playground. The children are wearing winter clothing, including hats and jackets. The spring rider is a red and white structure with a car-like shape. The background shows a playground setting with trees and a building.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelukysely Lahdessa 2026

Tulosten yhteenveto ja johtopäätökset

Palvelukyselyn tarkoitus

Lahden kaupunki keräsi tietoa lasten, nuorten ja perheiden **palveluiden toimivuudesta, saatavuudesta ja saavutettavuudesta**. Näkemyksiä toivottiin perheiltä ja huoltajilta, joilla on alle 19-vuotiaita lapsia ja nuoria Lahden kaupungin palveluiden piirissä. Kyselyyn pystyi vastaamaan myös lapsi tai nuori itse tai lasten ja nuorten kanssa työskentelevä henkilö.

Kyselyn avulla arvioitiin **perheiden kokemusta ja näkemystä** Lahden

- varhaiskasvatuspalveluista,
- perusopetuksesta, harrastus- ja iltapäivätoiminnasta,
- lukion ja toisen asteen opetuksesta,
- nuorisopalveluista,
- koulukuljetuksesta,
- joukkoliikenteen käytöstä sekä asumisesta.

Palvelukyselyn tarkoitus

Vastausaika oli 6.2.–28.2.2026. Kyselyyn pystyi vastata OmaLahti-osallistumissivustolla ja siihen vastasi **375** henkilöä, joista **88 %** oli naisia. Merkittävä osa vastaajista kävi töissä (**74 %**). Eniten vastauksia saatiin eteläisen (**34 %**) ja itäisen (**33 %**) Lahden palveluita koskien.

Kootun tiedon pohjalta **arvioidaan asiakastyytyväisyyttä, alueellisia palveluverkkoja sekä palveluiden muutosten vaikutuksia**. Vastauksista saadaan arvokasta tietoa kaupungin ja alueiden palveluiden kehittämiseksi.

Kyselyn tulokset viedään Lahden kaupungin aluepalvelutoimikunnalle, asianomaisille lautakunnille sekä toiminnasta vastaaville palveluille. Tulosten koonti käsitellään alueellisissa kumppanuuspöydissä, jotka voivat halutessaan antaa kannanottonsa toimialueensa suunnitteluun, päätöksiin sekä palveluiden kehittämiseksi.

Tulosten analyysin raja

375 henkilöä vastasi kyselyyn, joka luo kokonaiskuvaa ja antaa suunta-antavaa tietoa lasten, nuorten ja perheiden palveluista. Yli sata henkilöä arvioi seuraavia palveluita (129-253):

- Varhaiskasvatuspalvelut, matkat, asuminen
- Perusopetuspalvelut, koulumatkat, asuminen, joukkoliikenne
- Lasten vapaa-ajan toiminta: iltapäivätoiminta, harrastaminen
- Joukkoliikenne aikuisen arjessa

Kyselyn vastausten koonti on tehty palveluittain ja teemoittain. Jokaisen osion lopuksi on lyhyt yhteenveto ja johtopäätökset.

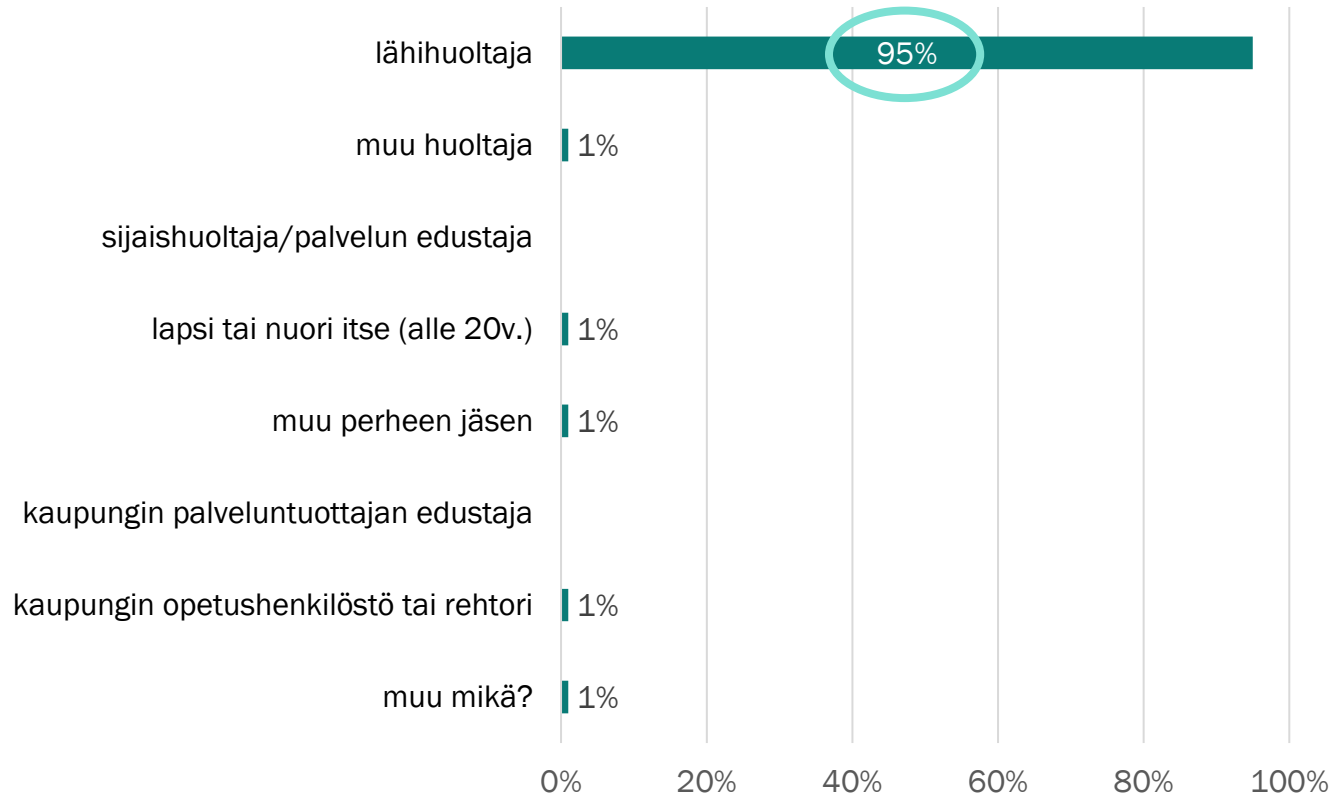
Aineiston laajuuden vuoksi vertailua suuralueittain ei ole tehty. Palveluiden ja aluepalvelutoimikunnan käyttöön toimitetaan alueelliset palveluiden raportit arviointia varten sekä kaikki avoimet vastaukset ja palautteet.

Taustatiedot

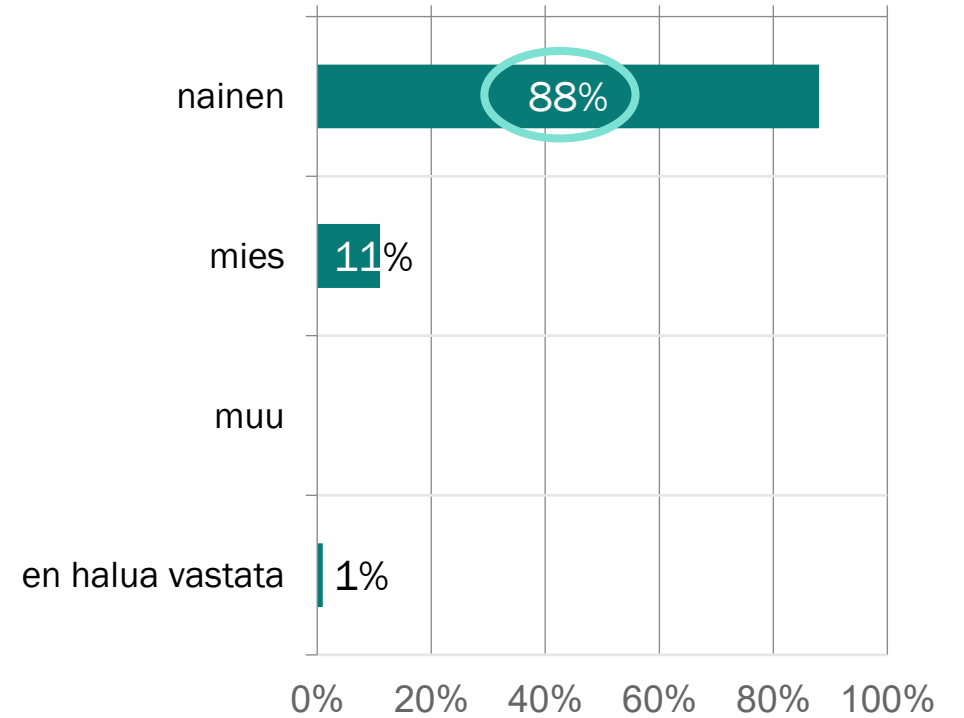
Vastaajan rooli

Vastaajien määrä: 375

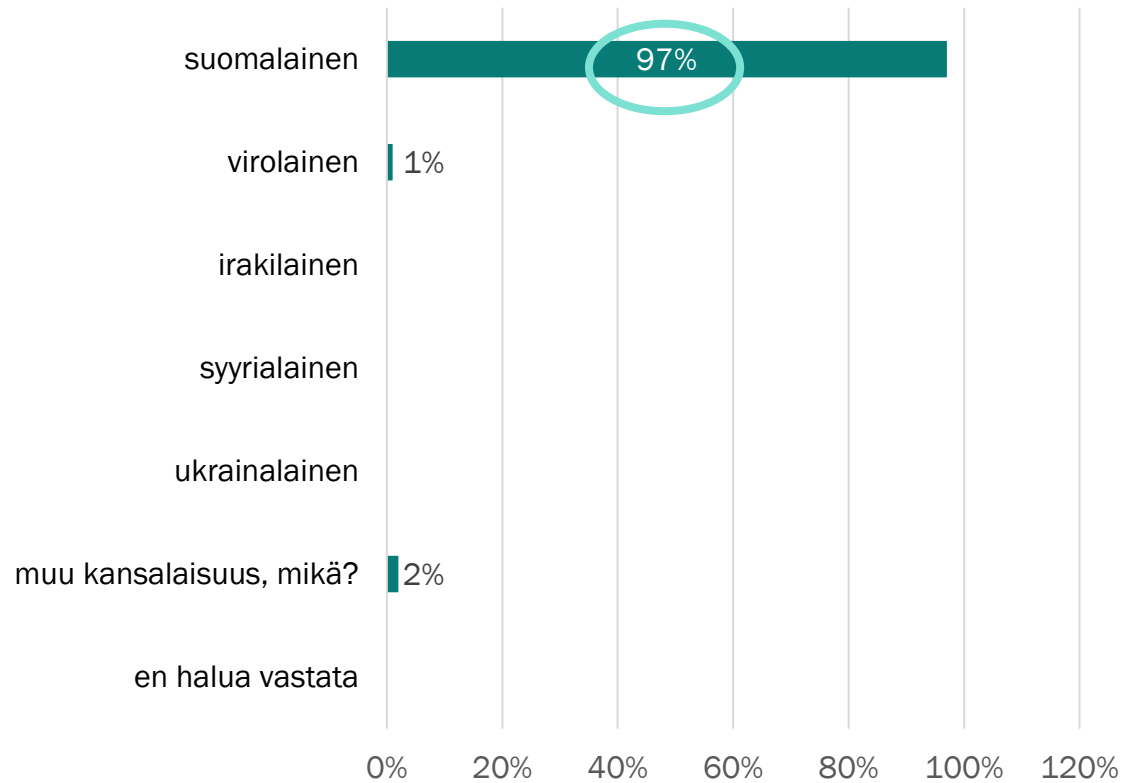
Vastaajan sukupuoli

Vastaajien määrä: 375

Vastaajan kansalaisuus

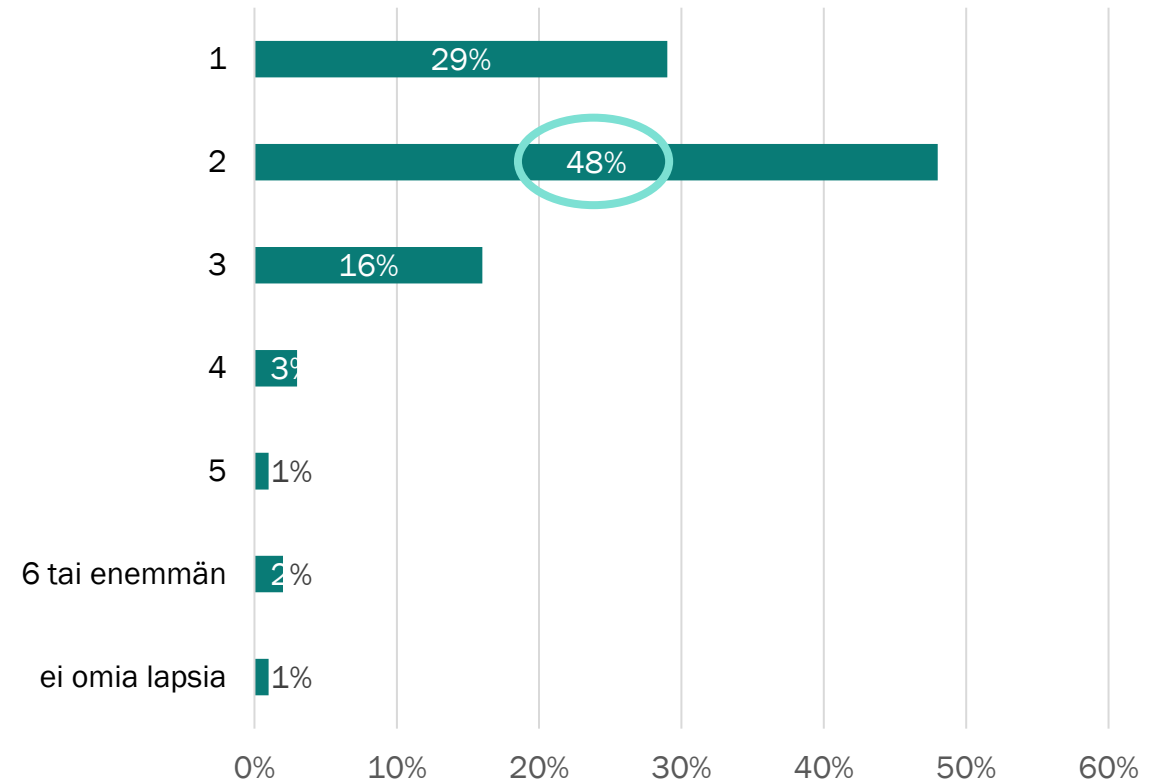
Vastaajien määrä: 374

Lasten lukumäärä perheessä

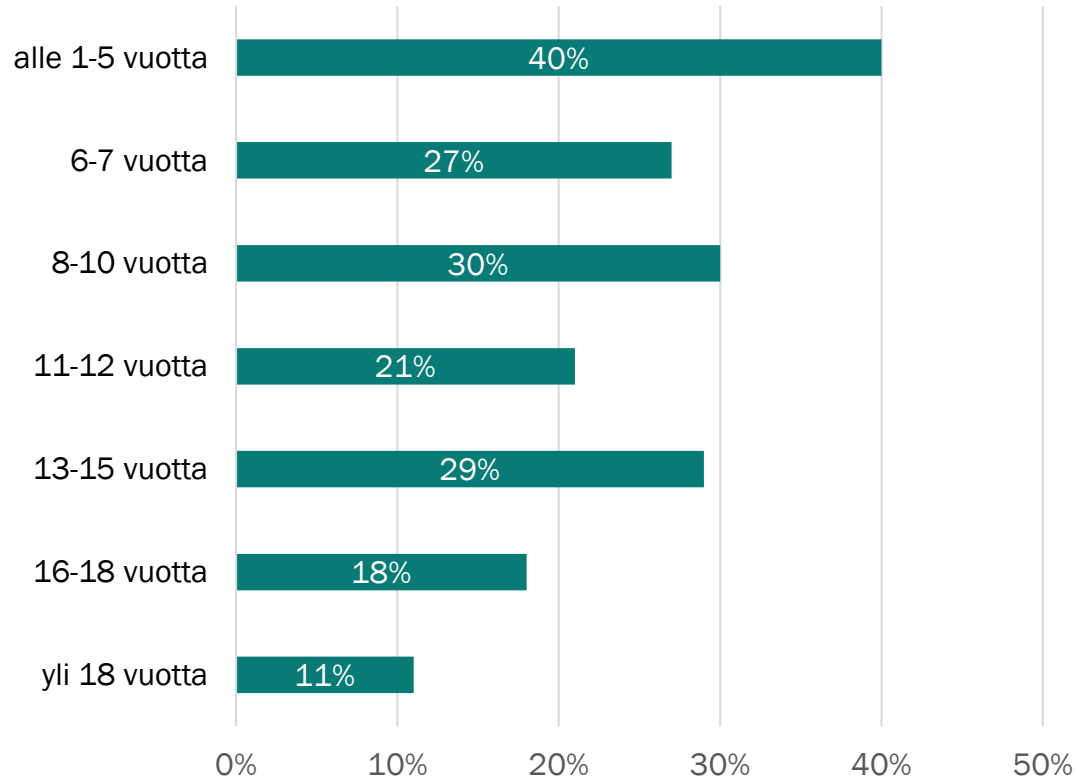
Vastaajien määrä: 369

Mikäli vastaajana on muu kuin huoltaja tai sijaisvanhempi, tällöin valittu Ei omia lapsia

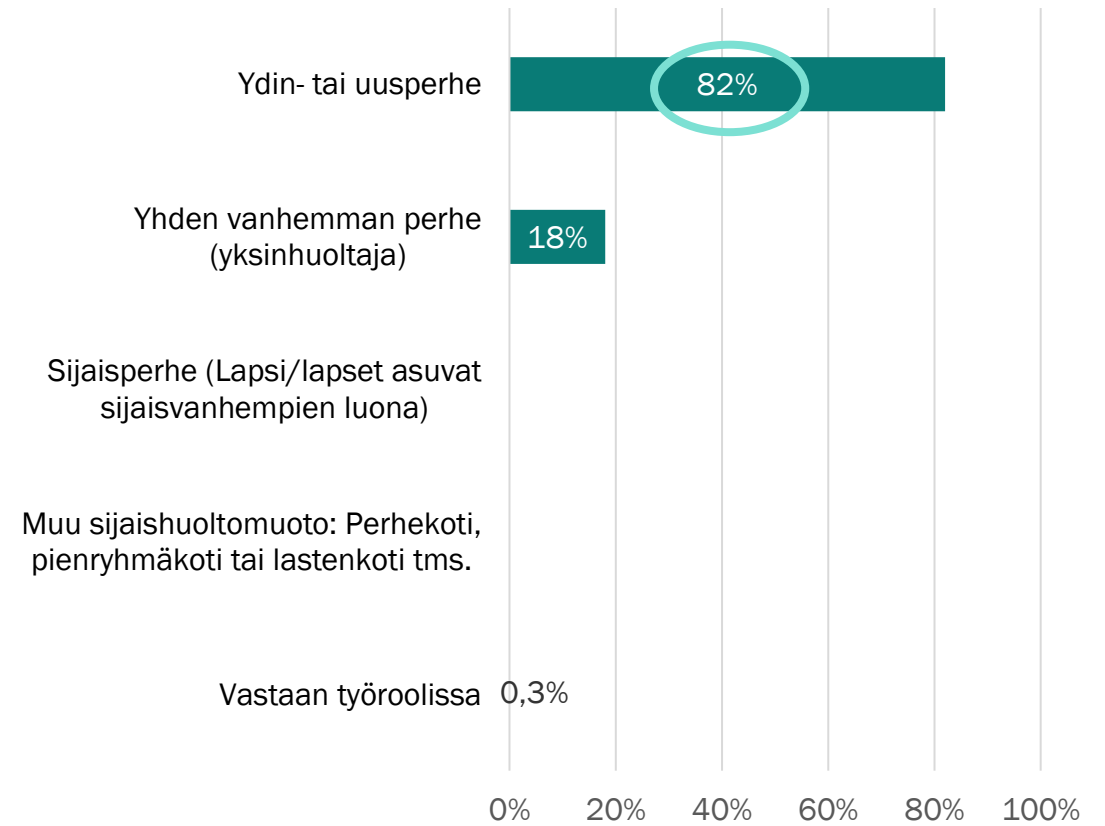
Lasten ikäjakaumat

Vastaajien määrä: 369, valittujen vastausten lukumäärä: 646

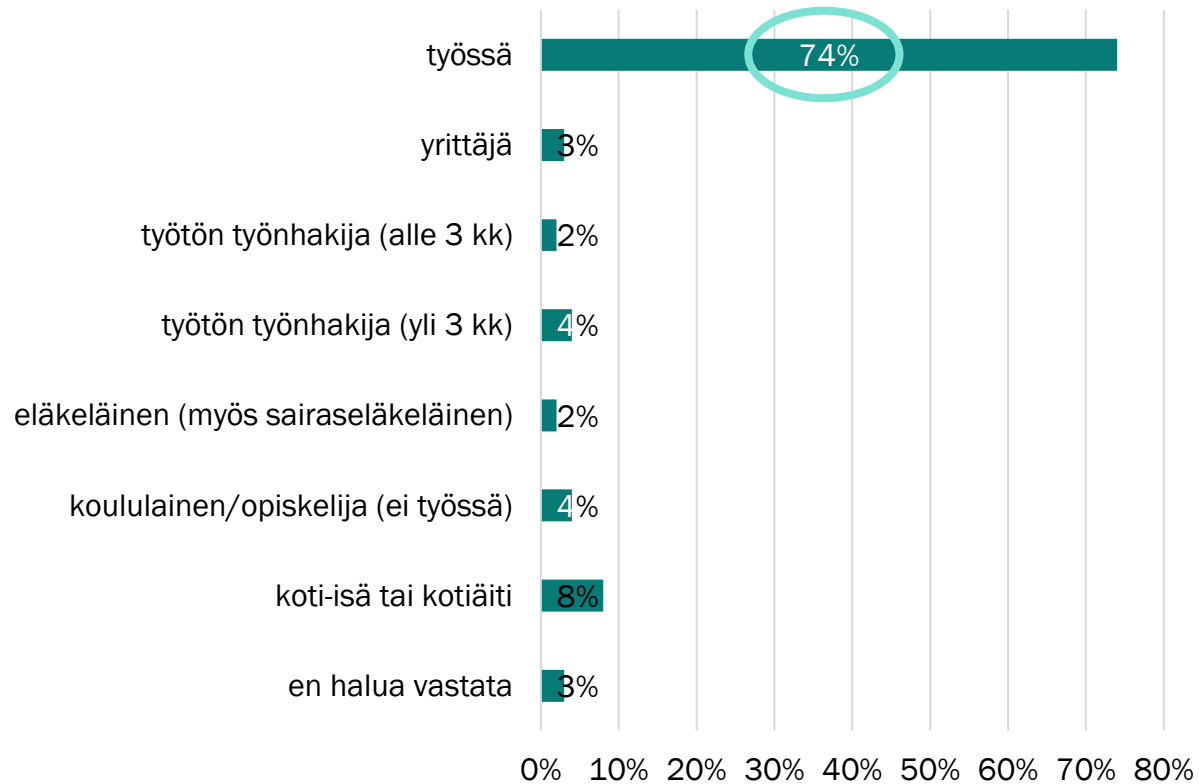
Perhemuoto

Vastaajien määrä: 367

Valitse parhaiten työtilannettasi kuvaava yksi vaihtoehto

Vastaajien määrä: 374

Huomioita vastaajista

Vastaajista suuri osa on lähihuoltajia 95 %, ydin- tai uusioperheistä 82 % ja naisia 88 % sekä suomalaisia 97 %, joista 34 % asuu eteläisessä ja 33 % itäisessä Lahdessa.

Vastaajista 48 prosentilla oli kaksi lasta. Vastaajien lasten ikäjakauma oli tasainen. Eniten vastasivat alle 6-vuotiaiden lasten vanhemmat.

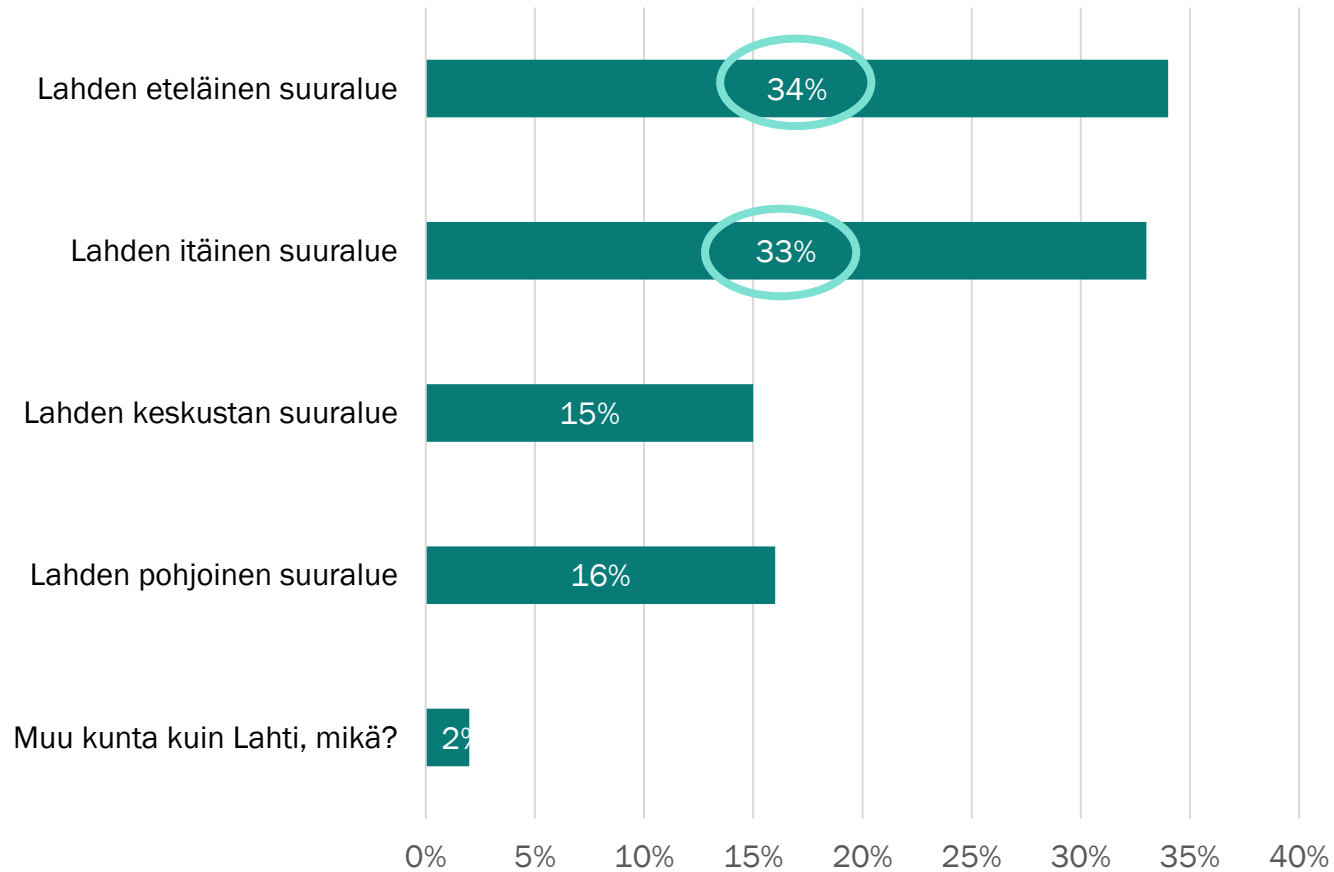
Vastaajista 74 prosenttia oli työssäkäyviä huoltajia. Lahden työttömyyslukuihin verraten, vain noin 6 prosenttia työttömistä huoltajista vastasi.

Asuminen

Asuminen

Vastaajien määrä: 367

Valitse se Lahden suuralue, jossa perheenne/lapsenne asuu tai on asiakkaana.

Eteläinen Lahti

Vastaajien määrä: 129

Mikäli vastaat palveluntuottajan edustajana tai muun kunnan asukkaana, valitse se asuinalue, jossa ao. palvelu toimii

	n	Prosentti
15140 Kartano-Paavola	5	3,9%
15500 Liipola	9	7,0%
15520 Saksala	1	0,8%
15610 Laune-Nikkilä	20	15,5%
15680 Renkomäki-Ämmälä	18	14,0%
15700 Hennala-Jokimaa	28	21,7%
15800 Kärpänen	7	5,4%
15810 Kasakkamäki	5	3,9%
15830 Metsäkangas	11	8,5%
15840 Riihelä	3	2,3%
15850 Likolampi	1	0,8%
15900 Jalkaranta	11	8,5%
15950 Kiikkula	10	7,7%

Itäinen Lahti

Vastaajien määrä: 120

	n	Prosentti
15150 Möysä	5	4,2%
15160 Kolava	37	30,8%
15320 Ahtiala	8	6,7%
15460 Mäkelä	0	0,0%
15540 Villähde	24	20,0%
15550 Rakokivi	21	17,5%
15560 Nastola kk	18	15,0%
15580 Ruuhijärvi	3	2,5%
16100 Uusikylä	4	3,3%
16160 Okkeri	0	0,0%

Keskusta Lahti

Vastaajien määrä: 56

Mikäli vastaat palveluntuottajan edustajana tai muun kunnan asukkaana, valitse se asuinalue, jossa ao. palvelu toimii

	n	Prosentti
15100 Lahti Asemanseutu	17	30,4%
15110 Keski-Lahti	9	16,1%
15140 Kartano-Paavola	19	33,9%
15150 Möysä	5	8,9%
15170 Tenava-Tonttila	6	10,7%

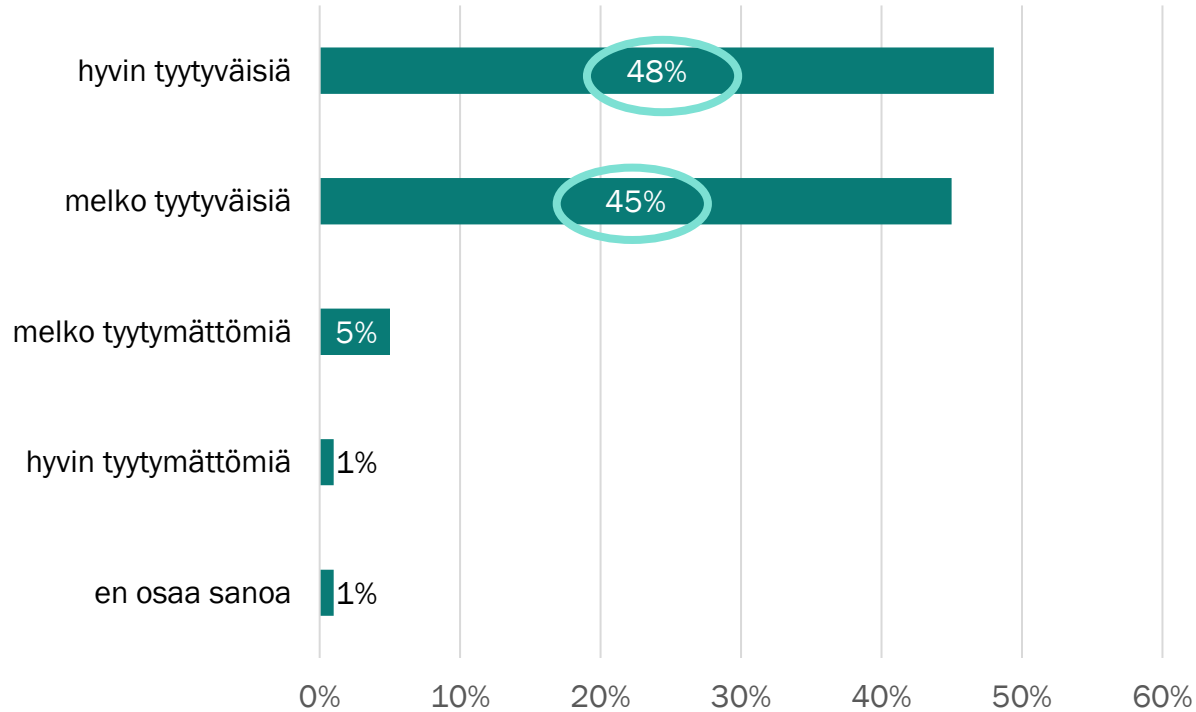
Pohjoinen Lahti

Vastaajien määrä: 56

	n	Prosentti
15200 Kiveriö	4	7,1%
15210 Kivistönmäki	3	5,4%
15230 Kytölä	10	17,9%
15240 Mukkula	24	42,9%
15300 Myllypohja-Koiskala	4	7,1%
15320 Ahtiala	7	12,5%
15340 Kunnas-Hiekk anummi	4	7,1%
15460 Mäkelä	0	0,0%
15560 Nastola kk	0	0,0%

Tyytyväisyys asumiseen asuinalueella

Vastaajien määrä: 363

"Rauhallinen asuinympäristö, jossa ei runsasta liikennettä. Metsän ja ulkoilumahdollisuudet lähellä."

"Asumme alueella, jossa kaikki palvelut ovat lähellä ja lasten kannalta, asuinalue on rauhallinen ja viihtyisä useine eri leikkipuistoineen."

"Liikenne asuinalueella on vaarallista. Kunnallisiin lähipäiväkoteihin vaikea päästä. Kärpäsen koulu alkaa olla oppilasmäärältään liian suuri, mikä on näkynyt suurina luokkakokoina."

"Muutimme Nastolaan sen liityttyä Lahteen odotuksin elinvoimaisesta alueesta, nyt täytyy jo harkita minkälainen tulevaisuus alueella on."

Tyytyväisyys asumiseen asuinalueella

Voit perustella halutessasi tyytyväisyyttä tai tyytymättömyyttä asuinalueeseen

Vastaajien määrä: 220

Avoimissa vastauksissa asuinalueisiin kohdistuvat kokemukset jakautuvat viiteen pääteemaan:

1. Palvelujen saatavuus

- Tyytyväisyyttä lisää se, että peruspalvelut, koulut, päiväkodit, kirjasto ja kaupat ovat lähellä.
- Haasteita syntyy, kun palveluja lakkautetaan tai ne sijaitsevat kaukana.
- Päiväkotipaikkojen riittävyys ja koulujen tulevaisuuteen liittyvä epävarmuus kuormittavat osaa perheistä.

2. Liikkuminen ja saavutettavuus

- Hyvät bussiyhteydet ja nopeat yhteydet keskustaan koetaan myönteisiksi.
- Moni kuitenkin kuvaa puutteellista joukkoliikennettä, vaikeita reittejä ja pitkiä koulumatkoja.
- Liikennejärjestelyt, vaaralliset risteykset sekä talvikunnossapidon puutteet heikentävät arjen sujuvuutta.

3. Turvallisuus ja rauhallisuus

- Useat alueet koetaan turvallisiksi ja rauhallisiksi, erityisesti pientaloalueet.
- Toisaalta osalla alueista esiintyy häiriökäyttäytymistä, päihteiden käyttöä ja ilkivaltaa, mikä heikentää turvallisuuden tunnetta.

4. Luonto ja ympäristö

- Luonto, metsät, ulkoilureitit ja vihreys mainitaan merkittävänä viihtyvyystekijöinä.
- Tyytymättömyyttä aiheuttavat leikkipuistojen purkamiset, hoitamattomat alueet ja luonnon väheneminen rakentamisen vuoksi.

5. Yhteisöllisyys ja nuorten tilat

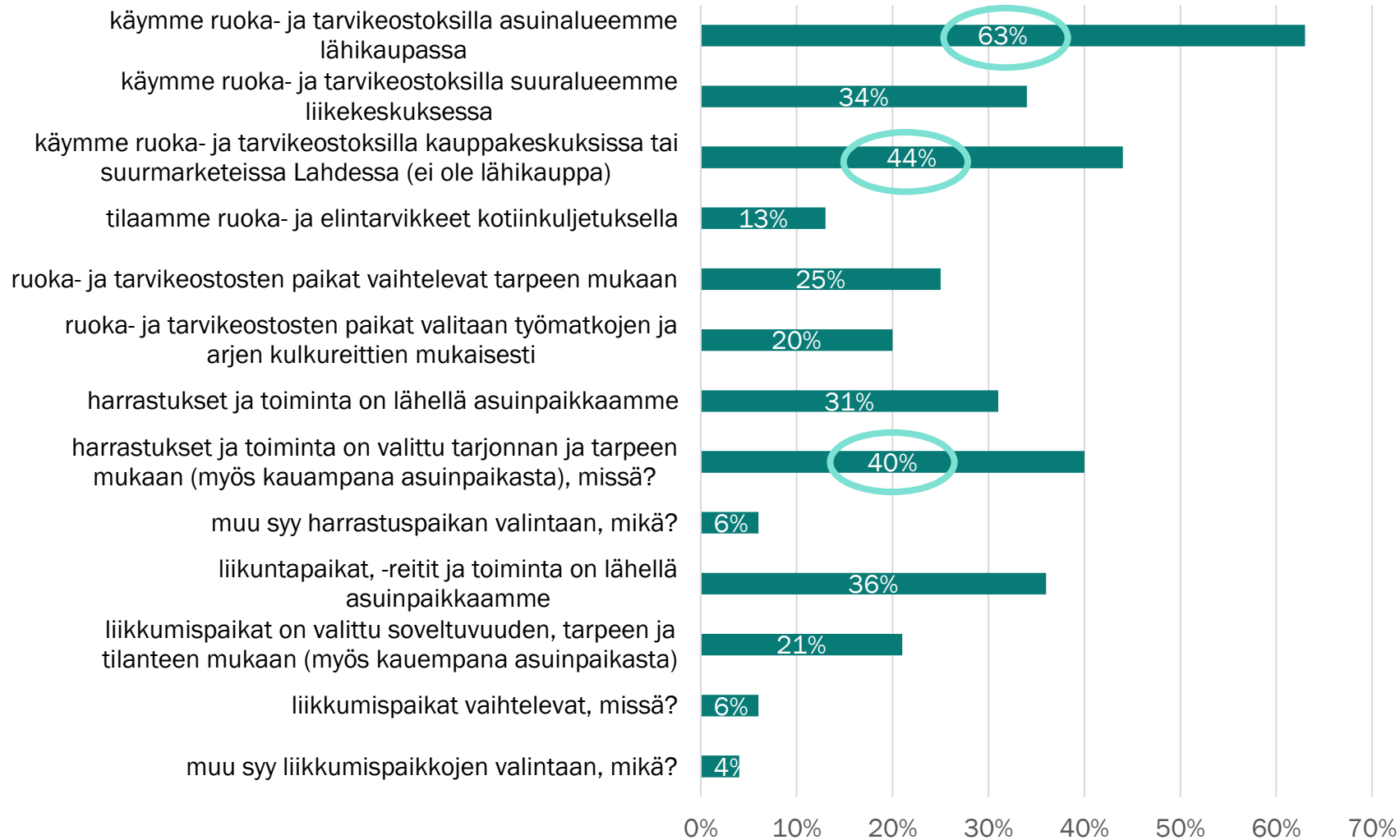
- Kylämäisyys ja hyvä naapurusto koetaan vahvuuksiksi.
- Moni tuo esiin, että nuorille ei ole riittävästi paikkoja tai toimintaa, mikä näkyy alueen levottomuutena.

Asuinalueita koskevissa kokemuksissa korostuvat **arjen sujuvuus, palveluiden läheisyys, liikkumisen helppous, turvallisuus ja luonnon läheisyys**. Tyytymättömyyttä herättävät erityisesti **palvelujen vähentyminen, joukkoliikenteen puutteet, liikenneturvallisuus, nuorten tilojen puute ja ympäristön hoidon epätasaisuus**.

Arjen palvelut

Vastaajien määrä: 363,
valittujen vastausten lukumäärä: 1247

Miltä alueelta haette pääsääntöisesti arjen palvelut (kaupalliset palvelut, harrastukset, liikunta ja urheilu)? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Havainnot arjen palveluista

1. **Lähikauppa** on tärkein arjen palvelujen paikka. 63 % hakee ruoka- ja päivittäistavaraostokset asuinalueen lähikaupasta. Tämä kertoo vahvasta tarpeesta lähipalveluille ja saavutettavuudelle.
2. Moni hyödyntää myös **suurempia kauppakeskittyimiä**. 44 % asioi ruokakaupoissa tai kauppakeskuksissa Lahtelaisten suurmarketeissa (ei omalla asuinalueella). 31 % käy ruokaostoksilla suuremmassa lähiökeskuksessa. Aukkaat yhdistävät arjen palveluihin usein myös "isoilla kaupoilla käynnin", etenkin jos valikoimaa kaivataan.
3. Palvelujen hakeminen **vaihtelee tilanteen mukaan**. 25 % hakee ruoka- ja tarvikeostot tarpeen mukaan eri paikoista. Joustavuus ja tilanteeseen sopiva palvelu ovat tärkeitä.
4. Harrastus- ja liikuntapalvelut haetaan usein sieltä, missä **tarjonta on paras**. 40 % käyttää harrastus- ja liikuntapalveluja tarjonnan mukaan eri puolilla kaupunkia. Vain 7 % valitsee harrastuspaikan vain läheltä. Harrastuksissa **laatu ja tarjonta ohjaavat** enemmän kuin sijainti. 4 % mainitsee muita syitä liikkumispaikan valintaan.
5. Verkkokauppa ja kotiinkuljetus ovat pienessä mutta näkyvässä roolissa. 13 % tilaa ruokaa ja tarvikkeita kotiin tai lähipisteeseen. Digitaaliset palvelut ovat täydentävä kanava, mutta eivät vielä valtavirtaa.
6. Työmatkan varrella asiointi on vähäistä. 20 % tekee ostoksia työmatkan varrella tai työpäivän yhteydessä. Työpaikkojen keskittyminen tai etätyön lisääntyminen voi vaikuttaa tähän.

Havainnot arjen palveluista

Asukkaat hakevat arjen palvelunsa **ennen kaikkea läheltä**, mutta täydentävät sitä joustavasti suuremmilla kauppakeskuksilla ja harrastuspaikoilla, joissa tarjonta on laajempi.

Harrastuksissa ja liikunnassa laatu ohittaa sijainnin, kun taas **ruokaostoksissa** sijainti ja helppous ovat ratkaisevia. Kotiinkuljetus on kasvava mutta edelleen pieni osa arkista asiointia.

Johtopäätökset asumista ja arjen palveluita koskien

- Aineiston perusteella asuinalueiden kokemukset rakentuvat **arjen sujuvuuden, palveluiden läheisyyden, liikkumisen helppouden, turvallisuuden ja luonnon saavutettavuuden ympärille.**
- Valtaosa vastaajista on **tyytyväisiä asumiseensa**, mutta **tyytymättömyyttä synnyttävät** palvelujen vähentyminen, liikenneturvallisuus, joukkoliikenteen puutteet, nuorten tilojen niukkuus ja ympäristön hoidon epätasaisuus.
- Arjen palveluissa korostuu **lähipalvelujen merkitys**: 63 % hakee ostokset lähikaupasta. Samalla harrastus- ja liikuntapalveluissa **laatu ja tarjonta ohittavat sijainnin** – perheet liikkuvat eri puolille kaupunkia, jos tarjonta on sopivampaa. Kotiinkuljetus on näkyvillä, mutta selvästi rajallista.

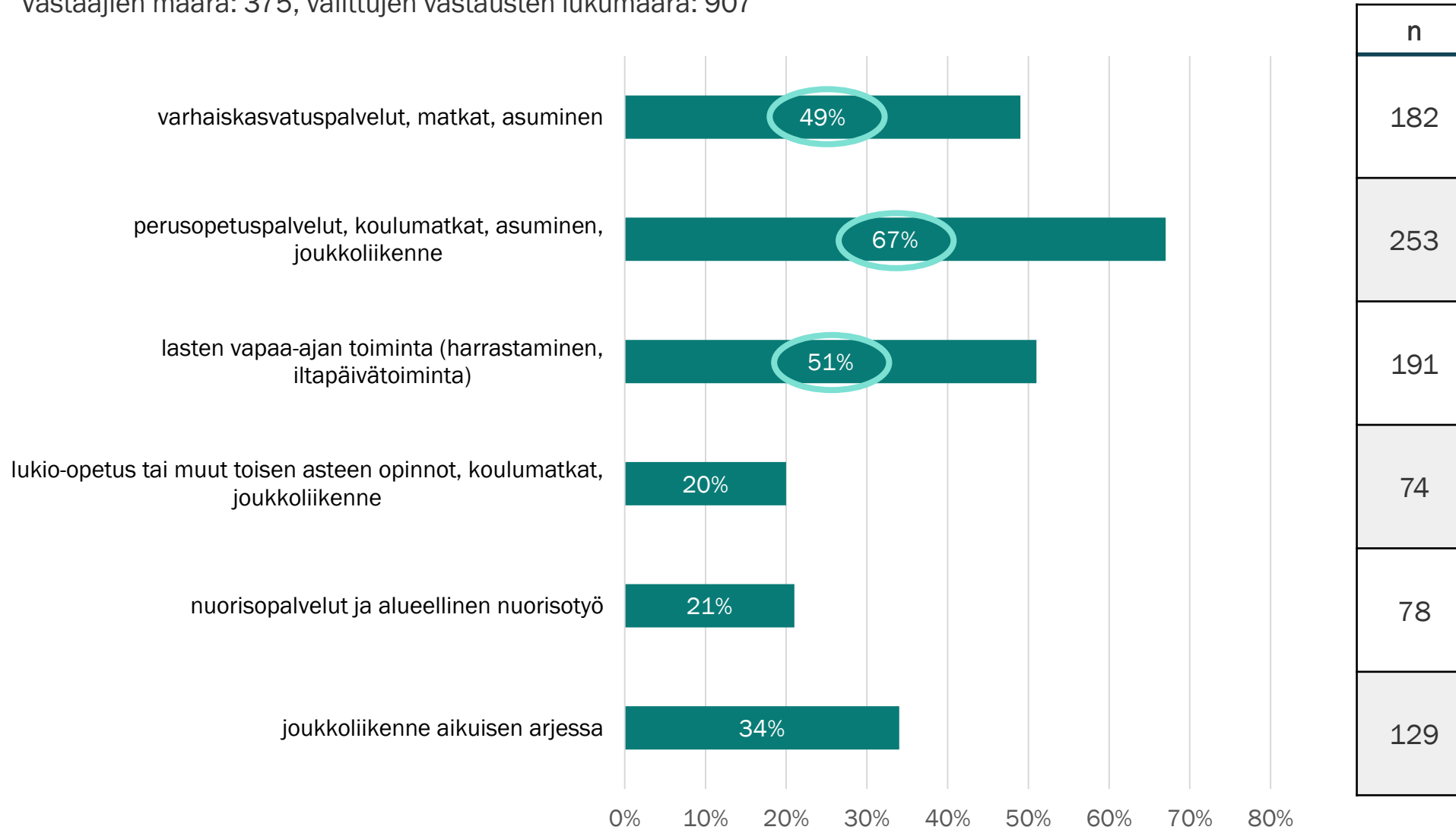

Palvelut

Lahden palvelut ja toiminnot

Valitse ne Lahden palvelut ja toiminnot, joiden kysymyksiin haluat vastata. Voit valita useamman vaihtoehdon.

Vastaajien määrä: 375, valittujen vastausten lukumäärä: 907

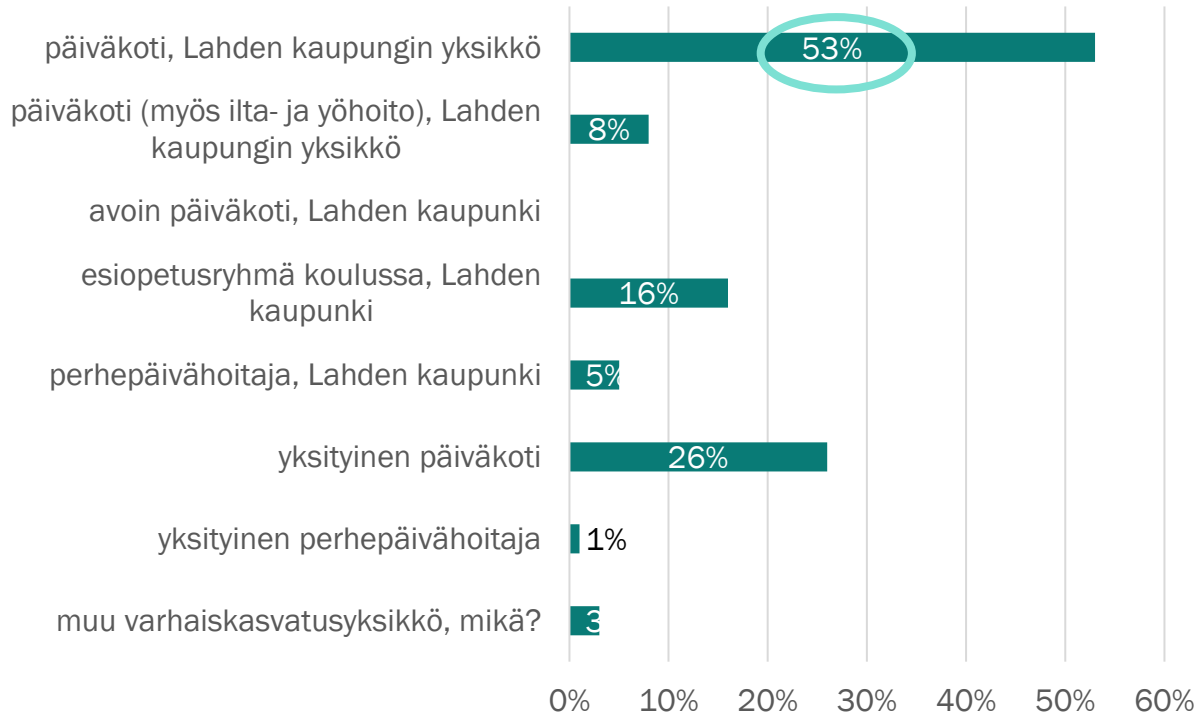

Varhaiskasvatuspalvelut, matkat, asuminen

Lapsen/lapsien Varhaiskasvatusyksikkö

Vastaajien määrä: 172, valittujen vastausten lukumäärä: 192

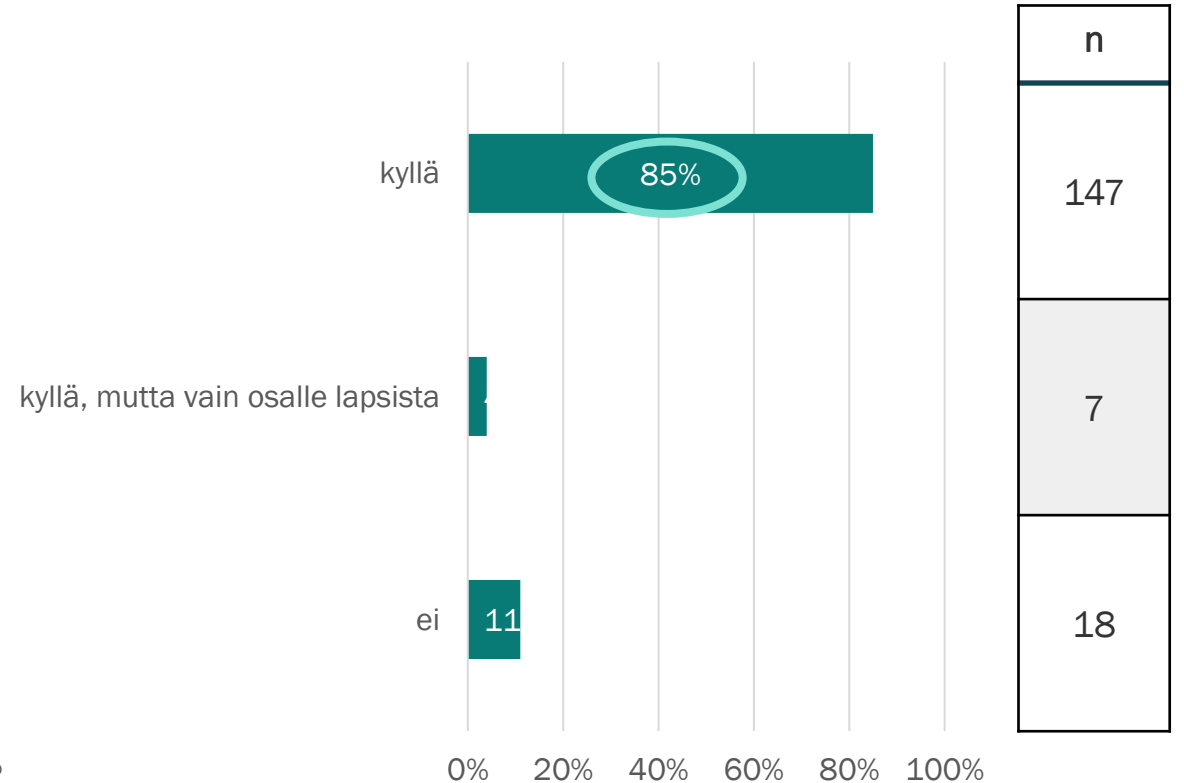
Voit valita useamman vaihtoehdon, mikäli lapset ovat eri yksiköissä.

Lapsen/lasten varhaiskasvatuspaikan saatavuus

Onko lapsenne varhaiskasvatuspaikka saatu toiveenne mukaisesti?

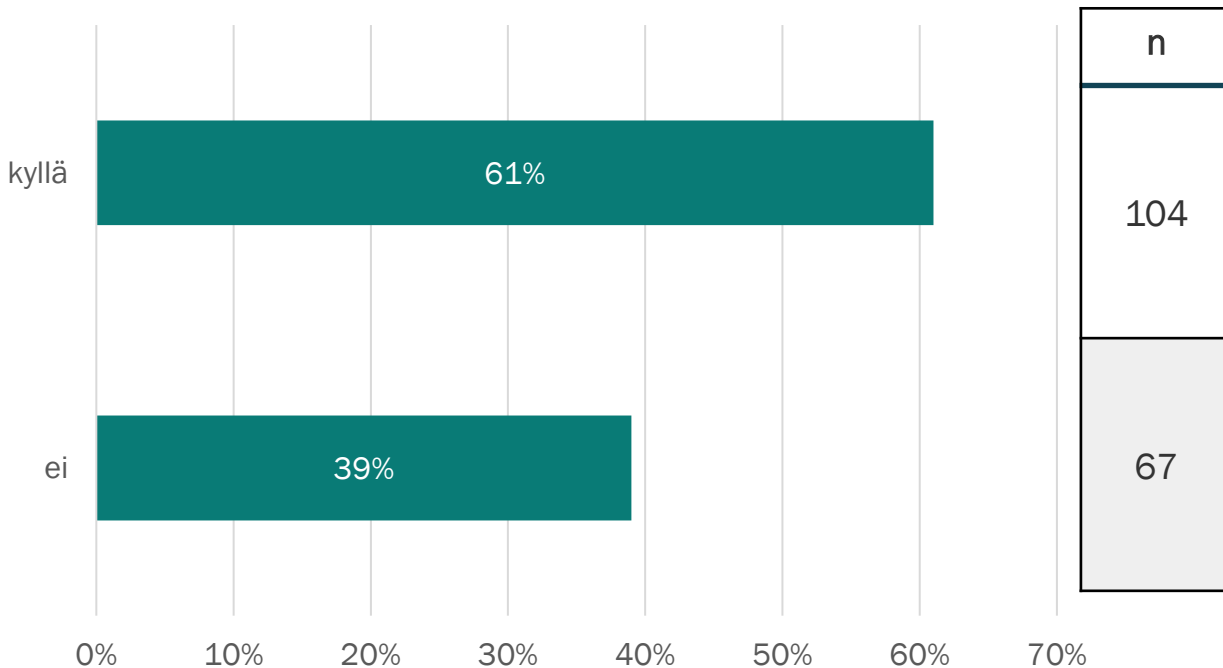
Vastaajien määrä: 172

Päiväkodin sijainti suhteessa kotiin

Onko lapsenne hoidossa kotianne lähimpänä olevassa päiväkodissa?

Vastaajien määrä: 171

"Lähi päiväkodissa ei ollut vapaita paikkoja ilmeisesti silloin kun sitä haettiin."

"Ovat lähinnä vuorohoitopäiväkoteja, joten meille osoitettu pph. Varahoitopaikka varsin kaukana näin autottomana."

"Vuorohoidon tarpeen vuoksi."

"Vuorotyö ja alueella ei vuoropäiväkotia"

"Lapseni oli yksityisessä päiväkodissa koska lähin paikoista oli isoilla ryhmäkoolla varisteltu ja vaihtelevat ohjaajat. Kiinnittyminen ja johdonmukainen hoito olisi kärsinyt."

"En halunnut lastani laittaa valtavaan parakkiin Launeelle. Hennalasta olin puolestani kuullut sen olevan sisäilmaongelmainen."

Syyt, miksi lapsi ei ole hoidossa kotia lähimpänä olevassa päiväkodissa

Voit myös kertoa, miksi olette valinneet kyseisen toimipaikan.

Vastaajien määrä: 63

Avoimissa vastauksissa **toistuu useita selkeitä ja laajoja teemakokonaisuuksia**, jotka kuvaavat syitä sille, miksi lapsen varhaiskasvatus ei toteudu kotia lähimmässä yksikössä.

1. Paikkapula ja täynnä olevat yksiköt

Useat huoltajat kuvaavat tilanteita, joissa **lähimpään päiväkotiin ei ole ollut saatavilla paikkaa** hakuvaiheessa. Paikkaa on haettu ensisijaisesti lähipäiväkodista, mutta perhe on ohjattu toiseen yksikköön tilan puutteen vuoksi. Vastauksissa korostuu kokemus siitä, että vaihtoehdot ovat olleet rajalliset, eivätkä perheet ole voineet aidosti valita.

2. Vuorohoidon rakenteet

Monissa vastauksissa todetaan, että lähialueen päiväkodit toimivat pääasiassa **vuorohoitoyksikköinä**. Perheet, jotka eivät tarvitse vuorohoitoa, eivät ole saaneet paikkaa näistä yksiköistä, vaikka päiväkotisi sijaittisi lähellä kotia. Tämä koetaan epä johdonmukaisena ja arkea hankaloittavana.

3. Yksikön koko ja ryhmäkoot

Osa perheistä kertoo **tietoisesti vältelleensä suuria päiväkoteja**. Suuret ryhmäkoot, levottomuus ja huoli lapsen yksilöllisestä huomioimisesta ovat ohjanneet valitsemaan kauempana sijaitsevan, pienemmän yksikön tai perhepäivähoidon.

4. Henkilöstöön ja tiloihin liittyvät huolet

Vastauksissa nousee esiin huoli henkilöstön vaihtuvuudesta, ryhmien pysyvyydestä sekä tilojen kunnosta, erityisesti sisäilmaan liittyvät epäilyt. Näissä tilanteissa perhe on kokenut, ettei lähipäiväkoti ole lapsen edun mukainen.

5. Pedagogiset ja lapsen yksilölliset tarpeet

Useissa vastauksissa mainitaan kielipainotus, pienryhmä, perhepäivähoito tai muu lapsen **yksilöllinen tarve**, joka ei ole toteutunut lähimmässä kunnallisessa päiväkodissa. Tällöin lapsi on sijoitettu kauemmas.

Havainto: Lähipäiväkodin ulkopuolelle jääminen näyttäytyy avoimissa vastauksissa harvoin perheen ensisijaisena toiveena. Se kuvataan useimmiten rakenteellisena ratkaisuna, johon perhe on joutunut sopeutumaan.

Syyt, miksi lapsi ei ole saanut toiveen mukaista varhaiskasvatuspaikkaa

Mikäli lapsesi on joutunut siirtymään Lahden alueella toiseen päiväkotiin, eikä ole saanut paikkaa toiveenne mukaisesti, niin millainen syy on ollut?

Vastaajien määrä: 20

Avoimet vastaukset syventävät kokemuksia järjestelmän sisäisistä siirroista. Avoimissa vastauksissa kuvataan eniten päiväkotien olevan täynnä. Myös epävarmuus paikan saamisesta. Paikkojen puute on ajanut lapsen tiettyyn päiväkotiin.

1. Muutokset palvelurakenteissa

Huoltajat kuvaavat tilanteita, joissa sääntöjä, linjauksia tai yksiköiden käyttötarkoituksia **on muutettu kesken prosessin**. Tämä on johtanut siihen, että aiemmin mahdollinen tai luvattu päiväkotipaikka ei olekaan ollut enää käytettävissä.

2. Tilapäiset ratkaisut ja epävarmuus

Useat vastaukset kertovat **tilapäisistä paikoista**, joiden jatkumisesta ei ole ollut varmuutta. Lapsi on voinut joutua **vaihtamaan yksikköä** lyhyen ajan sisällä, mikä on koettu kuormittavana sekä lapselle että perheelle.

3. Paikkapulan ketjuuntuminen

Avoimissa vastauksissa kuvataan tilanteita, joissa **yhden yksikön täyttyminen on johtanut sijoittamiseen yhä kauemmas**. Perhe on kokenut, **ettei toiveita ole aidosti huomioitu**, vaan ratkaisu on tehty järjestelmän ehdoilla.

Päiväkotisiirrot näyttäytyvät vastauksissa usein **ennakoimattomina** ja **perheiden näkökulmasta huonosti perusteltuina**, mikä heikentää luottamusta palveluprosessiin.

Millainen vaikutus on ollut lapselle ja perheelle, että varhaiskasvatuspalvelut tuotetaan kauempana kodistanne kuin toivoisitte?

Vastaajien määrä 35

1. Arjen kuormittuminen

Pitkät kuljetusmatkat pidentävät lapsen hoitopäiviä ja vanhempien työpäiviä. Vastauksissa kuvataan aikaisia lähtöjä, kiirettä ja jatkuvaa aikataulupainetta.

2. Liikkumisen yksipuolistuminen

Monet perheet kertovat, että kävely, pyöräily tai julkinen liikenne ei ole realistinen vaihtoehto. Auto on välttämätön, vaikka perhe toivoisi toisenlaista arkea.

3. Lapsen sosiaalisten suhteiden heikkeneminen

Useissa vastauksissa tuodaan esiin, että **lapsi ei tutustu oman asuinalueen lapsiin**. Tämä vaikeuttaa kaverisuhteiden syntymistä ja jatkumista myöhemmin esiopetuksessa ja koulussa.

4. Perheen jaksaminen ja ihmissuhteet

Vastauksissa kuvataan väsymystä, ristiriitoja perheen sisällä sekä kokemusta siitä, että yhteinen aika vähenee. Joissakin vastauksissa mainitaan myös harkinta muutosta toiseen alueeseen tai kuntaan.

Havainto: Vaikutukset eivät rajoitu logistisiin kysymyksiin, vaan koskettavat lapsen hyvinvointia, perheen jaksamista ja yhteisöllisyyttä.

“Matka päiväkotiin on pidempi kuin lähipäiväkotiin, mikä vähän hankaloittaa kulkemista. Päiväkotimme on kuitenkin melko lähellä meitä ja päiväkotina olemme olleet siihen erittäin tyytyväisiä.”

“Ratkaisu on vaikuttanut kielteisesti lapsen arkeen ja sosiaaliseen kehitykseen. Koska alueen lapset eivät olleet samassa esiopetusryhmässä, asuinalueen kaveriverkostot jäivät muodostumatta. Tämä näkyy nyt siinä, että lapsella on vaikeuksia löytää kavereita, vaikka alueella asuu muita lapsia.”

“Hoitopäivät pidempiä”

“Pitkä edestakainen matka, vanhempien hyödyllisen ajan hukka ja lapsen väsymys.”

“Kuljemme bussilla, toimii näinkin. Työmatkoihin menee aikaa vähän enemmän.”

“Tuo päivään lisää ajoa autolla, ei voida kävellä/pyöräillä/pulkailla koskaan päiväkotiin ja ulkoilla siinä samassa mikä olisi mukavaa.”

Havainnot

Avoimissa vastauksissa kuvataan eniten **päiväkotien olevan täynnä**. Perheillä epävarmuutta paikan saamisesta. **Paikkojen puute** on ajanut lapsen tiettyyn päiväkotiin.

Lähipäiväkodin ulkopuolelle jääminen näyttäytyy avoimissa vastauksissa **harvoin perheen ensisijaisena toiveena**. Se kuvataan useimmiten rakenteellisena ratkaisuna, johon perhe on joutunut sopeutumaan.

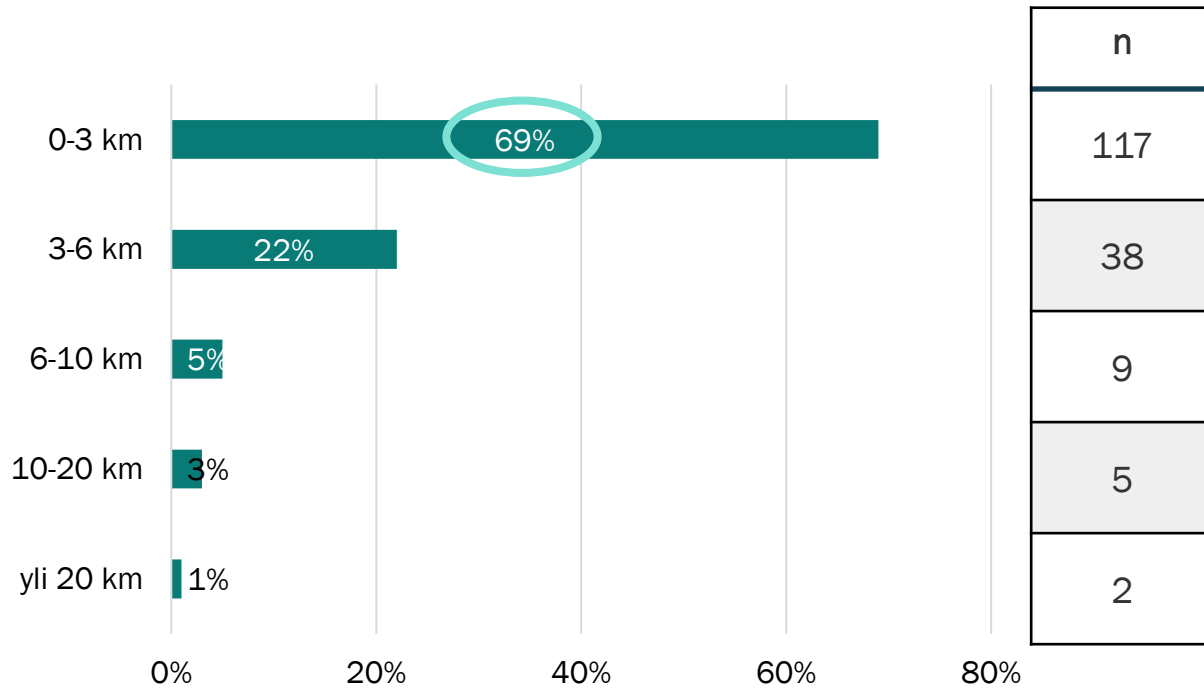
Kauempana kodista olevien palveluiden vaikutukset eivät rajoitu logistisiin kysymyksiin, vaan koskettavat lapsen hyvinvointia, perheen jaksamista ja yhteisöllisyyttä.

Päiväkotisiirrot näyttäytyvät vastauksissa usein **ennakoimattomina** ja **perheiden näkökulmasta huonosti perusteltuina**, mikä heikentää luottamusta palveluprosessiin.

Päiväkodin sijainti

Kuinka kaukana lapsenne asuu päiväkodista?
päiväkotiin/varhaiskasvatukseen?

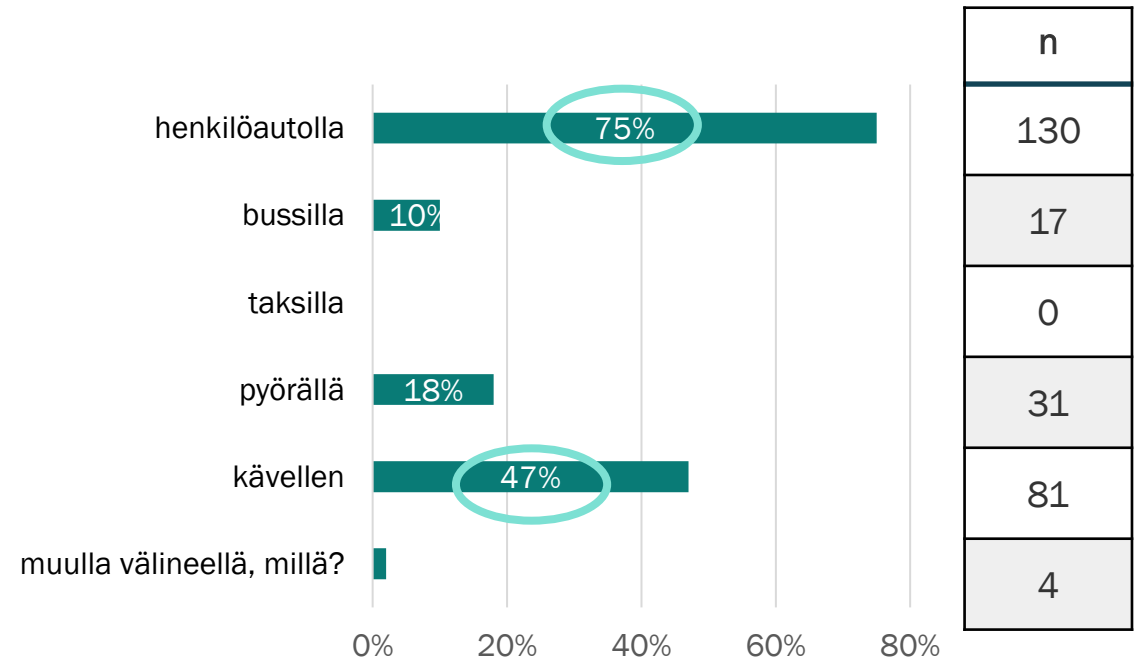
Vastaajien määrä: 171

Kulkuväline varhaiskasvatukseen

Miten kuljetatte lapsenne pääsääntöisesti

Vastaajien määrä: 173, valittujen vastausten lukumäärä: 263

Syyt, miksi päiväkotiin kuljetaan autolla, bussilla tai taksilla

Mikäli lapsenne kulkee päiväkotiin autolla, bussilla tai taksilla, niin minkä vuoksi? pääsääntöisesti? Voit valita useamman vaihtoehdon.

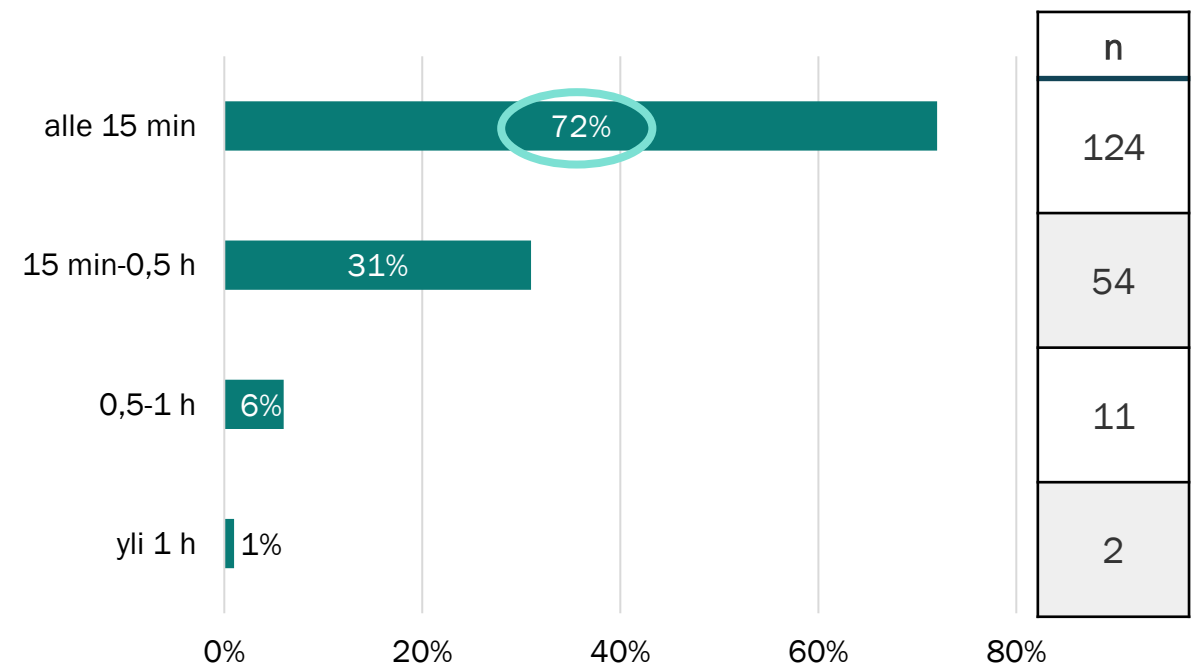
Vastaajien määrä: 133, valittujen vastausten lukumäärä: 264

Matkan kesto varhaiskasvatukseen

Kuinka kauan lapsesi matka päiväkotiin/hoitajalle kestää

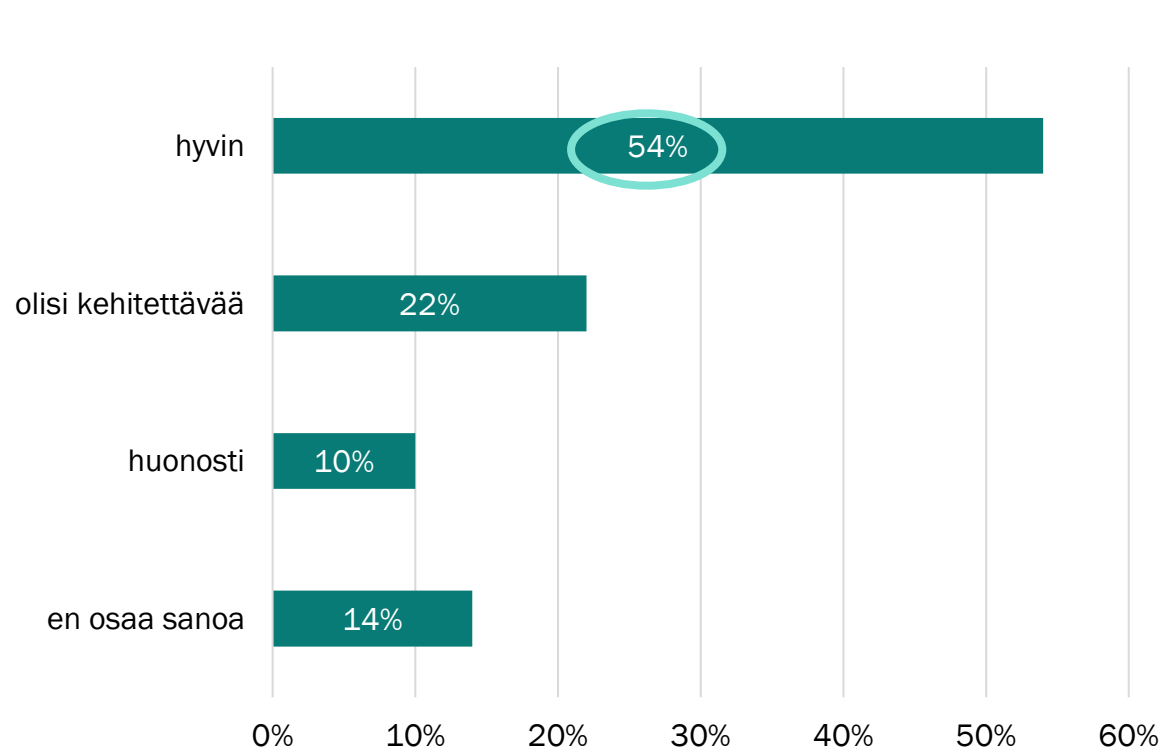
Vastaajien määrä: 172, valittujen vastausten lukumäärä: 191

Läheisyysperiaatteen toimivuus Alueella

Miten mielestäsi varhaiskasvatuspalveluiden läheisyysperiaate toimii alueellanne?

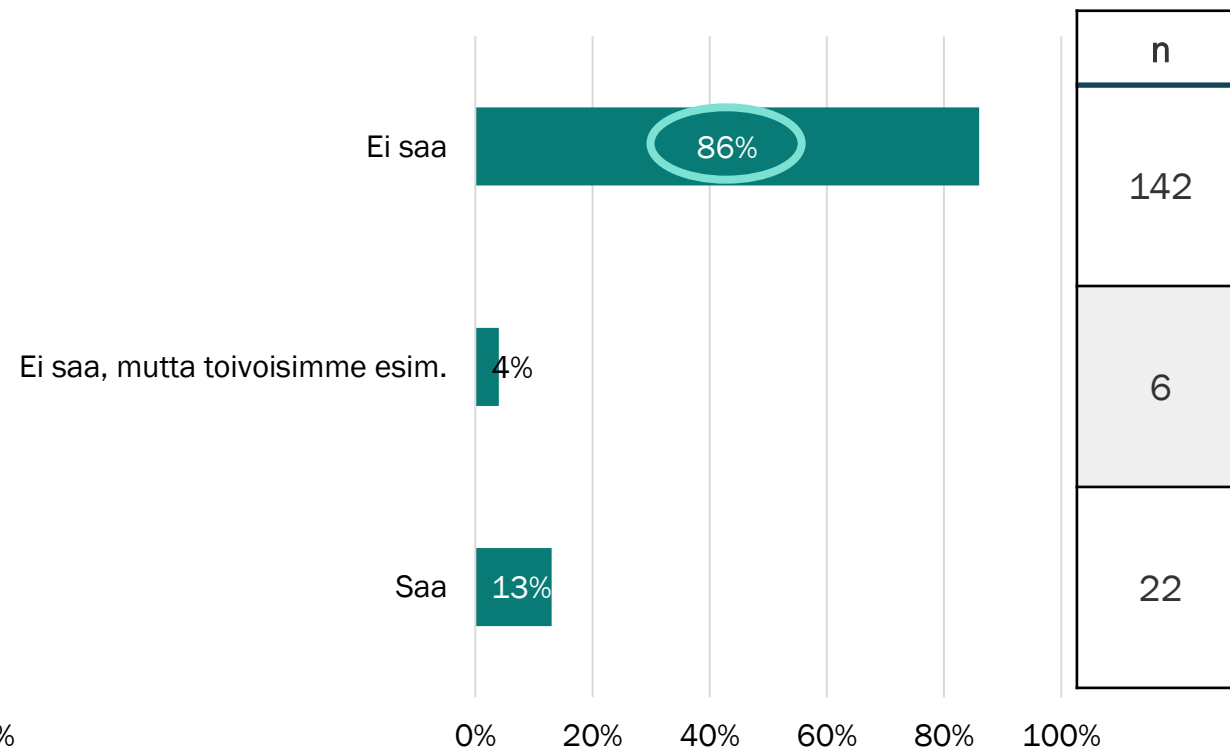
Vastaajien määrä: 175

Tukipalvelujen saatavuus alueella

Saako lapsesi tukipalveluja päiväkodissa ja/tai esikoulussa?

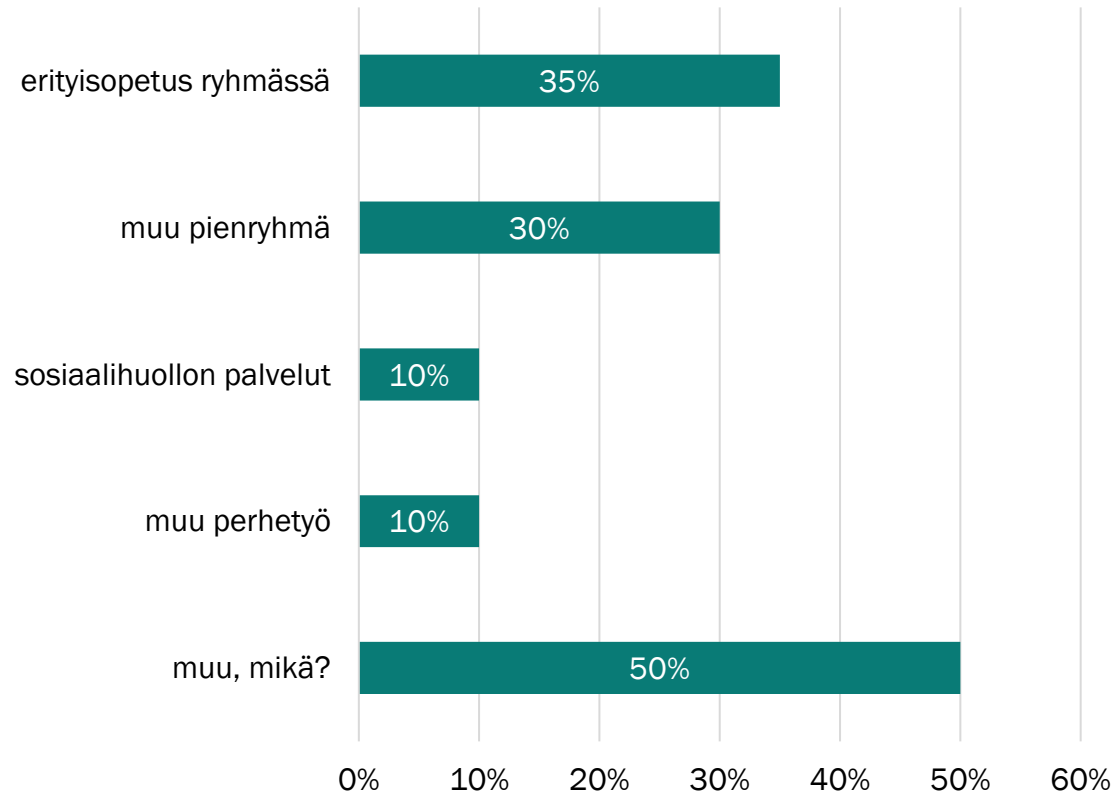
Vastaajien määrä: 165, valittujen vastausten lukumäärä: 170

Tukipalvelut varhaiskasvatuksessa

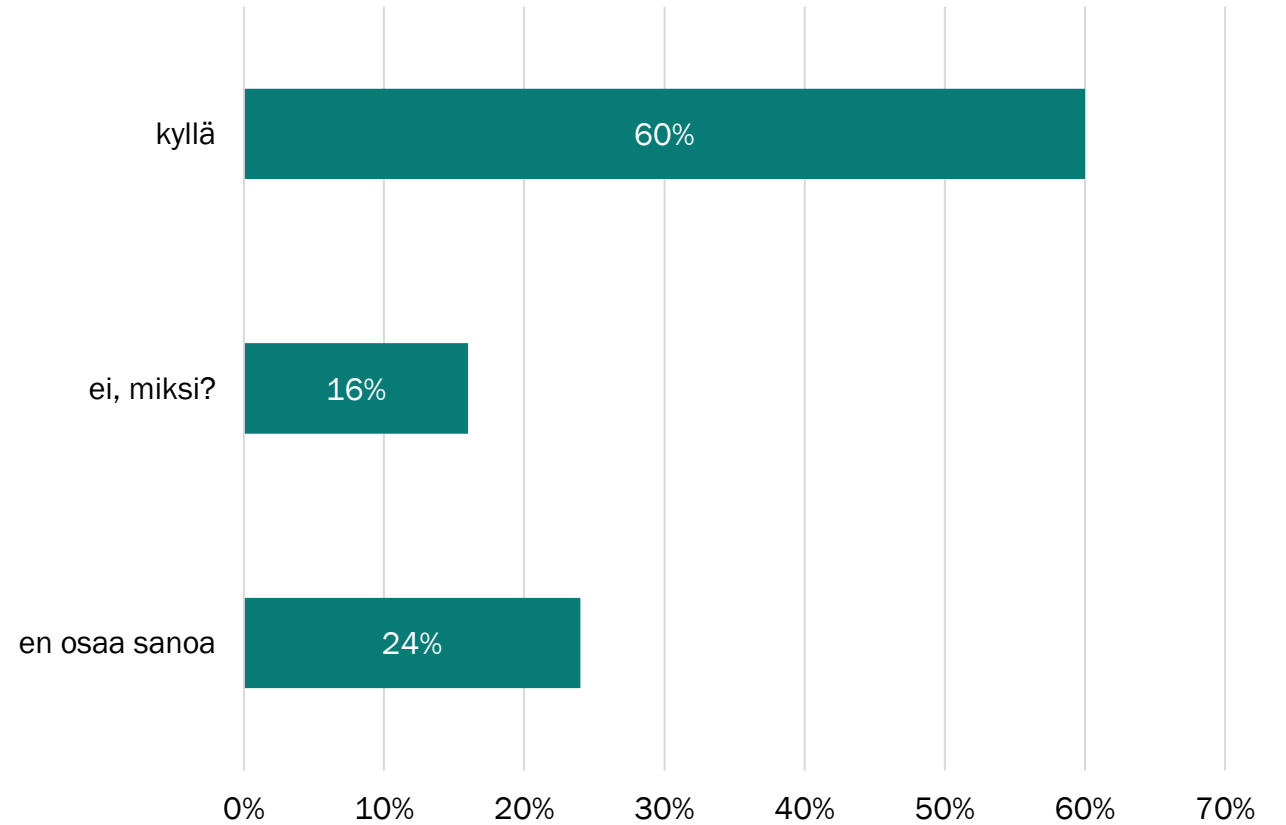
Millaisia tukipalveluja lapsesi saa/lapset saavat?

Vastaajien määrä: 20, valittujen vastausten lukumäärä: 27

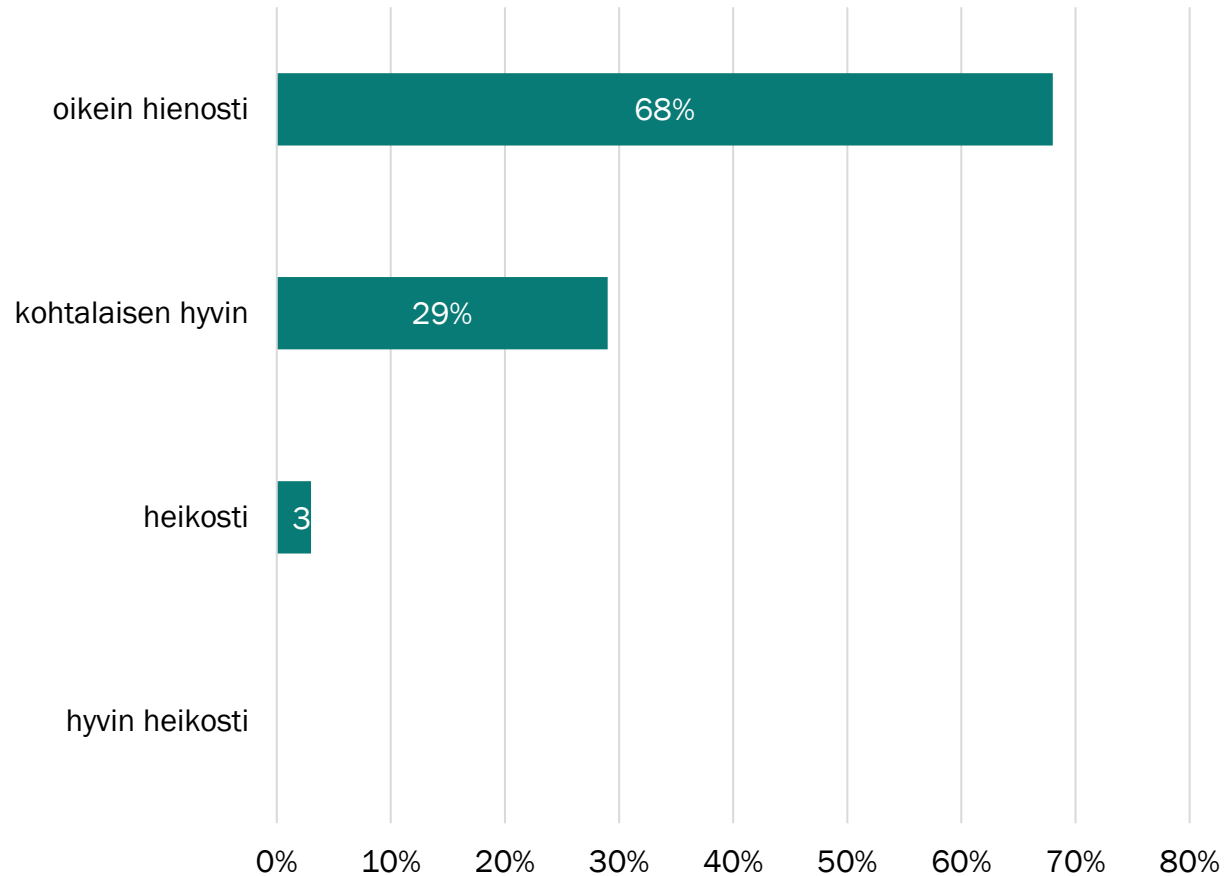
Tukipalveluiden riittävyys

Vastaajien määrä: 25

Lapsen varhaiskasvatuksen käynnistyminen syksyllä

Vastaajien määrä: 171

Varhaiskasvatus käynnistynyt heikosti, miksi

”Ryhmässä vaihtuvaa sijaista, joten se aiheuttaa lapselle turvattomuutta”

”Lapsi on laitettu ihmeelliseen sisarusryhmään missä ikähaitari on 1-5v. Sanomattakin selvää, ettei 5v saa tarpeeksi ikäistään vertaisoppimista. Ryhmältä jää myös pois esim retket ja vastaavat, koska pienien vieminen on liian raskasta tai työlästä. Eli saman ikäiset kaverit pääsevät retkelle, mutta tämän yhden ryhmän lapset jäävät päiväkotiin.”

”Vaikea sopeutua ryhmään/päiväkotiin ja muutoksen tukeminen päiväkodissa on ollut vähäistä.”

”Kun saavuimme Ukrainasta, hänellä oli oma äidinkielensä ja hänen oli erittäin vaikea siirtyä toiseen kieleen. Hän ei ymmärtänyt, mitä häneltä odotettiin. Hän oli stressaantunut. Sitten vähitellen hän alkoi tottua siihen ja opiskeli kuvien avulla.”

”Kiusaaminen ja sen näkyminen noin pienillä lapsilla on huolestuttavaa (6-7v). Lapseni kokenut kiusaamista jo kolmesti ja tuntuu että tukimuodot ja kiusaamisen puuttumisen keinot ovat heikot”

Miten arvioit alueesi varhaiskasvatuksen palveluiden nykytilannetta?

Vastaajien määrä: 102

Avoimet **vastaukset jakautuvat** sekä tyytyväisiin että tyytymättömiin. Palveluun ollaan usein tyytyväisiä, jos on päästy mieleiseen päiväkotiin (lähelle tai koettu toimivuus). Henkilöstön ammattitaitoa kiiteltiin. Jos toivotun paikan saanti on kovin epävarmaa, nousevat epävarmuus ja epätietoisuus tulevasta sekä kuormitus arjessa, mikä näkyy aikuisissa ja lapsissa. Lisäksi henkilökunnan jaksaminen ja vaihtuvuus mietityttävät.

1. Koettu kuormitus

Useat vastaajat kuvaavat päiväkotien olevan täynnä, henkilöstön kuormittuneen ja ryhmäkokojen suurina.

2. Yksikkökohtainen vaihtelu

Samaan aikaan osa vastauksista kiittää omaa päiväkotia, sen osaavaa henkilökuntaa ja arjen sujuvuutta.

Vanhempana luottavainen olo. Tämä korostaa alueellisia ja yksikkökohtaisia eroja.

3. Epävarmuus tulevasta

Monissa vastauksissa näkyy huoli palveluiden jatkuvuudesta, muutoksista ja ennakoimattomuudesta sekä aikuisten/henkilökunnan jatkuva vaihtuminen

4. Liian täydet päiväkodit ja ei tarpeeksi päiväkotipaikkoja

“Peruspalveluna varhaiskasvatus toimii hyvin, mutta erityisen tuen ja toiminnanohjauksen palvelua tulisi tuoda alueelle lisää”

”Lapsiryhmät isoja ja levottomia. Aiempina vuosina paljon vaihtuvia sijaisia”

”Todella heikko. Päiväkodit on täynnä, ja perheillä on epävarmuutta töihin paluuta suunnitellessa.”

”Vuoropäiväkoteja voisi olla enemmän ja hoitajien vaihtuvuus on huono puoli niin lapselle kuin aikuisellekin, tämä heikentää tiedonkulkua ja lapsen turvallisuuden tunnetta, kun on usein eri henkilö ottamassa vastaan”

”Hyvä osaaminen erityislapsista, siitä suuri kiitos!”

”Ihana ja lämmin päiväkotit, jossa asiat toimii ja tarvittavat sijaisetkin on usein samoja ja lapsille tuttuja.”

Alueesi varhaiskasvatuspalveluiden vahvuudet lapsesi tai perheesi näkökulmasta

Vastaajien määrä: 88

Vahvuudet liittyvät lähes poikkeuksetta läheisyyteen, pysyvyyteen ja suhteisiin.

1. Pienet ja kodinomaiset yksiköt
2. Pysyvät ja sitoutuneet aikuiset
3. Luonnon hyödyntäminen arjessa
4. Lapsilähtöinen ja lämmin kohtaaminen
5. Perhepäivähoidon joustavuus

“The staffs are very friendly and nice.”

“Aurinkorinteen henkilökunta on parasta mitä voi saada!”

“Ihanaa, kun talo ei ole liian suuri. Alkaa olemaan harvinaisuus Lahden alueella. Päiväkoti ei ole laitos. Hyvä sijainti on myös tärkeä ja vanhemmilla on hyvän kokoinen parkkipaikka johon hyvin mahtuu auto viennin ja haun ajaksi.”

“Kytölän päiväkoti on ihan huippupaikka. Hyvät hoitajat ja piha on iso ja suojaisa, eli on kesällä hyviä varjopaikkoja ja metsää vieressä. Päiväkodissa tehdään retkiä lähialueella”

“Ihana päiväkoti, lasdukasta varhaiskasvatusta, ammattitaitoinen henkilökunta ja hyvin toimivat lapsiryhmät. Myös uudistettu piha-alue on ollut todella hyvä.”

“Lähes kaikki ovat lähialueella, jolloin kavereita on helppo tavata myös vapaa-ajalla ja näin tukea lapsen kaverisuhteita.”

Kehitystoiveet ja palaute varhaiskasvatuspalveluille

Vastaajien määrä: 77

Kehitystoiveet ovat **toistuvia, yksityiskohtaisia ja arjen tasolta nousevia**, eivät yleisluontoisia.

Keskeiset toiveet:

- Lisää lähipäiväkoteja ja pienempiä yksiköitä
- Ryhmäkokojen pienentäminen
- Perhepäivähoidon ja kerhotoiminnan lisääminen
- Varahoidon ennakoitavuus
- Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen
- Perheiden kuuleminen päätöksenteossa
- Lapsen arjen sujuvuuden asettaminen keskiöön

”Ei pelkkiä vuoropäiväkoteja! Jos kerran investoidaan ja rakennetaan uusi iso päiväkotikoti, niin tähän tulee päästä myös lähialueen lapset niistäkin perheistä, jotka eivät tarvitse vuorohoitoa.”

”Kun lapset ovat päiväkotikoti ikäisiä, perheen arki on hektistä ja aikataulutettua. Huolehtikaa, että joka lapsella on paikka tarjota lähimmästä päiväkodista, ilman että perheiden täytyy ajella viemään lapsia eri päiväkoteihin.”

”Toiveeni olisi että Lahden kaupunki tukisi koti äitejä enemmän ja palauttaisi takaisin kerhotoiminnan, joka valitettavasti loppui muutama vuosi sitten.”

”Perheiden lapsia ei tulisi erotella eri toimipisteisiin. Myös kodin läheisten päiväkotien tulisi olla mahdollisia ja ne perheiden tarpeet olisi hyvä kartoittaa todella ajoissa paikkojen pohtimiseksi.”

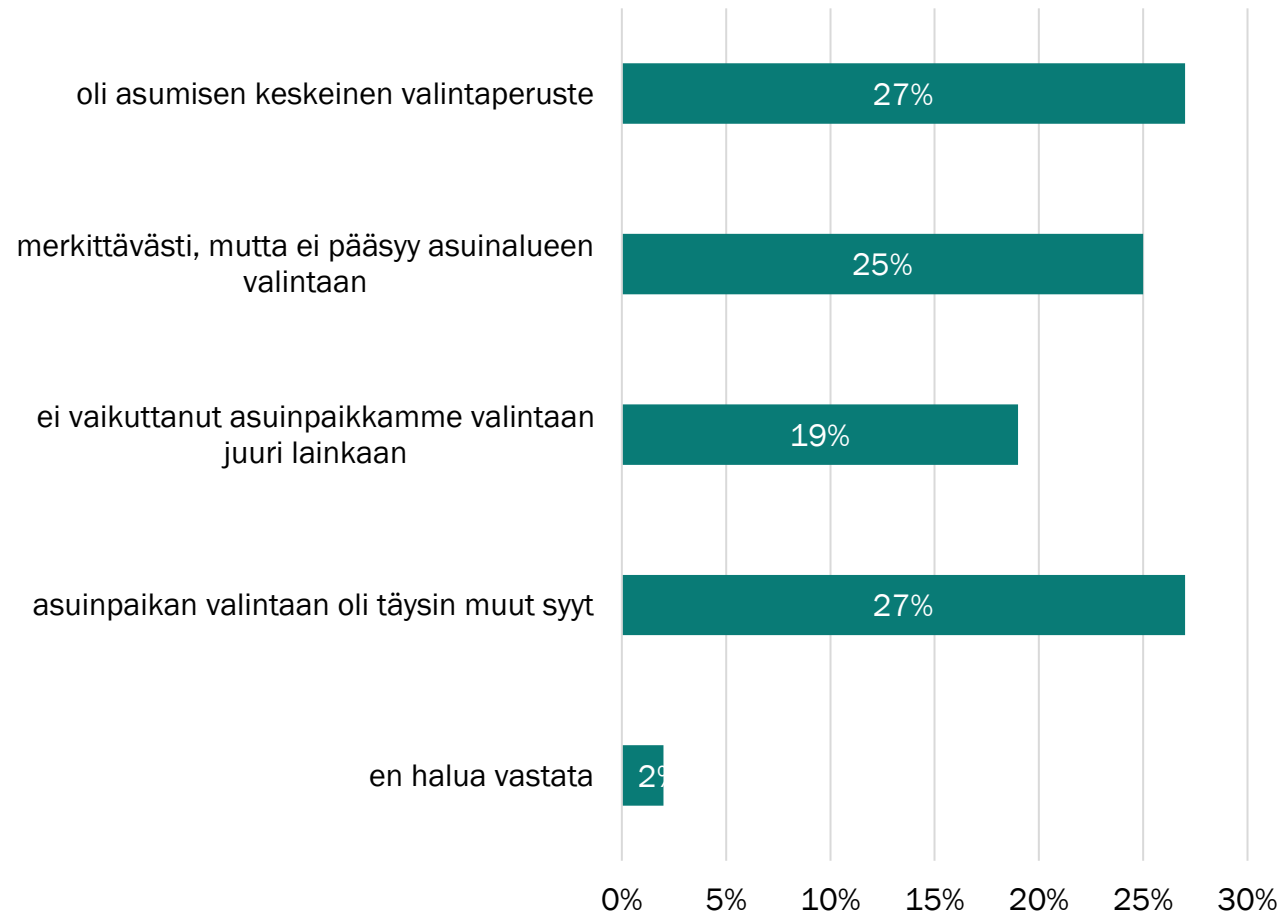
”Varhaiskasvatuspalveluissa on erityisen tärkeää huomioida päivähoiton henkilökunnan hyvinvointi, jotta he voivat olla läsnä lapsille parhaalla mahdollisella tavalla.”

”Kiinnittäkää huomiota kodinomaisuuteen. Ulkoalueille riittävästi aurinkosuojaa.”

Kuinka paljon alueen varhaiskasvatuspalvelut vaikuttivat perheesi asuinpaikan valintaan?

Vastaajien määrä: 177

Havainto: 52 prosentilla vastaajista varhaiskasvatuspalveluilla on ollut merkittävä vaikutus asuinpaikan valintaan, kun taas 46 prosentilla palvelut eivät ole olleet keskeisessä asemassa asuinpaikan valinnassa.

Millaisia vaikutuksia perheellenne olisi mikäli lapsenne varhaiskasvatuspaikka olisi muualla Lahdessa kuin lähialueellanne?

Vastaajien määrä: 131

Avoimet vastaukset muodostavat monisäikeisen kokonaisuuden, jossa varhaiskasvatuksen palvelut näyttäytyvät yhtä aikaa toimivina, kuormittuneina ja rakenteellisista muutoksista kärsivinä. Kokemukset vaihtelevat huomattavasti eri perheiden ja yksiköiden välillä.

1. Paikkatilanteen riittävyys ja saavutettavuus

Varhaiskasvatuspaikkoja ei koeta olevan riittävästi, mikä näkyy odottamisena, epävarmuutena ja lasten sijoittumisena kauemmas kuin toivottaisiin. Useissa kuvauksissa sisarukset ohjautuvat eri yksiköihin, mikä lisää arjen kuormitusta. Myös kesäaikojen järjestelyt ja vuorohoidon saavutettavuus herättävät huolta erityisesti silloin, kun kulkemismahdollisuudet ovat rajalliset.

2. Henkilöstön riittävyys, pysyvyys ja arjen jatkuvuus

Henkilöstön vaihtuvuus, sijaisjärjestelyjen määrä ja työntekijäpula ovat keskeisiä ilmiöitä. Niiden koetaan vaikuttavan lasten turvallisuuden tunteeseen, toiminnan jatkuvuuteen ja tiedonkulun sujuvuuteen. Samalla aineistossa esiintyy myös kertomuksia yksiköistä, joissa pysyvyys ja henkilöstön osaaminen näkyvät arjen laadussa.

3. Ryhmäkoot, tilat ja ympäristö

Suuriksi koetut ryhmäkoot ja niihin liittyvä levottomuus, melu ja kuormitus. Päiväkotien tilaratkaisuja kuvataan toisinaan laitosmaisiksi, ahtaiksi tai väistötiloihin sidotuiksi. Myös sisäilmaan, pihojen soveltuvuuteen ja rakenteelliseen kuntoon liittyy huolia. Toisaalta osa vastaajista kokee oman yksikkönsä ympäristön toimivaksi ja viihtyisäksi.

4. Varhaiskasvatuksen koettu laatu ja arjen sujuvuus

Henkilöstöä kuvataan lämpimäksi, sitoutuneeksi ja osaavaksi, mikä luo luottamusta ja turvallisuutta. Arjen koetaan sujuvan silloin, kun tiedonkulku toimii ja lapsi saa tarvitsemansa huomion. Samaan aikaan osassa kertomuksia esiintyy kokemuksia siitä, että toiminta olisi kuormitettua, ja että rakenteelliset muutokset, kuten yksikköjen koko, vaikuttavat arjen laatuun.

Millaisia vaikutuksia perheellenne olisi mikäli lapsenne varhaiskasvatuspaikka olisi muualla Lahdessa kuin lähialueellanne?

Vastaajien määrä: 131

5. Erityisen tuen ja asiantuntijayhteistyön merkitys

Aineistossa kuvataan sekä erittäin myönteisiä kokemuksia asiantuntijoiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä että tilanteita, joissa erityisen tuen palvelujen toivotaan olevan paremmin saavutettavissa. Joissain vastauksissa tuen saatavuus ja sen pysyvyys koetaan tärkeäksi osaksi varhaiskasvatuksen kokonaisuutta.

6. Perhepäivähoidon rooli ja vaihtoehtojen niukkuus

Perhepäivähoito mainitaan useissa vastauksissa rauhallisena ja yksilöllisenä vaihtoehtona, jota kuitenkin koetaan olevan vähän tarjolla. Sen väheneminen nähdään joissakin kommentteissa tekijänä, joka kaventaa perheiden valinnan mahdollisuuksia.

7. Kokemusten kaksijakoisuus

Aineistossa toistuu vahva kaksijakoisuus: osa perheistä kuvaa varhaiskasvatuksen arkea erittäin toimivaksi ja turvalliseksi, osa kokee arjen kuormittavaksi ja rakenneuudistuksista kärsiväksi.

“Arjen kuormitus kasvaa, työmatkaan hoitoon viemisineen kuluu enemmän aikaa, väsymys lisääntyy”

“Merkittäviä vaikutuksia. Vaihtoehtoina olisin muuttaminen, auton hankkiminen tai työpaikan vaihtaminen, koska nykyisessä työssä ei etätyö mahdollisuutta.”

“Ilman autoa kaikki muut päiväkodit olis vaikeasti saavutettavissa. Tavalliset hoitoajat eivät riittäisi.”

“Emme olisi 5 vuotta sitten muuttaneet tänne jos ei olisi ollut varhaiskasvatus paikkaa lähellä”

“Suuria vaikutuksia ja pitäisi harkita muuttoa. Pidän tärkeänä, että lapsella on pysyviä ystävyysuhteita varhaiskasvatuksesta asti.”

“Lapsen päiväkotipäivät pidentyisivät huomattavasti!”

“Hankaloittaisi elämää koska aikaa menisi enemmän ja lisäisi co2 päästöjä auton lisääntyneen käytön kautta.”

“Muutto edessä”

Johtopäätökset varhaiskasvatuspalveluita koskien

- **Saatavuus ja sijoittuminen**

Useimmat saavat toiveidensa mukaisen paikan, mutta paikkapula, vuorohoidon rakenteet ja suurten yksiköiden koko ohjaavat valintoja. Lähimpään yksikköön ei aina päästä, ja valinnat ovat osin rakenteellisia eivätkä perheiden ensisijaisia toiveita.

- **Arjen vaikutukset**

Kauempana sijaitseva varhaiskasvatus lisää kuljetusriippuvuutta, hoitopäivien pituutta ja perheen kuormitusta. Lapsen sosiaalisten suhteiden muodostuminen vaikeutuu, jos arki sijoittuu oman asuinalueen ulkopuolelle.

- **Tukipalvelut ja laatu**

Tukipalveluja saa vain pieni osuus lapsista, mutta niitä pitävät riittävinä valtaosa käyttäjistä. Haasteita liittyy henkilöstön vaihtuvuuteen, ryhmäkokoihin, tilojen kuntoon sekä palveluiden ennakoitavuuteen. Toisaalta vahvuuksina nähdään pienet yksiköt, pysyvät aikuiset, luonnon hyödyntäminen ja lapsilähtöisyys.

- **Kehitystoiveet**

1. lapsien mahdollisuus lähipäiväkoteihin ja lisää pienempiä yksiköitä
2. ryhmäkokojen pienentäminen
3. henkilöstön jaksamisen tukeminen
4. varhaiskasvatuksen arjen ennakoitavuus
5. perheiden kuuleminen päätöksenteossa

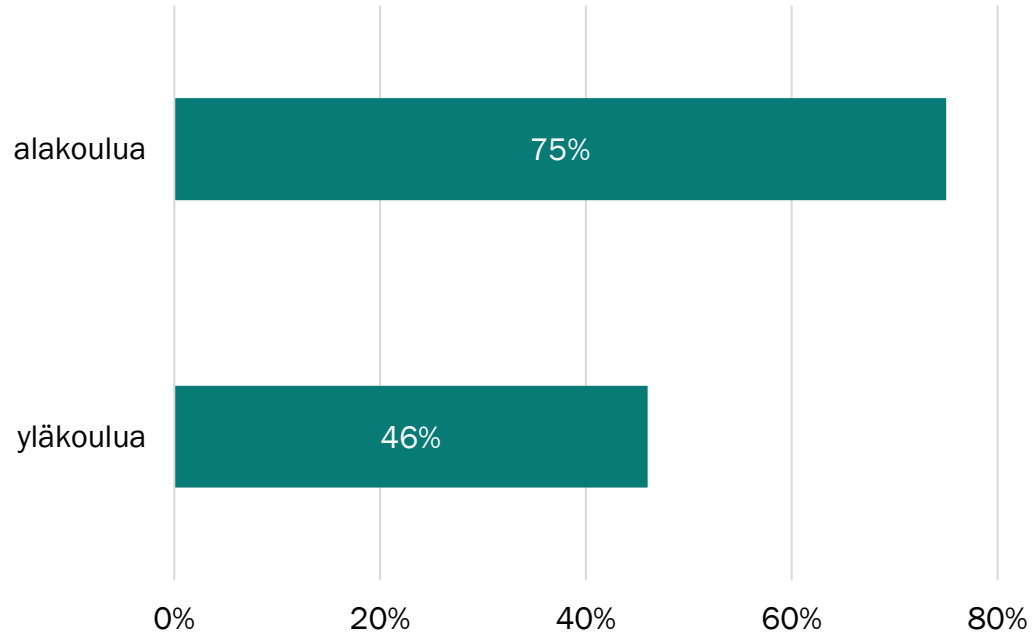

***Perusopetuspalvelut,
koulumatkat, asuminen,
joukkoliikenne***

Lapseni käy/käyvät

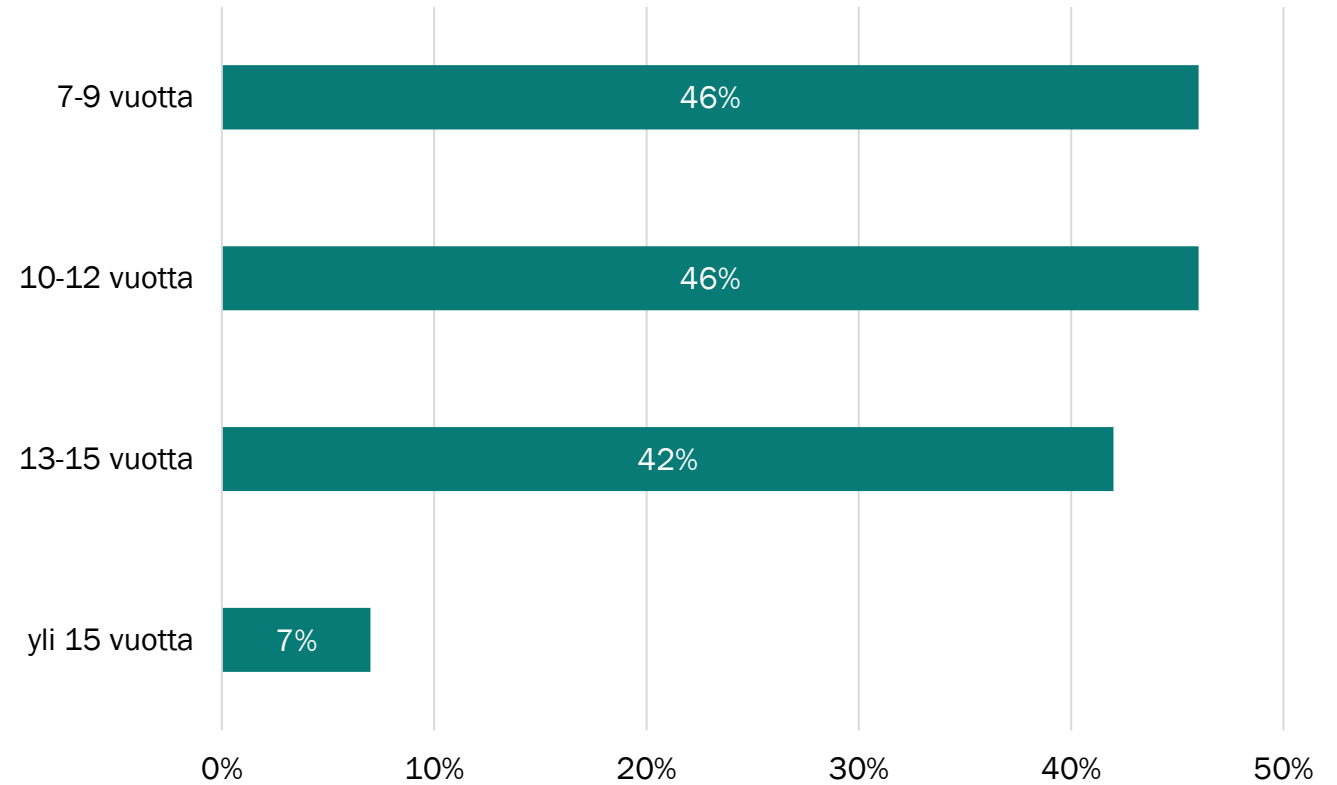
Voit valita useamman vaihtoehdon, mikäli useampi lapsi käy eri kouluastetta

Vastaajien määrä: 226, valittujen vastausten lukumäärä: 272

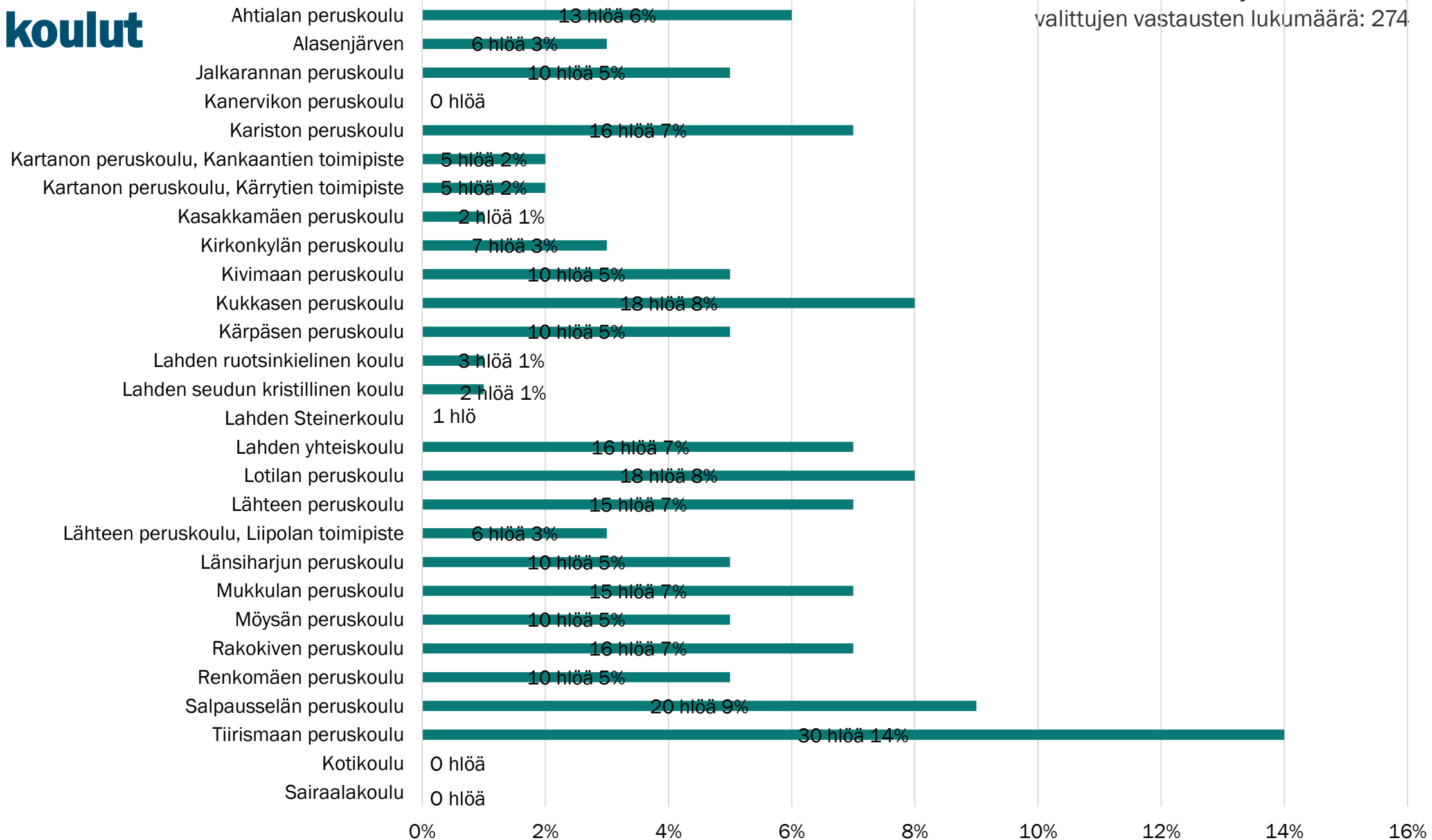
Perusopetuksessa olevien lasten ikäryhmät

Vastaajien määrä: 224, valittujen vastausten lukumäärä: 314

Lasten koulut

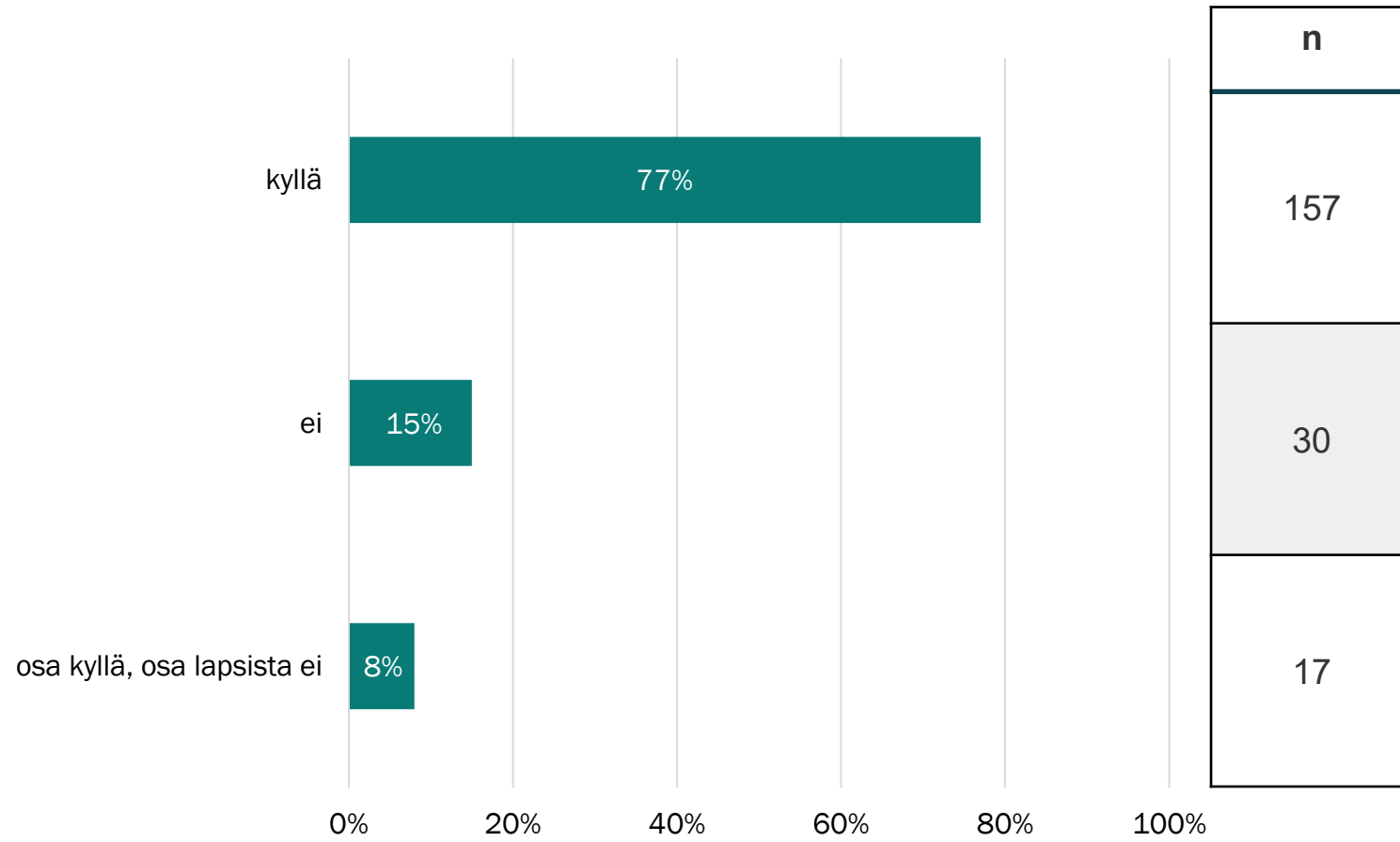
Vastaajien määrä: 222,
valittujen vastausten lukumäärä: 274

Lähikoulu

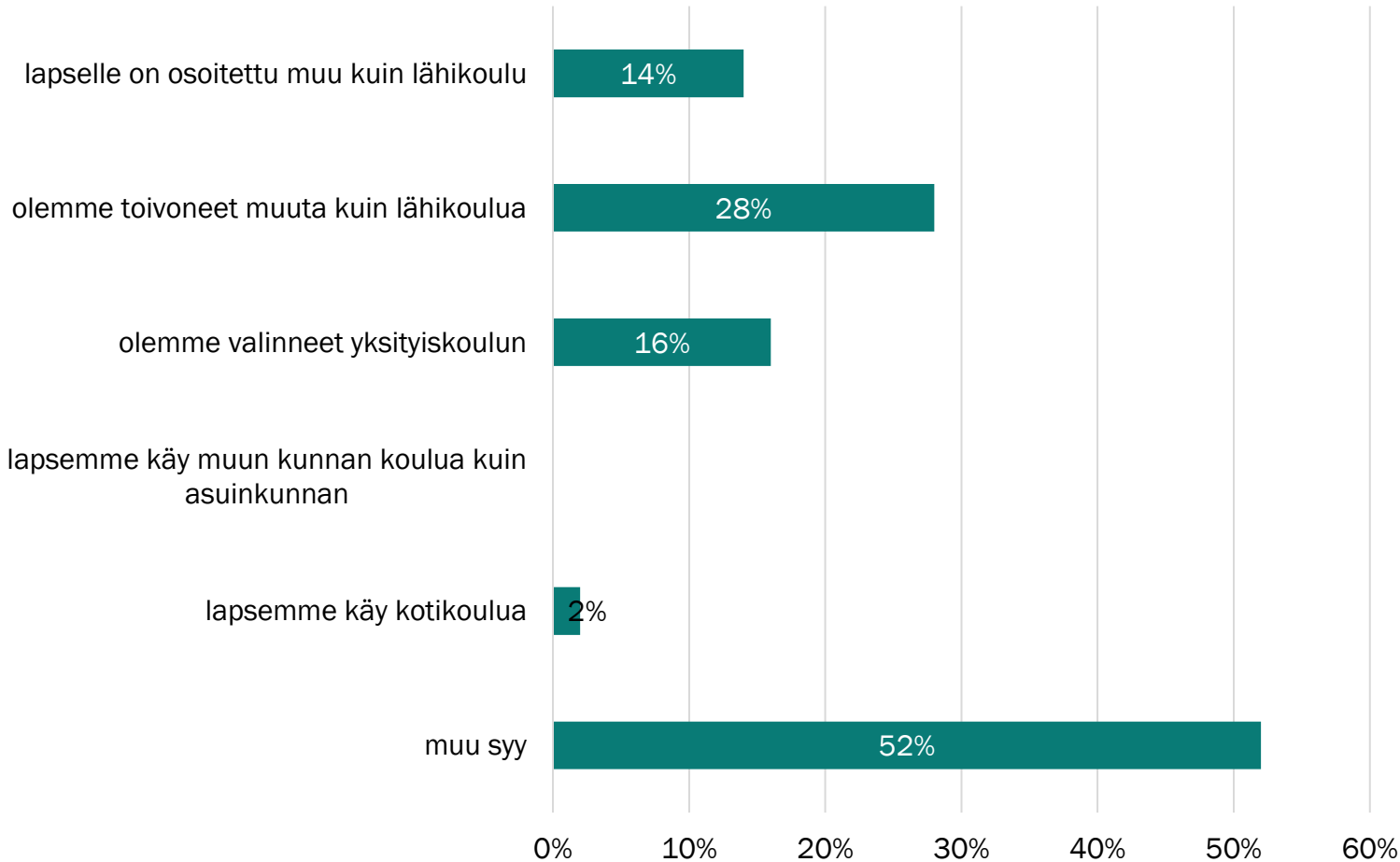
Käykö lapsenne lähikoulua?

Vastaajien määrä: 204

Syyt, sille miksi lapsi ei käy lähikoulua

Vastaajien määrä: 58, valittujen vastausten lukumäärä: 64

”Lapsi olisi kuulunut Salppuriin, mutta haimme Lähteelle, koska häntä kiusattiin Länsiharjun koulussa..”

”Meille ensisijainen valinta oli kaksikielinen opetus, ei lähikoulu.”

“Alakoulu ei ole lähikoulumme mutta molemmat ovat käyneet koulun, joka on lähinnä kotiamme; olemme tähän tyytyväisiä”

“Joutuu heräämään 2 tuntia aikaisemmin kun bussi/koulukuljetus. Ja lähimmät yläasteen koulut siirretty kauemmaksi. Ei toimi tämä. Päivien pituuteen tulee koulumatkoista lähes kaksi tuntia lisää. Kun matkat eivät ole loogisia.”

”Vanhempi lapsi joutuu heräämään todella aikaisin, jotta ehtii bussilla kouluun. Bussiin pääsy on välillä epävarmaa. Toisaalta lapsi on todella tyytyväinen nykyiseen kouluunsa, koska se on lähikoulua parempi.”

Lähikoulun vaikutus lapseen/lapsille ja perheelle?

Millainen vaikutus lähikoululla on ollut lapselle/lapsille ja perheelle? Voit perustella edellistä vastaustasi.

Vastaajien määrä: 101

1. Lähikoulun saavutettavuus arjen rakenteen

Koulun sijainti ja mahdollisuus käydä lähikoulua muodostavat keskeisen osan **arjen toimivuutta**.

Lyhyt ja turvalliseksi koettu koulumatka helpottaa lasten itsenäistä liikkumista ja vahvistaa lähiympäristön sosiaalisia suhteita. Tämä näyttäytyy hyvinvointia lisäävänä tekijänä, joka **tukee myös vanhempien** ajankäyttöä, harrastuksiin kulkemista ja päivittäisiä siirtymiä. Lähikoulun koetaan toimivan **arjen perusrakenteena**, joka tekee **päivistä ennustettavampia ja sujuvampia**.

2. Koulun koko ja toimintakulttuuri lapsen kokemuksen kannalta

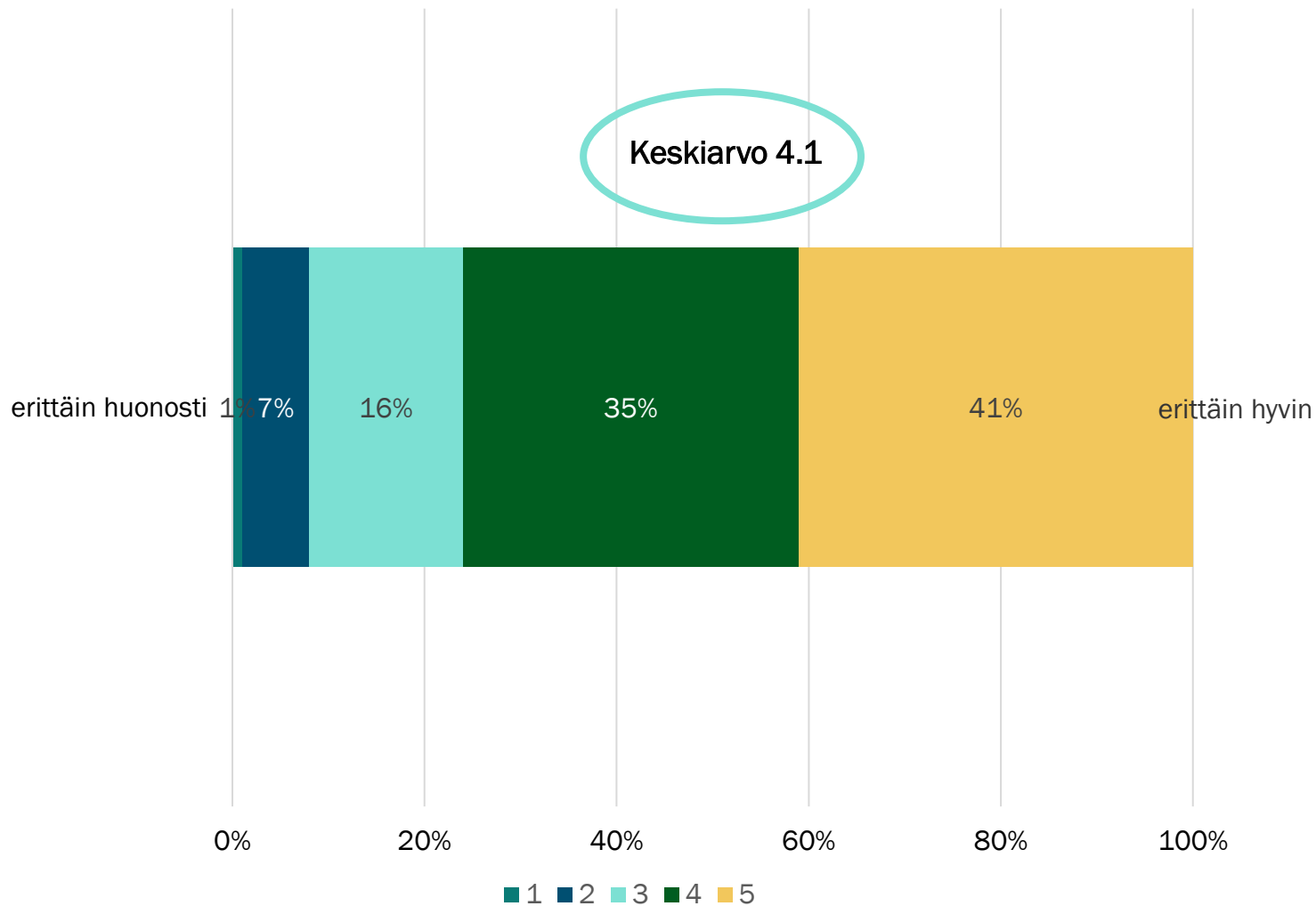
Toistuva teema on koulun koko ja oppimisympäristön luonne. Osa vastaajista kuvaa **siirtymistä pienempään kouluun** merkittäväksi tekijäksi **lapsen hyvinvoinnin** kannalta – esiin nousee muun muassa levottomuuden väheneminen ja kokemus siitä, että pienempi koulu vastaa paremmin lapsen tarpeisiin. Samaan aikaan kuvataan tilanteita, joissa perhe on valinnut muun kuin lähikoulun pidemmästä matkasta huolimatta. Ratkaisu nähdään perustelluksi, jos koulun koetaan tarjoavan **sopivampia opetusjärjestelyjä, pienempiä opetusryhmiä tai opetuksellisia painotuksia**, jotka vastaavat paremmin **lapsen tarpeisiin**.

3. Turvallisuuden tunne ja ympäristötekijät

Kolmantena teemana korostuvat **koulumatkan ja koulun lähiympäristön turvallisuuteen** liittyvät näkökulmat. Huolta lisäävät esimerkiksi pimeät kulkureitit, metsäosuudet ja kaupunkialueiden levottomuudeksi koetut ympäristöt. Osassa vastauksista nostetaan esiin ympäristöön liittyviä laajempia pohdintoja, kuten luontoyhteyden merkitys ja alueen vetovoimaisuus osana lapsen arjen kokonaisympäristöä.

Lapsen kouluvuoden käynnistyminen 2025

Vastaajien määrä: 224

"Liian isot ryhmät, liikaa meteliä, huoli siitä että oppilaita tulee lisää lähikoulun lakattua toimimasta. Välitunnit levottomia ja koulunpihalla ei tekemistä, kesäisin ja sateisina päivinä ei riittävästi varjoa/ suojaa. Koulukyydeissä tappeluja/riitoja."

"Kuulemma tunneilla täysi kaos"

"Koulun viimeinen vuosi; puuttuu materiaaleja, henkilökunta vaihtuu, otetta ei saa koulun arkeen."

"Ryhmytyimisessä saisi tehdä enemmän työtä koko koulupolun ajan eikä vain ns. aloituksessa. Uusia oppilaita aloittaa kuitenkin usein jopa joka vuosi."

"Tuen uudistus haastaa ja tiedotus asiasta on sekavaa sekä vajavaista. Henkilöstö tekee kuitenkin paljon työtä selvittääkseen asioita."

"Murrosikä. Koulu ei niinkään kiinnosta. Puhelinpelit kiinnostaa."

Keskeiset havainnot lapsen kouluvuoden käynnistymisestä 2025

Vastaajien määrä: 104

1. Arjen perusjärjestelyt ja resurssit

Vastaajat liittyvät koulun aloituksen sujuvuuden perustarpeisiin, kuten oppimateriaalien riittävyyteen ja kuntoon sekä kouluruoan saatavuuteen. Puutteet kirjoissa tai ruoan loppuminen nähdään merkkeinä **arjen rakenteiden horjumisesta**, mikä heikentää kokemusta koulutyön luotettavuudesta.

2. Henkilöstön pysyvyys ja johtamisen vaikutus

Monet kertomukset kuvaavat opettajavaihdoksia, sijaisuuksia ja ristiriitaisia alkuja luokissa. Vaihtuvuus koetaan kuormittavana ja näkyvän ryhmän rauhoittumisessa sekä arjen jatkuvuudessa. Samalla tuodaan esiin tilanteita, joissa koulun aloitus kohentuu **selvästi, kun ryhmään saadaan vakituinen tai oppilaiden tarpeisiin sopivampi opettaja**.

3. Oppimisrauha, luokkadynameikka ja kiusaamisen jäljet

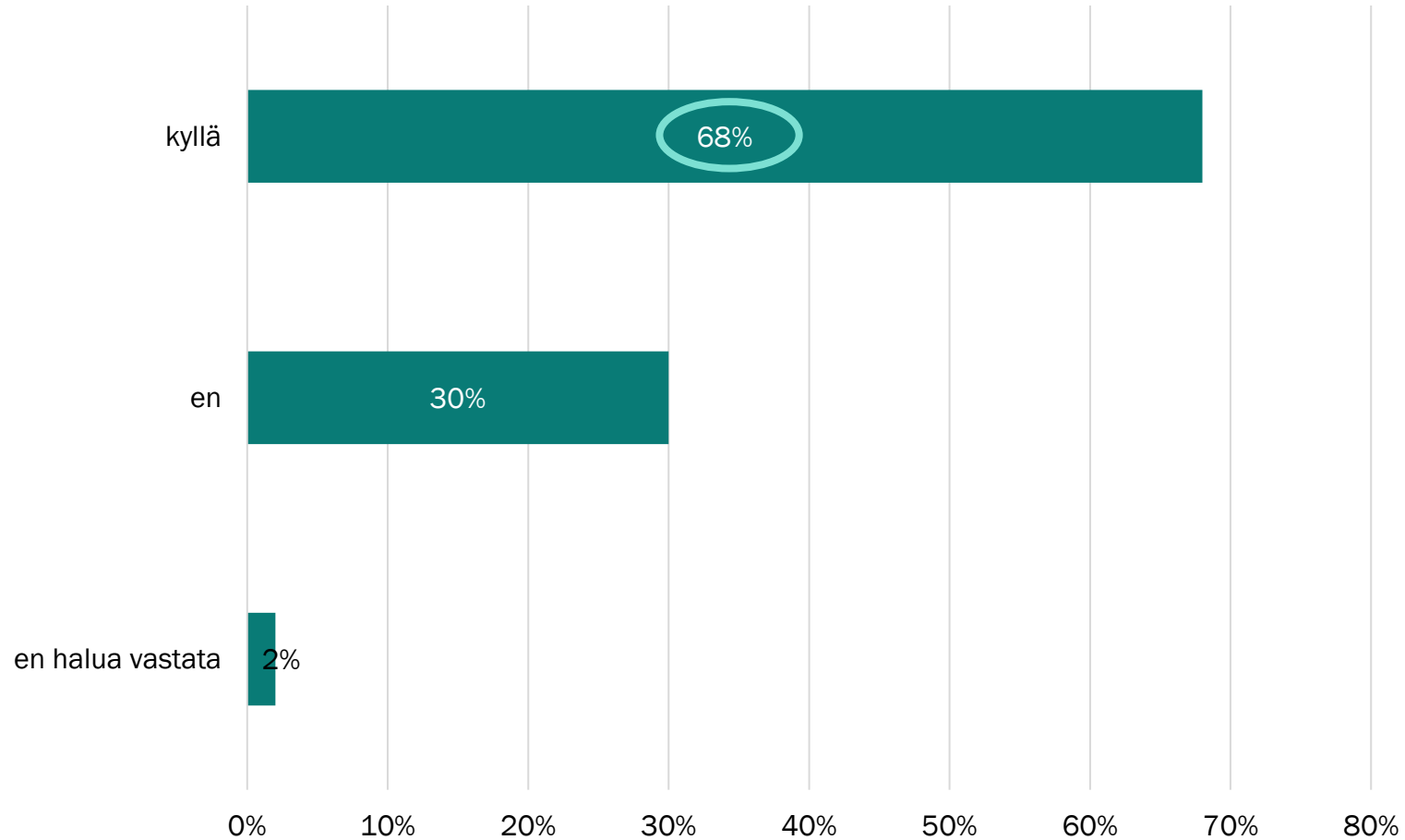
Kokemuksissa korostuvat **luokkien levottomuus ja työrauhan eteen tehty työ**. Joissakin tapauksissa on tarvittu useita tukitoimia, keskusteluja ja asiantuntijoiden mukanaoloa. **Kiusaamiskokemukset** heijastuvat koulun alkuun, mutta luokan vaihtuminen tai uudet kaverit voivat parantaa tilannetta merkittävästi.

4. Tuen saatavuus ja erityistarpeet

Koulun aloitus rakentuu myös saadun **tuen ympärille**. Osa vastaajista kertoo tuen lisääntyneen tai parantuneen, kun taas toisissa kertomuksissa tuki koetaan riittämättömäksi tai viivästyneeksi. **Erityistarpeet** vaikuttavat suoraan lapsen koulupäivien sujumiseen ja kokemukseen koulun alusta.

Tyytyväisyys lapsen luokan ryhmäkokoön

Vastaajien määrä: 226

”Luokkakoossa ei sinällään ole mitään vikaa. Vikaa on siinä, että koululla ei ole tarjota tukipalveluja niille, jotka sitä tarvitsevat. Luokassa on sekä häiriökäyttäytyjiä että niitä, joilla on oppimisvaikeuksia. Tämä tekee luokasta erittäin rauhattoman, eikä siellä ole työrauhaa kenelläkään. Luokassa on kuitenkin myös niitä, jotka haluaisivat oppia.”

Keskeiset havainnot ryhmäkokoon liittyen

Vastaajien määrä: 62

1. Oppimisrauha ja kuormitus

Isot ryhmät kuvataan meluisina ja kuormittavina. Lapsen keskittyminen heikkenee ja koulunkäynti vaikeutuu. Meteli, häly ja “levottomuus” liitetään suoraan ryhmäkokoon.

2. Opettajan riittävyys ja yksilöllinen huomio

Toistuu kokemus, ettei opettajalla ole aikaa yksittäiselle lapselle. Tämä korostuu, jos luokassa on “haasteellisia” tai paljon tukea tarvitsevia oppilaita. Vastauksissa ehdotetaan kahta ratkaisusuuntaa: pienempi ryhmä tai enemmän ohjaaja-/avustajaresursseja.

3. Tuen tarpeen huomioiminen ryhmäkoossa

Osa kuvaa, että tuen tarpeessa olevien määrän tulisi vaikuttaa luokan kokoon (tai resursointiin), jotta kaikki hyötyvät.

4. Tilat ja ahtaus

Ryhmiä kasvaessa mainitaan myös luokkatilan käyvän ahtaaksi, mikä pahentaa kokemusta.

5. Oppimateriaalien ja arvioinnin arjen havainnot

Yksittäisissä vastauksissa ryhmäkoko linkitetään siihen, että vihkoja ei tarkisteta, Wilma-merkintöjä ei tule tai arvosanat koetaan muodostuvan kapeasti kokeiden perusteella.

”Liian suuret ryhmäkoot kuormittavat lasta ja vaikeuttavat koulunkäyntiä. Oppilasmäärien kasvu on lisännyt levottomuutta ryhmissä, mikä heikentää oppimisrauhaa ja arjen sujuvuutta.”

”Erityislapselle tuen saaminen hankalaa, sinnittelyä. Päivät kuormittavia lapselle. Iltapäiväkerhon toiminta myös ollut haastavaa.”

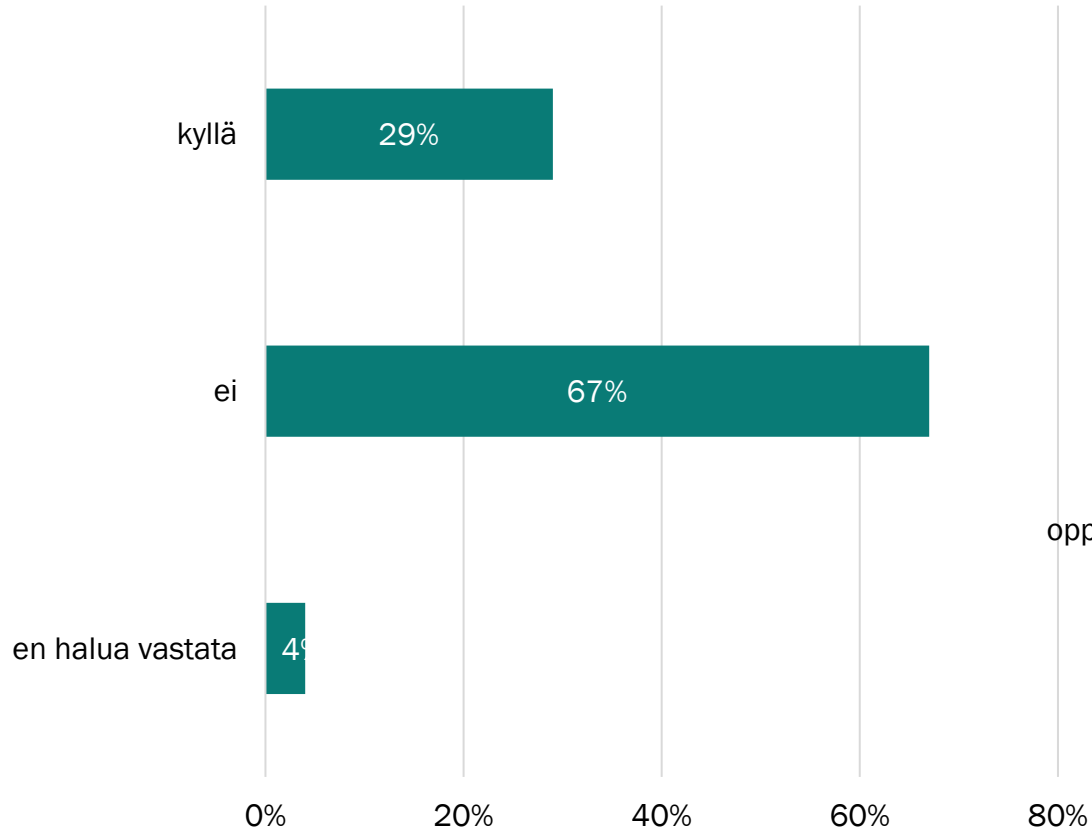
”Opettajalla ei jää yhdelle oppilaalle paljon henkilökohtaista opetus aikaa kun ryhmäkoko on suuri, vaikuttaa hitaammin oppiviin oppilaisiin niin ettei saa tarpeeksi opettajalta henkilökohtaista neuvontaa”

”Kaksi luokkaa yhdistettynä. Koko aivan järkyttävä.”

”Pienempi ryhmäkoko tulee oppimista.”

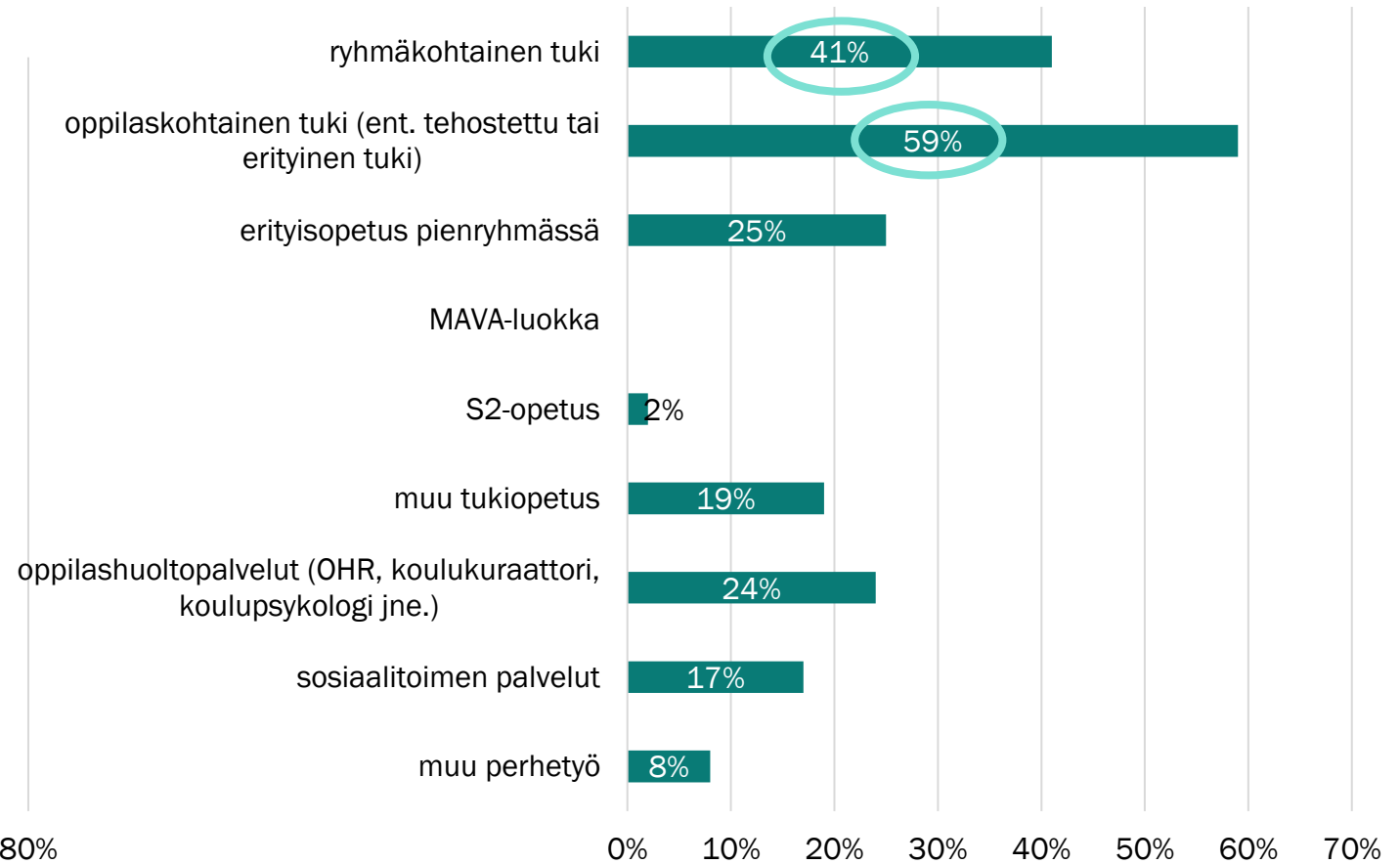
Saako lapsesi tukipalveluja?

Vastaajien määrä: 224

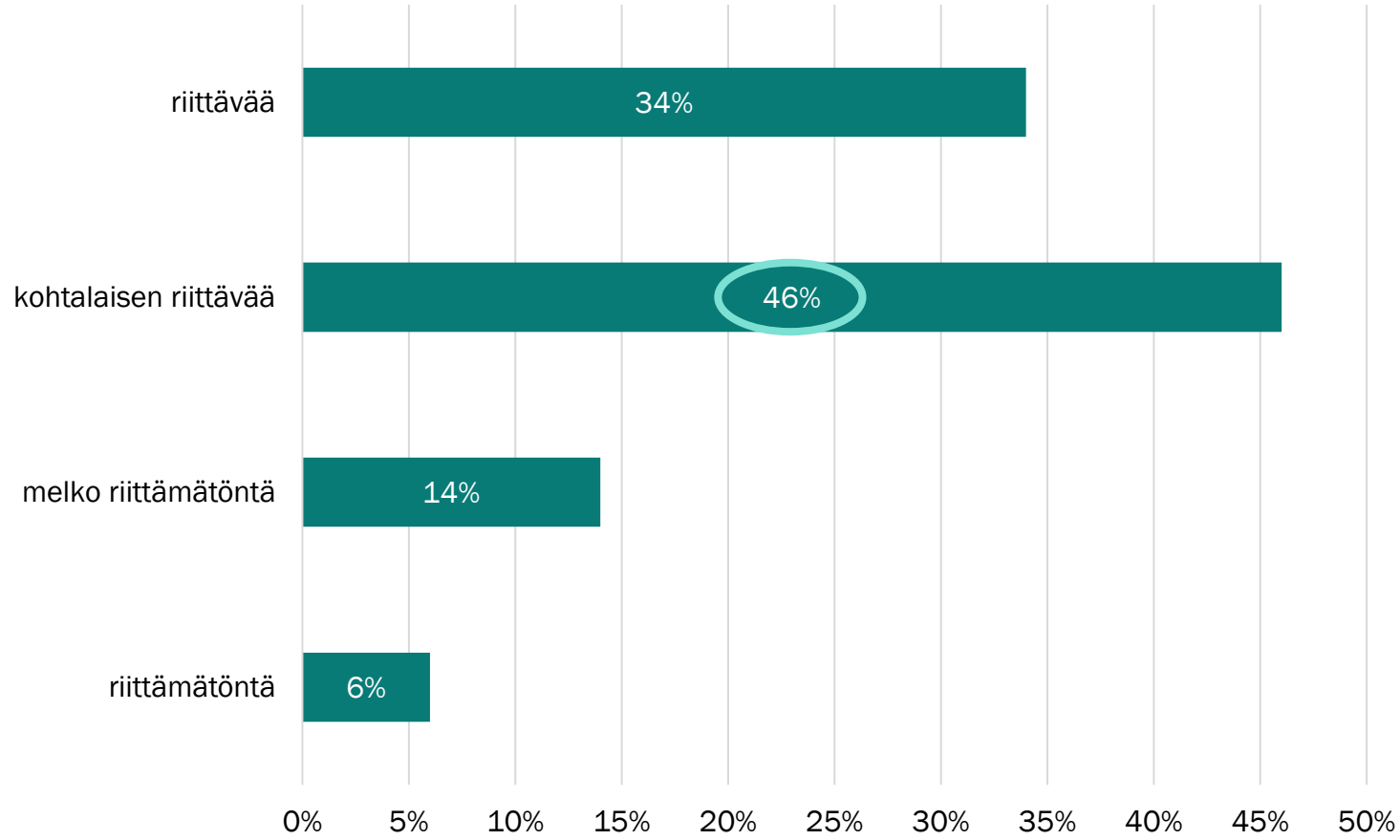
Tukipalvelut

Vastaajien määrä: 63, valittujen vastausten lukumäärä: 123

Tuen riittävyys lapsen oppimisen ja kasvun kannalta

Vastaajien määrä: 65

Millaista tukea lapsesi tarvitsisi?

Vastaajien määrä: 55

"Enemmän erkkäopen paikalla oloa."

"Aikuisen kiireettömän tuen, rauhallisen oppimisympäristön. Nyt ei ole riittävästi aikuisia luokassa ja siellä on jatkuvaa hälyä."

"Tukea kasvuun ja murrosiän myllerryksiin sekä muutokseen ja tämän kaiken sietämiseen."

"Enemmän yksilökohtaista apua nopeammin, jos jokin oppiaine ei suju."

"Työrauhaa luokassa."

Keskeiset havainnot lasten tuen tarpeesta

Vastaajien määrä: 55

Avoimissa vastauksissa tuen tarve kuvataan sekä oppimisen että kasvun ja arjen tukena.

1. Erityisopettajan ja aikuistuen lisääminen

“Enemmän erkka open paikalla oloa” ja enemmän ohjaajia sekä aikuisen varhaisempi puuttuminen hankaliin tilanteisiin.

2. Pienempi ryhmä - rauhallisempi oppimisympäristö

Useampi korostaa, että tukea tarvitseva lapsi hyötyisi pienryhmästä alusta alkaen tai rauhallisemmasta luokkaympäristöstä; mainitaan myös avoimien tilojen häly haitallisena.

3. Oppiainekohtainen tukiopetus ja “oikea-aikaisuus”

Osa kertoo, että tuki tuli liian myöhään ja sitä olisi pitänyt alkaa aiemmin. Toiset peräänkuuluttavat tukiopetusta konkreettisesti eri aineisiin.

4. Työrauha ja turvallisuus

Tarve työrauhalle luokassa toistuu, samoin aikuisen puuttuminen väkivaltaisiin tilanteisiin.

5. Kasvun tuki (murrosikä, jaksaminen, nepsy-/keskittymisasiat)

Vastauksissa pyydetään tukea murrosiän myllerryksiin, keskittymisen/oppimisen haasteiden kartoittamista, sekä lukivaikeuden huomiointia.

6. Osa kokee, ettei tukea tarvita

Mukana on myös vastauksia “Eivät tarvitse tukea”.

Alueen koulun ja sen toiminnan vahvuudet lapsen ja perheen näkökulmasta

Vastaajien määrä: 135

Vahvuuksissa on selkeä kahtiajako: osa kuvaa runsaasti vahvuuksia ja osa kertoo, ettei näe vahvuuksia, kokee tason heikentyneen tai on huolissaan tulevista muutoksista.

1. Hyvät opettajat ja osaava henkilöstö

Moni nostaa opettajien ammattitaidon, lapsen tarpeiden ymmärtämisen ja erityisopetuksen toimivuuden vahvuudeksi.

2. Kodin ja koulun yhteistyö / viestintä

Toistuva vahvuus on hyvä yhteys perheeseen ja “nopea reagointikyky” sekä avoin kommunikaatio.

3. Pieni koulu, yhteisöllisyys ja “ihmisen kokoinen” arki

Useat kuvaavat pienen koulun turvalliseksi ja hallittavaksi; opettajat tuntevat oppilaat yli luokkarajojen ja yhteishenkeen panostetaan.

4. Sijainti ja saavutettavuus

Lyhyt koulumatka ja koulun sijainti palvelujen tai liikuntapaikkojen lähellä hyöty.

5. Tilat ja sisäilma

Uudet koulurakennukset ja “tilat kunnossa” mainitaan vahvuutena

6. Kerhot, harrastusmahdollisuudet ja nuorisopalveluiden kytkeytyminen

Osassa vastauksia koulun kerhot ja harrastuskerhot sekä nuorisopalveluiden läsnäolo koetaan myönteiseksi.

7. Painotettu opetus ratkaisuna heterogeenisuuteen

Osa perustelee vahvuudeksi, että kokemus siitä, että valittu painotettu opetus suojaa “heikoimpien ehdoilla etenemiseltä” ja parantaa työrauhaa.

”Osaava henkilöstö ja kuunteleva opettaja.”

”Hyvä tiedottaminen, sopivasti vapaamuotoista toimintaa koulutyön lisäksi, hyvää kasvatustyötä.”

”Koulun pieni koko, yhteisöllisyys, avoimuus”

”Koululla on hyviä harrastuskerhoja.”

”Koulu on Lahden suurin alakoulu, mutta mielestäni siellä on lasten hyvinvointi ja oppiminen hyvällä tasolla.”

”Koulu on lähellä kotiamme, koulun yhteydessä on myös muita palveluita; hammashoitola, nuorisotilat.”

”Koulussa on pätevät opettajat ja tilat ovat kunnossa.”

”Lähellä. Kaikki tuntee toisensa niin opettajat kuin oppilaatkin. Tiivis yhteisö. Turvallinen.”

”Hyvät perinteet.”

Koulun henkilöstön vaikutus lapsen arkeen tai oppimiseen

Vastaajien määrä: 133

Avoimet vastaukset sisältävät sekä hyvin myönteisiä että hyvin kielteisiä kuvauksia.

1. Henkilöstön jaksaminen ja työkuorma

Useat mainitsevat kuormituksen ja poissaolot. Työhyvinvointi nähdään suoraan yhteydessä luokan ilmapiiriin.

2. Positiivinen vaikutus

Kohtaaminen, kannustus, turvalliset aikuiset. Moni kertoo lapsen viihtyvän ja pärjäävän, kun opettaja on helposti lähestyttävä, viestintä toimii ja tukea tarjotaan. Erityisesti korostetaan, että hyvinvoiva aikuinen kohtaa lapsen myönteisesti ja se vahvistaa itsetuntoa.

3. Vaihtuvuus ja sen haitat

Opettajien vaihtuvuus kuvataan oppimista ja turvallisuuden tunnetta heikentäväksi, etenkin nuoremmilla oppilailla.

4. Kielteinen vaikutus

Epäasiallisuus, huutaminen, viestintäongelmat. Osa raportoi opettajien huutamisesta, sekavasta viestinnästä tai siitä, ettei opettaja vastaa. Mukana on myös vakava kuvaus fyysisestä kohtelusta (“tarttumalla lasta kovakouraisesti”) ja välinpitämättömyydestä.

5. Oppimisen ilo ja opetusmenetelmät

Osa kokee, että joillain opettajilla on “vanhat, tylsät opetusmenetelmät” ja että se lannistaa, kun taas yksittäiset hyvät opettajat voivat lisätä motivaatiota pitkäksi aikaa.

6. Oppilashuollon rooli

Kuraattorin merkitys nostetaan esiin “korvaamattomana” joissain tapauksissa.

”Opettajien työkuorma vaikuttaa erittäin suurelta, ja poissaoloja on ollut havaittavissa enemmän kuin aiempina vuosina.”

”Jatkuva vaihtuvuus vaikeuttaa asioita. Alakoululaiset tarvitsevat pysyvämmät opettajat.”

”Vaihtelevasti. Luokanopettaja ei ole tilanteen tasalla. Erityisopetuksen tuki toimii.”

”Ammattitaitoinen, nuorta huomioiva opettaja. Kasvattaa luottamusta ja muistaa myös positiiviset palautteet.”

”Erittäin positiivisesti. Oppilaita ehditään kohdata yksilöinäkin.”

”Hyvinvoiva henkilökunta kohtaa myös lapset positiivisesti ja kannustavasti, vahvistaa lapsen itsetuntoa ja tämä taas kantaa pitkälle.”

”Hyvässä sekä pahassa, riippuen henkilöstä.”

”Henkilöstö on keskeisessä roolissa oppimisen suhteen.”

Tyytyväisyys lapsen koulun toimintaan

Vastaajien määrä: 230

Arvio asteikolla 1-10

Keskiarvo 7.5

Mediaani 8.0

Vaikutukset perheeseen ja asuinalueeseen

Vastaajien määrä: 160

Mikäli lapsesi ei voisi jatkaa nykyisessä koulun toimipisteessä, millaisia vaikutuksia sillä olisi perheeseesi? Entä asuinalueeseen?

1. Arjen kuormitus ja logistiikka

Keskeinen vaikutus on koulumatkojen piteneminen, kuljetusten järjestäminen ja aikataulupaineet. Useat mainitsevat, että muutos tekisi arjesta “katastrofin”, lisääisi stressiä ja vaatisi jopa toisen auton.

2. Lapsen hyvinvointi, turvallisuus ja erityistarpeet

Moni painottaa erityisesti alakoululaisen kykyä selvitä pidemmistä, monivaiheisista koulumatkoista. Neuromonimuotoisten/erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla korostuu tarve ennakoitavuuteen, tuttuihin aikuisiin ja turvalliseen ympäristöön; muutoksen pelätään vaarantavan koulunkäynnin edellytyksiä.

3. Kaverisuhteet ja kiinnittyminen alueeseen

Koulu nähdään asuinalueen “sydämenä”. Pelkona on, että jos toimipiste poistuu, yhteisöllisyys heikkenee ja lasten sosiaaliset verkostot hajoavat

4. Asuinalueen vetovoima, muuttaminen ja asuntojen arvo

Useissa vastauksissa esitetään, että koulun poistuminen voisi johtaa muuttohaluihin (jopa pois Lahdesta) ja asuinalueen näivettymiseen. Osa mainitsee suoraan huolen asuntojen hintojen laskusta.

5. Periaatekannanotto “suurkouluja” vastaan

Osa vastauksista kytkee vaikutukset laajempaan kritiikkiin suurista yksiköistä, palveluverkon keskittämisestä ja päätöksenteon ennakoinnista.

”Ei olisi enää mitään järkeä asua nykyisessä paikassa. Muutto toiselle paikkakunnalle on mielessä ja haaveena, se varmasti olisi viimeinen syy jolloin lähtisimme Lahdesta pois.”

”Lähinnä negatiivinen vaikutus lapsen hyvinvointiin, tarpeeseen jatkuvuudesta ja tutuista ympyröistä.”

”Uuden opettelu kaikessa ja arjen muuttuminen. Henkinen, fyysinen, sosiaalinen, taloudellinen muutos.

Vaikeuttaisi monia asioita, kuten liikkuminen, aikataulut ja tärkein asia nuoren kaverisuhteiden muodostuminen ja itsenäisyyden opettelu omassa lähiympäristössä.”

”Alueen vetovoima heikentyisi. Muuttaisimme pois, jotta koulu jatkuisi sellaisessa yksikössä, johon on fiksu kulkeminen ja koulu olisi muutenkin ok (sisäilma, maine).”

”Voisimme hyvin muuttaa koulun perässä muualle. Meille tärkeintä on lyhyt ja turvallinen koulumatka”.

Kouluruokailun edistäminen

Vastaajien määrä: 180

Oppilaiden kouluruoan syöminen on vähentynyt yleisesti, mikä mielestäsi lisäisi lasten kouluruokailua?

1. Aika ja rauha ruokailuun

Selvästi yleisin kehityssuunta on **pidempi ruokailuaika**, kiireettömyys ja rauhallinen ympäristö (melun vähentäminen, vähemmän tungosta). Useat kuvaavat, etteivät lapset “ehdi syödä”.

2. Ruoan laatu, maku, koostumus ja läpinäkyvyys

Moni peräänkuuluttaa “kotiruokamaisuutta”, tuoreita perusraaka-aineita, parempaa maustamista ja houkuttelevampaa koostumusta/ulkonäköä. Osa kritisoi prosessoitua ruokaa.

3. Riittävyys ja tasapuolisuus

Useissa vastauksissa mainitaan, että ruoka tai osa ruuasta ”loppuu” ennen kuin kaikki ehtivät syödä, tai ruoka on kylmää.

4. Aikuisten esimerkki ja ruokakasvatus

Toistuu ajatus, että perheiden puhe ja koulun aikuisten asenne vaikuttavat. Ehdotetaan, että opettajat/aikuiset söisivät oppilaiden kanssa (erityisesti yläkoulussa) ja että ruokailusta puhutaan myönteisesti.

5. Vaikuttaminen, toiveruoat ja vaihtoehdot

Ehdotetaan toiveruokapäiviä, mahdollisuutta vaikuttaa ruokalistaan ja pientä lisätarjontaa (välipala, puuro-/smoothie-tyyppiset kokeilut). Myös kasvisruokaan liittyy ristiriitaisia kommentteja: osa toivoo vähemmän kasvisruokia, osa toivoo ohjeistuksen selkeyttämistä niin, että kasvisvaihtoehtoa voi ottaa joustavammin.

”Ruokailuun pitäisi olla enemmän aikaa, lapset puhuu toistuvasti kuinka eivät kerkeä kunnolla syödä.”

”Rauhallinen ja mukava ympäristö, sopiva ruokailuaika aamupalaan nähden, aikuisten positiivinen ohjaus.”

”Ruuan laadun parantaminen. Ruuat voivat olla yksinkertaisia kunhan ne ovat tuoreita ja ihan perusruokaa.”

”Lapset saisivat toivoa ruokia. Mausteita olisi tarjolla ja aikaa ruokailuun enemmän. Opettajat söisivät nuorten kanssa. Ruoan koostumukseen kiinnitettäisiin huomiota.”

”Yleisesti myös vanhempien positiivinen asenne kouluruokailuun ja syömisestä tehtävä myönteinen tapahtuma.”

Kehitystoiveet ja palaute perusopetuspalveluille

Vastaajien määrä: 93

1. Ryhmäkokojen pienentäminen ja oppimisympäristö

Toistuu vaatimus pienemmistä ryhmistä sekä kritiikki “avoimista, kaikuvista” oppimistiloista. Ehdotetaan pienryhmätiloja ja enemmän opettajajohtoisuutta erityisesti nuoremmille.

2. Opettajien työrauha, auktoriteetti ja seuraamuskäytännöt

Osassa vastauksia vaaditaan “valtaa takaisin” opettajille, häiriökäyttäytymiseen puuttumista ja yhtenäisempää linjaa yläkoulujen seuraamuksiin.

3. Oppimateriaalit - kirjat takaisin, digi lisänä

Hyvin selkeä teema on se, ettei digitaalisuus saa korvata fyysisiä oppikirjoja. Lisäksi kritisoidaan määrärahojen niukkuutta (esim. kirjahankinnat, luokkatyövälineet).

4. Palveluverkon päätökset, ennakointi ja viestintä

Useat vastaukset vaativat ennakointia, päätösten läpinäkyvyyttä ja asukkaiden kuulemisen aitoa merkitystä. Koulujen lakkautuksiin ja keskittämiseen liittyy vahva huoli alueiden vetovoimasta ja perheiden pysymisestä kaupungissa.

5. Kouluruokailu

Nousee esiin sekä ruokailutilojen rauha että ruoan riittävyys ja tasapuolinen jakaminen.

6. Koulupäivän rakenteet ja aikataulut

Ehdotetaan mm. koulun aloitusaikojen siirtoa ja todistustenjakopäivien “joutokäynnin” vähentämistä.

7. Liikunta ja harrastaminen koulupäivän yhteydessä

Osa haluaa lisää liikuntaa ja ulkoilua koulupäivään, ja kehitysideana mainitaan myös harrastamisen ajan rakenteet (esim. yläkoulujen yhteinen harrastamisen aika).

8. Erityistarpeet ja nepsy-osaaminen

Useat vaativat henkilöstölle lisää osaamista, vanhempien huolien vakavasti ottamista ja lapsen ennakoitavuuden/pysyvyyden varmistamista.

”Perheet asuvat siellä missä koulut ja lähipalvelut. Lahti tarvitsee veronmaksajia ja varaa ei ole menettää perheitä. Lisäksi asuinalueiden eriytymistä olisi seurattava ja ennaltaehkäistävä. Koulut ovat alueiden sydän. Älkää tehkö liian nopeita ja hätiköityjä päätöksiä. Muuten Lahti tyhjenee perheistä.”

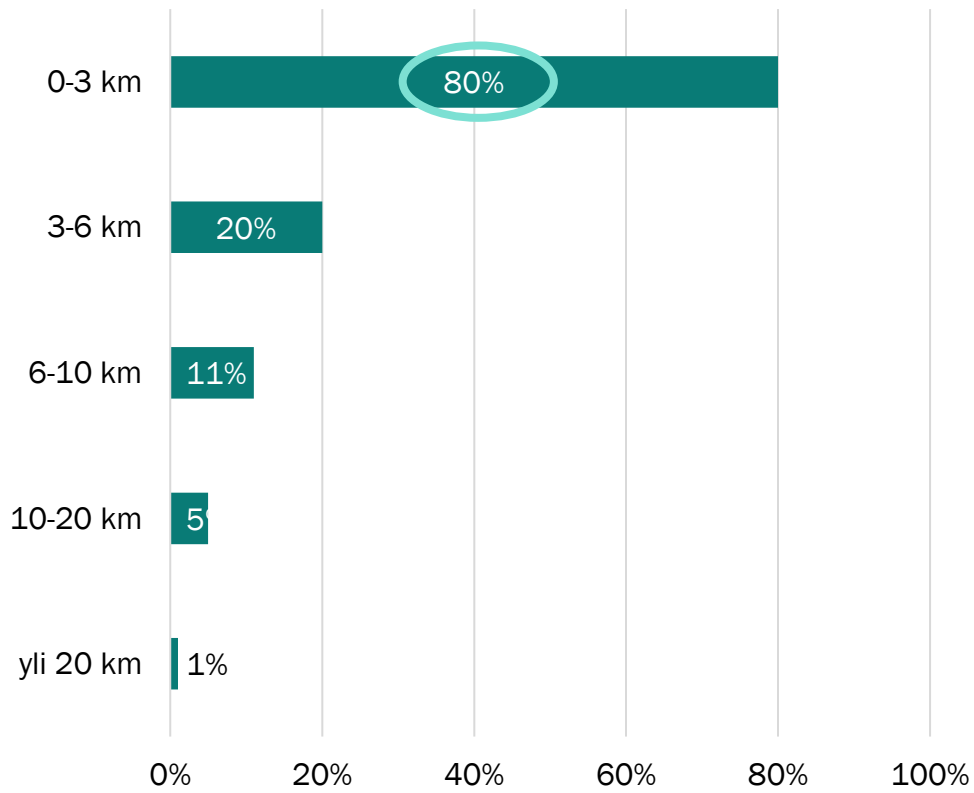
”Villähteen kouluista tulisi ottaa mallia. Oppilaat voivat hyvin ja kaikki on kunnossa, kun asiat ovat oppilaiden, perheiden ja henkilökunnan kokoisia asioita.”

”Toivottavasti tämä palaute vaikuttaa, eikä ole vaan konsultin käyttöä”

Koulumatkojen pituus

Kuinka pitkä koulumatka lapsella on kouluunsa?

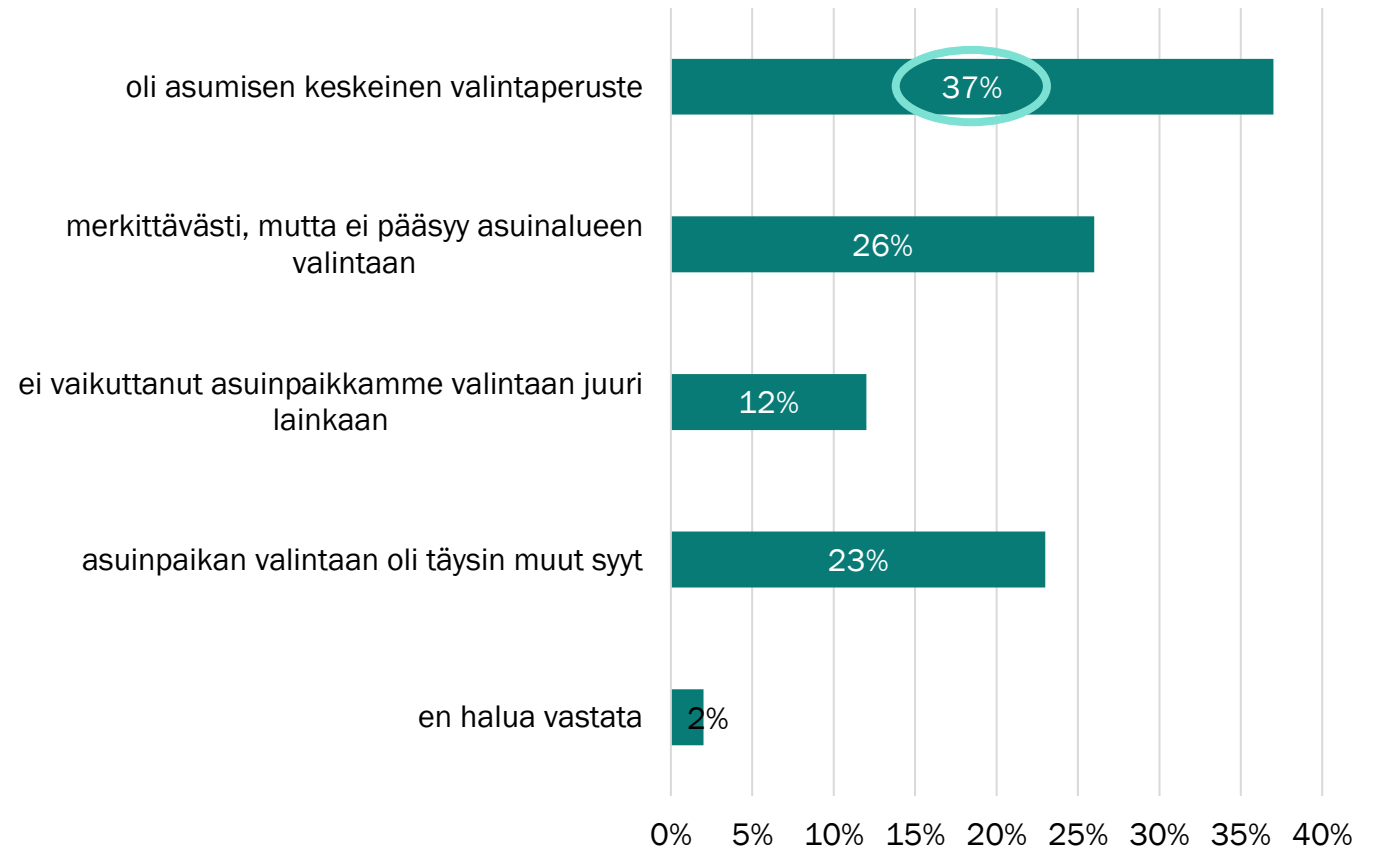
Vastaajien määrä: 235, valittujen vastausten lukumäärä: 275

Peruskoulun vaikutus asuinpaikan valintaan

Kuinka paljon lähialueen peruskoulu vaikutti perheesi asuinpaikan valintaan?

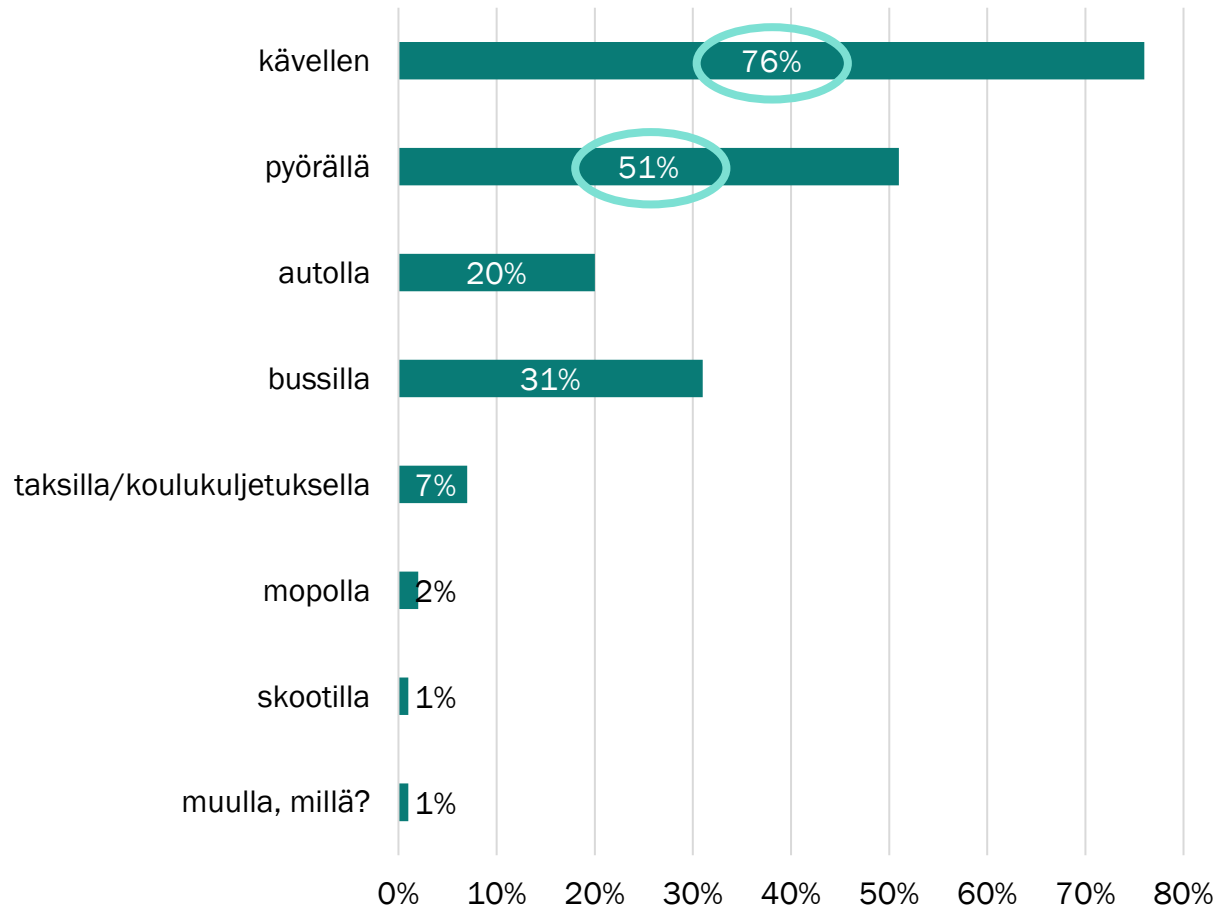
Vastaajien määrä: 239

Koulumatkojen kulkutapa

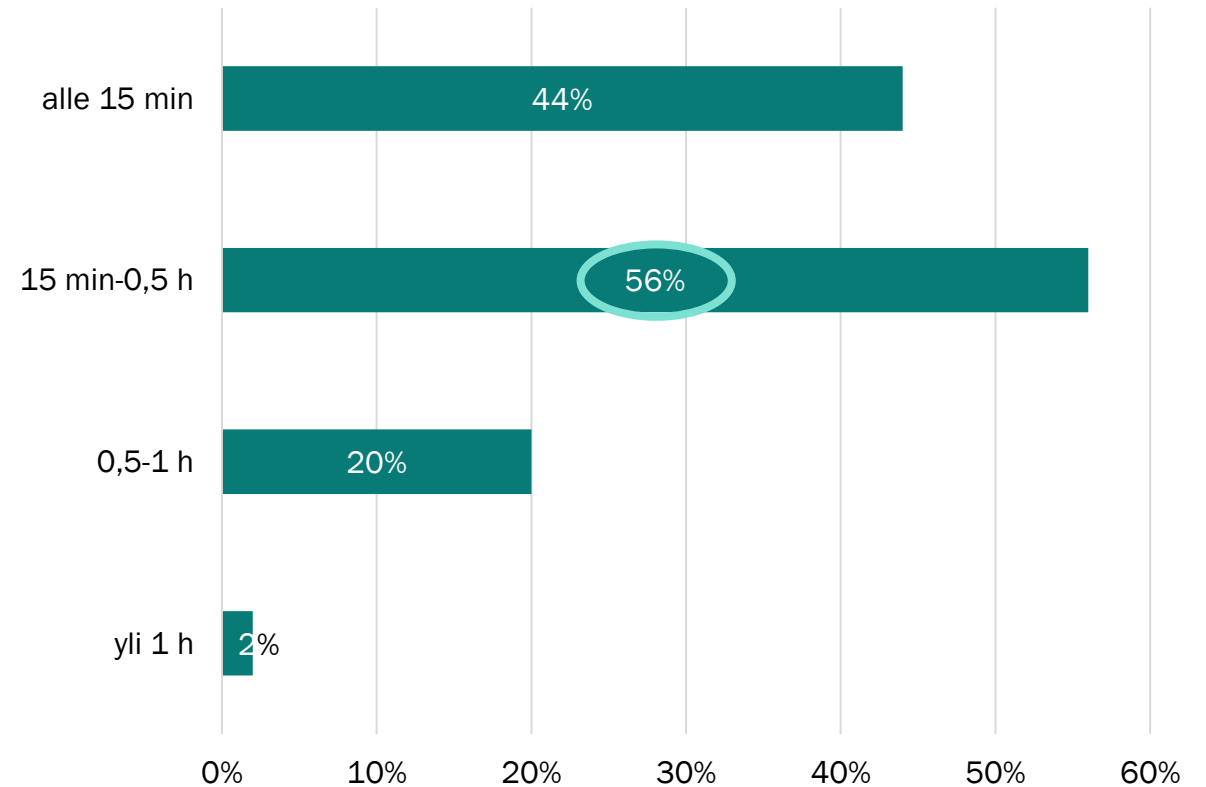
Miten lapsesi kulkee pääsääntöisesti koulumatkat.

Vastaajien määrä: 232, valittujen vastausten lukumäärä: 439

Koulumatkan kesto

Vastaajien määrä: 231, valittujen vastausten lukumäärä: 282

Kehitystoiveet ja palaute koulukuljetuksesta

Vastaaajien määrä: 7

1. Turvallisuus ja saattovastuu

Yhdessä vastauksessa kuvataan vakavia puutteita (lapsi tuotu väärään paikkaan, kuljettaja ei varmistanut perille pääsyä). Tämä liitetään erityisesti neuromonimuotoisen lapsen tarpeeseen, jossa siirtymien varmistaminen on keskeistä.

2. Kuljetusjärjestelyn malli

Yksi vastaus toivoo “koulukuljetus takaisin Nastolan takseille”.

”Ettei oppilaat joutuisi odottamaan koulunpihassa pakkasella niin pitkiä aikoja. Eli odotusaika koululla pienempi.”

”Ei riittävästi busseja ruuhkaisina aikoina.”

”Koulukuljetuksissa on ollut vakavia puutteita. Lapsi on tuotu väärään paikkaan, eikä kuljettaja ole aina varmistanut, että lapsi on päässyt turvallisesti perille esimerkiksi hoitopaikkaan.”

”Toimii hyvin tällä hetkellä.”

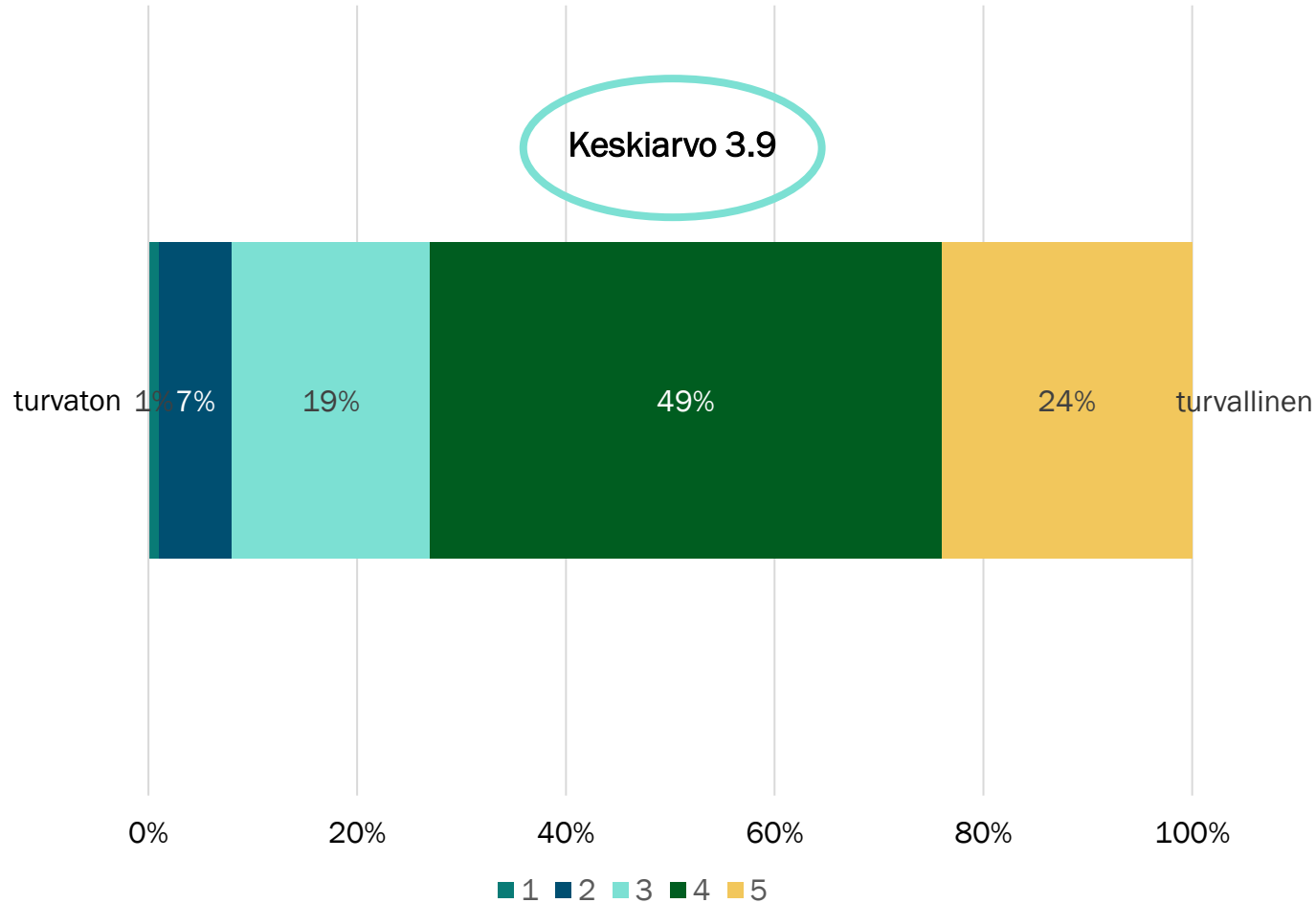
”Eskarilaisissa erityisesti Kytölästä kuuluu huoli vastauksissa, miten 3 km ilman sujuvaa julkista liikennettä taittuu pieniltä koululaisilta Mukkulaan ja Alasenjärvelle.”

Koulumatkojen turvallisuus

Onko koulumatkareitti mielestänne turvallinen?

Vastaajien määrä: 233

"Turvattomuutta luo pimeät reitit ja vähäinen liikenne. Bussilla ei kulje mielellään, koska pelkää kiusaamista ja huutelua."

"Huono näkyvyys suojatietä ylitettäessä ja autojen liian suuret nopeudet."

"Keskustassa pitää varoa kaahailijoita ja autoja ja busseja jotka eivät katso eteensä. Bussissa pitää välillä varoa päihtyneitä aikuisia tai häiriköiviä teinejä. Muuten matka on turvallinen."

"Koulumatkalle osuu reitistä vaihdellen alikulkutunneli jossa etenkin keväällä ja kesällä yläkouluikäiset (saattaa olla myös koulun ulkopuolisia henkilöitä) aiheuttavat häiriötä mm. Polttavat tupakkaa, ovat isolla porukalla hengäilemassa tms."

"Lasta on kiusattu kotimatalla"

Keskeiset havainnot koulumatkojen turvallisuudesta

Vastaajien määrä: 98

Aineistosta on selkeästi todennettavissa, että vastaajat erottavat turvallisuuden kahteen, liikenne- ja infra-riskeihin sekä sosiaaliseen turvattomuuteen.

1. Infrastrukturi ja kunnossapito

Valaistuksen puute, kevyen liikenteen väylien puutteet ja aurauksen taso heikentävät turvallisuutta.

2. Liikennekäyttäytyminen ja nopeudet

Kaahailu, liian suuret ajonopeudet, punaisia päin ajaminen ja huono näkyvyys suojateillä toistuvat. Myös raskas liikenne ja vaaralliset kohdat (kaarteet, näköesteet lumesta) mainitaan.

3. Joukkoliikenteen kuormitus ja häiriökäyttäytyminen

Täydet bussit, häiriökäyttäytyminen busseissa, sekä vaihdot/siirtymät keskustassa koetaan turvattomuutta lisääviksi.

4. Sosiaalinen turvattomuus

Osa mainitsee päihtyneet aikuiset tai "laitapuolen kulkijat" tietyillä alueilla, mikä lisää huolta.

5. Turvaa tuovat tekijät

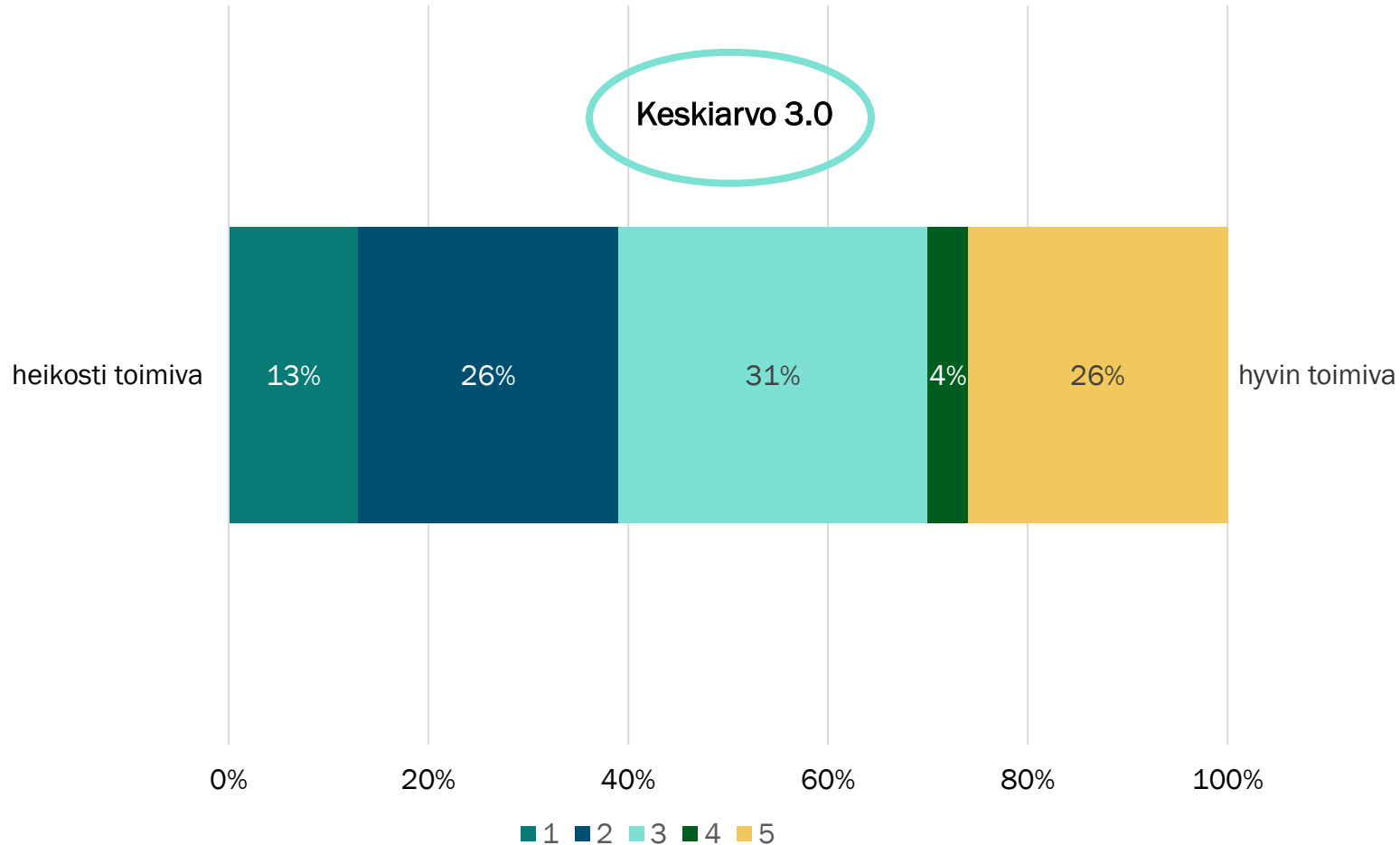
Alikulut, liikennevalot, vähäiset tienylitykset ja se, että "aina aikuisia liikenteessä" (saattajia), mainitaan suojaavina tekijöinä.

Bussireittien ja -vuorojen toimivuus koulumatkoilla

Lapsenne käyttää joukkoliikennettä kouluun siirtymissä, onko bussireitti ja -vuoro ollut toimiva?

Vastaajien määrä: 23

"Reitti 7 Bussivuoroja on jäänyt ajamatta. Bussit ovat olleet toisinaan niin täynnä ettei kyytiin ole mahtunut. Jos kyytiin mahtuu, niin matka suoritetaan seisten."

"Aamuisin linja-autot ovat usein täynnä, ja jatkuvat linja- ja vuoromuutokset lisäävät epävarmuutta ja heikentävät lapsen turvallisuuden tunnetta."

"Vuorot on usein myöhässä."

"Bussit kulkevat riittävän tiheästi. Bussit eivät ole liian täysiä, kuin ainoastaan kaikkein suurimpaan ruuhka-aikaan".

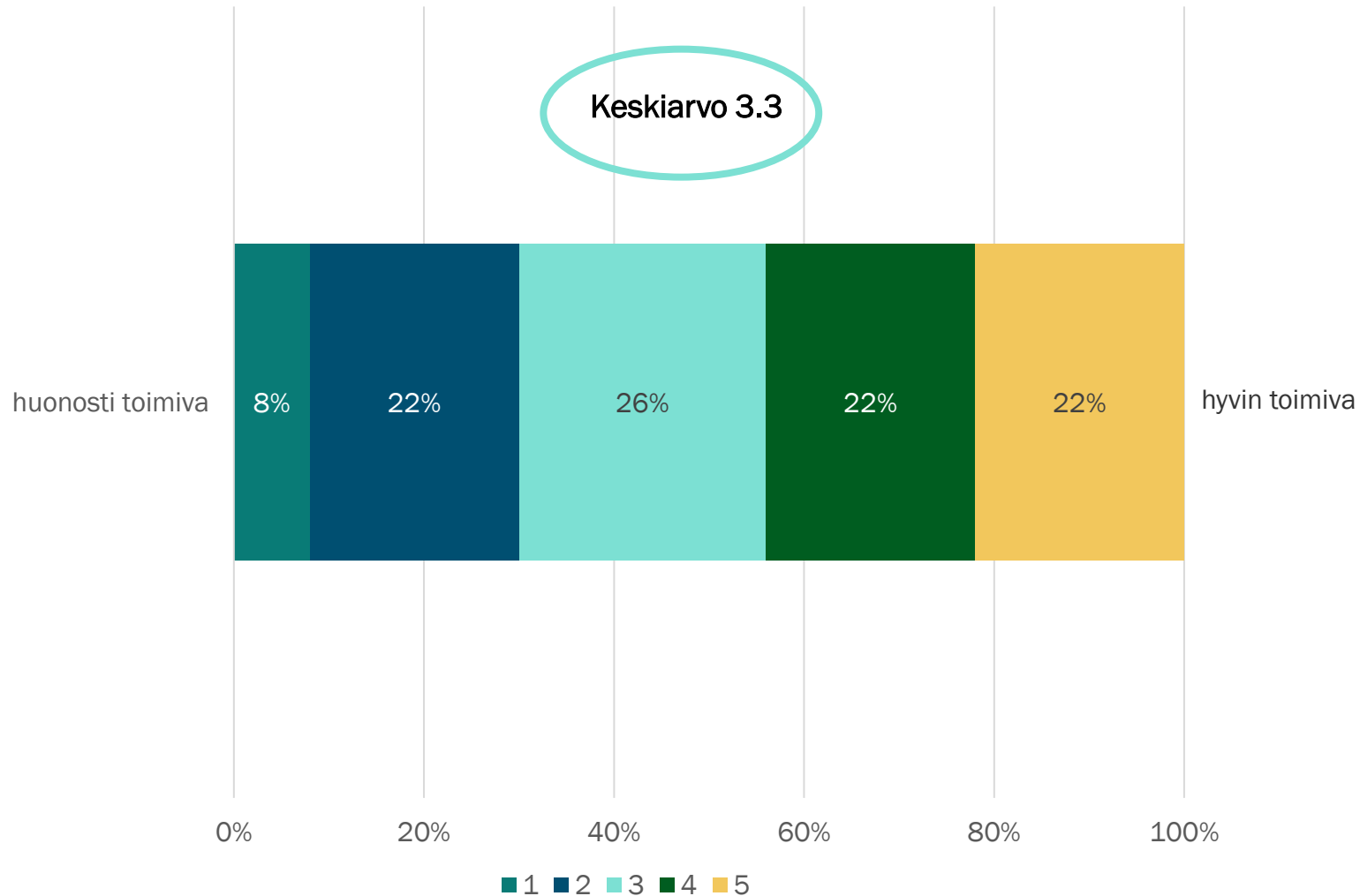
"Joutuu menemään kahdella bussilla kouluun"

"Koko Kytölän yhdistävä bussilinja on aivan täydellinen."

Bussiaikataulujen toimivuus koulumatkoilla

Onko bussiaikataulu ollut toimiva koulumatkoilla?

Vastaajien määrä: 23

"Lahden alueen koulut alkavat pääosin samaan aikaan, mikä ruuhkauttaa aamuliikennettä. Koulupäivien aloitusaikoja voisi porrastaa esimerkiksi 30 minuutin välein, jotta linja-autot eivät olisi aamuisin niin täynnä."

"Koulun alkaessa 15 yli tasan, on lähdettävä kotoa lähes tuntia aiemmin, sillä seuraavalla bussilla nro 19 ei ehdi ja 71 tai 72 kulkee niin pitkää matkaa Heinolasta asti, että on talvella sen verran myöhässä, että silläkään ei ehdi, vaikka aikataulun mukaan pitäisi ehtiä."

"Koulujen alkamisajat ovat hyvin toimineet yhdessä linja-auto aikataulujen kanssa."

Suunnitelmat lapsen joukkoliikenteen käytön lisäämiseen tulevaisuudessa

Onko teillä suunnitteilla lisätä lapsenne joukkoliikenteen käyttöä tulevaisuudessa?

Vastaajien määrä: 129

Avoimissa vastauksissa suunnitelma käytön lisäämiseen liittyy useimmiten **pakkoon tai tarpeeseen**, ei niinkään valintaan: kouluratkaisujen muutokset, matkojen pidentyminen ja ikääntyminen (yläkoulu, toinen aste, harrastukset) ohjaavat joukkoliikenteeseen. Samalla esiintyy **kynnystekijöitä**: bussien täyteys, hinta ja alueet, joissa joukkoliikenne “ei kulje”. Osa painottaa myös joukkoliikennetaidon opettelua osana itsenäistymistä.

”Todennäköisesti lapset tulevat jatkossa kulkemaan enemmän julkisilla harrastuksiin, jos vain mahdollista säällisinä aikarajoissa.”

”Pakosta kyllä, koska yläkoulu on keskustassa.”

”Kyllä, perheessämme ei ole omaa autoa”

”Kyllä on pakko lisätä kun kouluun on ensi syksynä matkaa yli 3 kilometriä. Talvipakkasilla tunnin kävely ei ole mahdollista.”

”Lapseni harjoittelee harrastuksiin bussilla kulkemista talvella. Teiden talvikunnossapitoa on heikennetty tänä vuonna joka on estänyt lapsen ympärivuotisen pyöräilyn harrastuksiin.”

”Matkakortit on pitänyt hankkia että lapset voivat helpommin käydä kauempana asuvilla kavereilla.”

”Ei jos lähikoulu pysyy”

”Ei mahdollista uusien reittien vuoksi, linja-auto ei enää kulje kodin ja koulun välillä.”

Kehitystoiveet ja palaute Lahden seudun joukkoliikennepalveluille

Vastaajien määrä: 14

Perusopetuksen näkökulmasta tärkeimmät viestit ovat:

- lisää vuoroja ruuhka-aikoihin, erityisesti koulun alkuun ja päättymisiin
- turvallisuus ja lasten huomiointi, eli ettei pieniä koululaisia jätetä pysäkeille täyden bussin vuoksi
- reittisuunnittelun saavutettavuus (turvalliset siirtymät pysäkeiltä koululle)

Lisäksi esitetään innovatiivinen ehdotus yhdistää koululaiskorttiin liikuntapalvelumaksuja (esim. uimahalli).

” Turvalliset kulkureitit pitäisi suunnitella kaupunkisuunnittelussa huolellisesti esim. lisäämällä kävelykatuja lasten siirtymiin bussipysäkeiltä koululle. Älkää jättäkö alakouluikäisiä pienempiä (7-10v) bussilla yksin kulkevia oppilaita bussipysäkeille vaikka bussi olisikin täynnä.”

”Aamuvuorot on tosi täysiä ja lapset valittaneet että käytävät täynnä porukkaa ja istumaan ei mahdu. Aamuvuorossa voisi olla tuplana busseja niin ihmiset mahtuisivat kyytiin. Samoin iltapäivällä kun lapset pääsee koulusta.”

”Paremmiin suunnitellut vuorot Korpikankareelle ja Jalkarantaan”

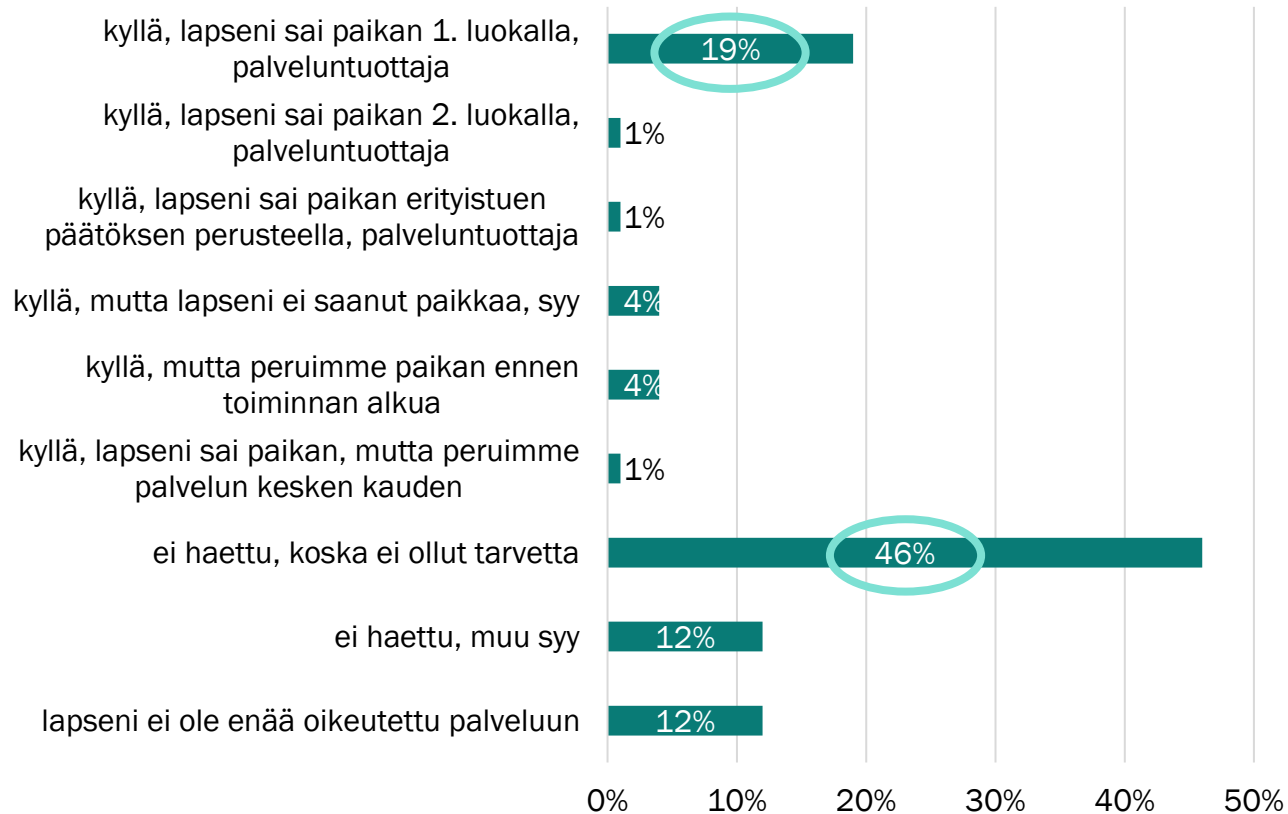
Johtopäätökset perusopetuspalveluita koskien

- **Lähikoulu ja arjen sujuvuus**
Valtaosa lapsista käy lähikoulua, ja lyhyt koulumatka on keskeinen arjen rakenteita tukeva tekijä. Lähikoulun nähdään lisäävän itsenäistä liikkumista, sosiaalisia suhteita ja ennustettavuutta.
- **Ryhmäkoot ja oppimisympäristö**
Moni on tyytyväinen ryhmäkokoon, mutta noin kolmannes kokee ryhmät liian suuriksi. Huolia aiheuttavat:
 1. työrauhan haasteet
 2. yksilöllisen huomion riittävyys
 3. tilojen ahtaus
 4. tuentarpeiden kasautuminen ryhmissä
- **Tuki ja henkilöstö**
Tukipalveluja saa alle kolmannes oppilaista. Avoimissa vastauksissa toistuvat tarve lisätä aikuistukea ja erityisopetusta, oikea-aikaisen tuen puute, vaihtuvien opettajien vaikutus turvallisuuden tunteeseen. Henkilöstön toiminnasta on sekä erittäin myönteisiä että haastavia kuvauksia. Kohtaamisen laatu nähdään ratkaisevana lapsen hyvinvoinnille.
- **Koulun vahvuudet**
Osaava henkilöstö, pieni ja yhteisöllinen koulukulttuuri, toimiva vuorovaikutus kodin ja koulun välillä, uusitut tilat ja oppimisympäristöt.
- **Koulun kehityskohteet**
Ryhmäkoot, oppimisrauha, tuki, materiaalien riittävyysavoimien oppimisympäristöjen haasteet, toiveet paremmasta ennakkoinnista ja tiedottamisesta.
- **Koulumatkat** ovat pääsääntöisesti lyhyitä, mutta koettu turvallisuus jakautuu. Turvallisuutta heikentävät:
 1. liikennekäyttäytymiseen liittyvät riskit (nopeudet, näkyvyys, risteykset)
 2. valaistuksen ja talvikunnossapidon puutteet
 3. sosiaalinen turvattomuus (häiriökäyttäytyminen, päihtyneet aikuiset, kiusaaminen)
 4. joukkoliikenteen ongelmiksi nousevat täydet bussit, vuorojen epävarmuus, reitistöjen kiertävyys ja vaihtojen hankaluus

Lasten vapaa-ajan toiminta iltapäivätoiminta, harrastaminen

Iltapäivätoimintapaikkaan hakeminen 2025-2026

Vastaajien määrä: 78

Iltapäivätoiminnan palvelun arviointi

Miten arvioit lapsen ja perheen saamaa iltapäivätoiminnan palvelua?

Vastaajien määrä: 28

Avoimia arvioita on vähän, mutta ne nostavat esiin kaksi ääripäätä:

"Iltapäivätoiminta on ollut todella hyvä ja turvallinen ratkaisu lapselle."

"Hienoa lapsilähtöistä toimintaa! lipan opet huippuja, helposti lähestyttäviä ja kaikesta voidaan keskustella. Emme pärjäisi ilman iippaa."

"Lapsi viihtyy ja nauttii."

"Emme ole olleet tyytyväisiä, lapsi oli hyvin kuormittunut koko syksyn."

"Se jos jokin oli katastrofi. Ohjaajat selailivat puhelinta päivisin ja lapset olivat ihmeissään kun kukaan ei puutu. Väkivaltaa oli päivittäin ja siihen puututtiin silloin kun jaksettiin. Lapsille laitettiin youtubea ja piirrettyjä, pöydille paperia ja kyniä, mutta johdonmukaista ohjattua toimintaa ei annettu."

Kehitystoiveet ja palaute perusopetuspalveluille iltapäivätoiminnasta

Vastaajien määrä: 22

Teemat ovat johdonmukaiset suhteessa edelliseen aiempaan kysymykseen:

1. Johtaminen, valvonta ja suunnitelmallisuus

Yksi vastaus väittää, että toiminnalta puuttuu suunnitelma ja ohjausta ei johdeta tai valvota; toivotaan ohjaajien koulutusta ja tukea.

2. Tilaa useammalle ja pienimuotoisuus

Toivotaan lisää paikkoja ja pienimuotoista, 2.-3.-luokkalaisille sopivaa toimintaa (läksyparkki, välipala, askartelu, liikuntasalivuorot).

3. Joustavuus ryhmäkoossa

Yksi vastaus toivoo joustoa ryhmäkokojen suhteen.

”Palveluntarjoajien toiminnan tulisi olla ohjattua ja pedagogisesti mietittyä. Ei ole sopivaa, että lapset tekevät asioita mielensä mukaan ja riehuvat ilman asianmukaista valvontaa.”

”Toivon, että ne ketkä palvelua tarvitsevat, saavat sitä. Lähipiirissä lapsia, jotka ei pärjää yksin kotona 2.luokalla.”

”On ollut todella vaikea ymmärtää päätöstä lakkauttaa IP-toiminta muilta kuin 1-luokkalaisilta. Se, että IP-toimintaa ei tarjota erityistä tukea tarvitseville on mielestäni syrjivää ja oppilaat ovat joutuneet hyvin eriarvoiseen asemaan.”

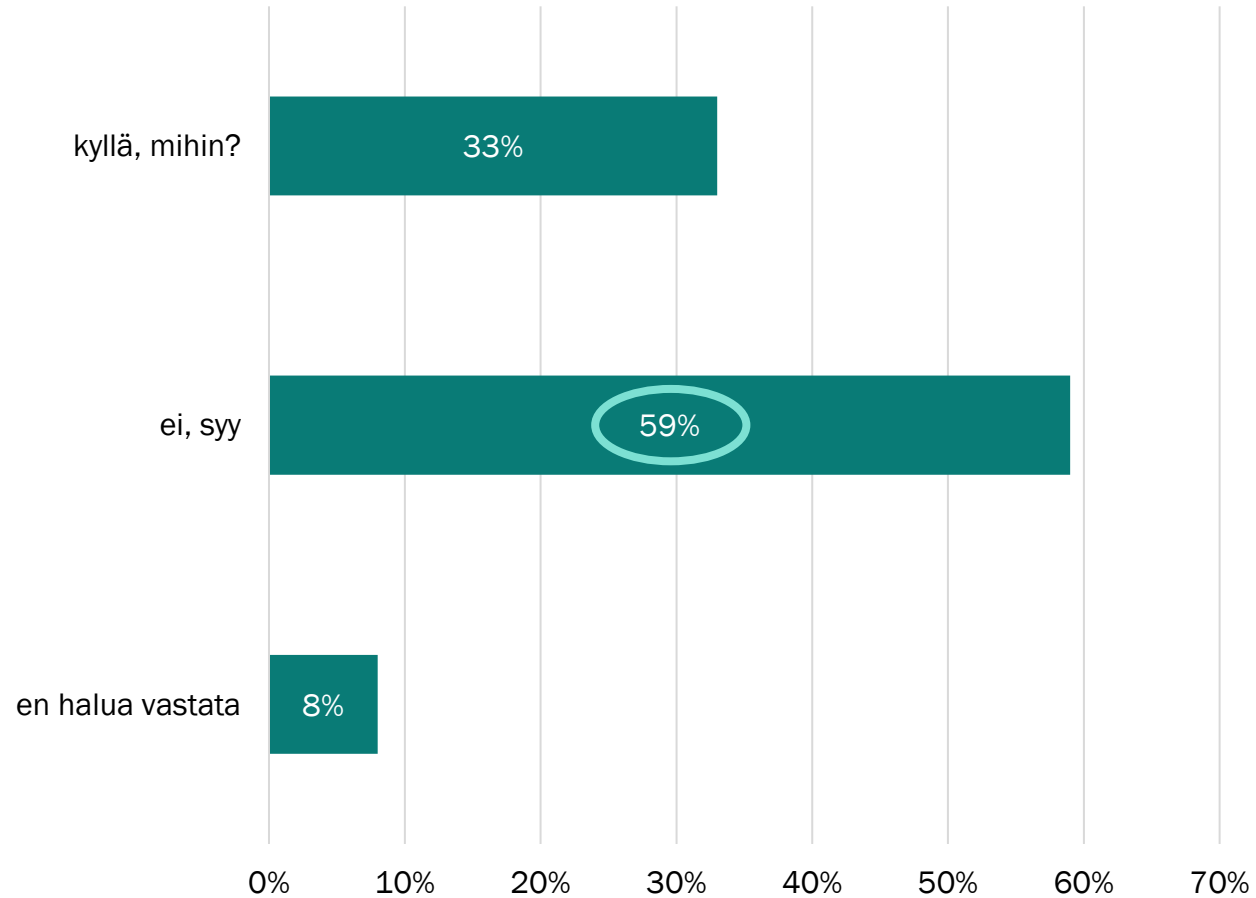
”Olisi mahtavaa jos tilaa olisi useammalle lapselle. Jo pienempi muotoinen toiminta riittäisi 2.-3. luokkalaisille, jossa olisi läksyparkki, välipalan tekoa yhdessä, askartelua/piirtelyä ja jumppasalissa tempurataa.”

”Vet luokkien Iltapäivätoiminta olisi hyvä järjestää niin että henkilökunta sana kuin päivällä koulussa! Oppilailla on vaativia apuvälineitä ja he tarvitsevat erityisosaamista.”

Lapsen osallistuminen koulussa järjestettäviin harrastusryhmiin

Osallistuuko lapsesi koulussa järjestettäviin harrastusryhmiin?

Vastaaajien määrä: 155

Harrastustoiminnan arviointi lapsen koululla

Miten arvioit harrastustoimintaa lapsenne koululla?

Vastaajien määrä: 87

Koulun harrastustoiminnasta muodostuu sekalainen kuva. Osa pitää tarjontaa hyvänä ja tärkeänä, osa kokee sen heikoksi.

1. Tarjonnan monipuolisuus ja sisällöt

Useampi kokee tarjonnan yksipuoliseksi (palloilu/kuvit), ja toivoo lisää taidepainotteisuutta, käsitöitä, kotitaloutta, "tuunauspajaa" sekä muuta luovaa tekemistä.

2. Paikat, kapasiteetti ja ilmoittautuminen

Mainitaan, että ryhmät täyttyvät "hetkessä" ja että tilaa ei ole (esim. koululla ei edes tilaa opetusryhmille), mikä heijastuu harrastuksiin.

3. Laadun varmistus ja turvallisuus

Yksittäinen vastaus pohtii valvontaa ja turvallisuutta (vaaratilanteita ennen tunnin alkua).

4. Myönteiset vaikutukset

Osa kuvaa harrastuksia erinomaisena tapana ohjata yhteistyöhön, lisätä merkityksellistä tekemistä ja tarjota harrastamista lähellä kotia.

"Yksipuolista (palloilua, kuvista tai runoja tms). Puuttuu käsityöt, kotitalous, muut liikuntajutut."

"Taksilla kulkevat oppilaat on suljettu täysin koulun jälkeen järjestettävän harrastustoiminnan ja kerhojen ulkopuolelle. Toimintaa järjestetään vain heti koulupäivän jälkeen vanhempien ollessa töissä joten lasten kuljettaminen omalla kyydilläkin ei ole mahdollista."

"En ole saanut huoltajana siitä mitään infoa."

"Aikataulullisesti aiheutti haastetta ja lapsi jäi usein siksi odottamaan pariiksi tunniksi harrastamisen alkamista. Muuten toimiva."

"Monipuolista tarjontaa ja kiva kun on myös lyhytkestoisia kerhoja."

"Hyvä. Mainio tapa ohjata lapsia ja nuoria kehittää yhteistyötä ja antaa merkityksellistä tekemistä. Kehittävää ja kasvattavaa. Erinomaista!"

Arvio lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista sekä toiveet

Onko alueellasi riittävästi harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia lapsille ja nuorille? Mitä kaivattaisiin erityisesti?

Vastaajien määrä: 116

Avoimissa vastauksissa perusopetukseen kytkeytyy erityisesti nuorten arjen “tyhjiö” koulupäivän jälkeen.

1. Nuorisotilat ja matalan kynnyksen hengailupaikat

Selvästi yleisin toive on nuorisotila/nuokku tai muu paikka, jossa saa olla, tavata kavereita ja jossa on turvallisia aikuisia – ilman jatkuvaa “ohjattua keskusteluelvoitetta”.

2. Tekemisen puute ja häiriökäyttäytyminen

Useat vastaajat linkittävät nuorten häiriköinnin (ovikellot, ilkivalta, notkuminen) siihen, ettei ole järkevää tekemistä tai paikkaa.

3. Monipuolisemmat kerhot ja lajikokeilut

Toivotaan kokki-/käsityö-/askartelukerhoja, liikunnallisia matalan kynnyksen kerhoja, skeitti-/parkour-alueita, kuntosalia ja parempia kenttiä (esim. koripallo).

4. Tilojen saavutettavuus

Toistuu havainto, että palvelut ovat kaukana tai auki rajallisesti; liikkuva toiminta (Liinu-auto) koetaan joissain vastauksissa riittämättömäksi.

”Nuorille ei oikein ole mitään muuta kuin liikuntaa.”

”Ei ole ajanviettopaikkaa, muuta kuin kirjasto. Nuokku on auki hyvin rajallisesti.”

”Nuorille ei ole mitään järkevää paikkaa hengailla. Metsäkankaan nuokku on tosi kaukana eikä ole joukkoliikenteellä fiksusti saavutettavissa.”

”Enemmän liikuntaharrastuksia lähiliikuntapaikkoihin, lisää erilaisia kerhoja.”

”Lähiharrastaminen kunniaan. Tarvitaan seurakuntakoteja, nuokkuja ja liikuntasaleja, jotka mahdollistavat lähellä harrastamisen.”

”Harrastamisen pitäisi olla mahdollista omaehtoisesti kävellen/pyöräillen. Mitä vähemmän harrastaminen on vanhempien kuljettamisen varassa sen parempi. Saavutettavuus vaikuttaa lasten harrastamisen / aktiivisuuden määrään.”

Johtopäätökset lasten ja nuorten vapaa-ajantoimintaa koskien

- **Koululaisten iltapäivätoiminta**

Toimintaa arvioidaan kahdella tavalla: osa kokee sen laadukkaaksi ja turvalliseksi, osa kuormittavaksi. Palveluiden saatavuus erityisen tuen lapsille herättää huolta. Toiminnan pedagoginen laatu ja valvonta koetaan vaihteleviksi.

- **Harrastukset**

Koulun harrastustarjonta on osin toimivaa, mutta monien mielestä rajallista ja yksipuolista. Tarpeita ovat:

1. monipuolinen taide- ja liikuntatarjonta
2. pienimuotoiset lähellä olevat kerhot
3. turvallisesti saavutettavat harrastuspaikat

Nuorten kohdalla korostuu tekemisen puute iltapäivisin, mikä linkittyy häiriökäyttäytymiseen.

Nuorisopalvelut ja alueellinen nuorisotyö

Nuorisopalvelut, tilat ja liikkuva nuorisotoiminta alueilla

Onko asuinalueellanne nuorisotilaa, liikkuvaa nuorisotoimintaa tai muuta Lahden nuorisopalveluiden toimintaa? Millaista toimintaa?

Vastaajien määrä: 63

Avoimista vastauksista muodostuu **erittäin pirstaleinen ja alueellisesti epätasainen kuva** Lahden nuorisopalveluiden näkyvyydestä. Suuri osa vastaajista ilmoittaa yksiselitteisesti, että **asuinalueella ei ole mitään nuorisopalveluiden toimintaa**, tai että he eivät tiedä sellaisesta.

Toistuvasti mainitaan:

1. nuorisotilan puuttuminen kokonaan omalta asuinalueelta
2. epävarmuus siitä, onko toimintaa olemassa (“en tiedä”, “ei tietääkseni”)
3. kokemus, että lähin nuorisotila on liian kaukana eikä palvele aluetta aidosti

Niissä vastauksissa, joissa toimintaa tunnistetaan, mainitaan useimmiten:

1. Liinu-auto / liikkuva nuorisotyö, mutta usein sävyllä, että se käy vain satunnaisesti tai on sisällöllisesti kevyt
2. yksittäiset koulun yhteydessä olevat nuorisotilat tai yläkoulujen nuorisotyöntekijät
3. muutamat alueelliset nuorisotilat (esim. Möysä, Laune, Lähde), joita kuitenkin ei koeta oman alueen palveluiksi

Useissa vanhempien vastauksissa kritisoidaan sitä, että liikkuva nuorisotyö ei kohtaa nuoria aidosti, tai että toiminta näyttää ulkopuolisen silmin passiiviselta eikä sisällä nuoria kiinnostavaa tekemistä.

Nuorisopalveluiden alueellinen läsnäolo koetaan epäselväksi, epäsäännölliseksi ja monilla alueilla olemattomaksi.

Nuorisopalvelut, tilat ja liikkuva nuorisotoiminta alueilla

Onko asuinalueellanne nuorisotilaa, liikkuvaa nuorisotoimintaa tai muuta Lahden nuorisopalveluiden toimintaa? Millaista toimintaa?

Vastaajien määrä: 63

”Ei ole mitään tätä ja olisi erittäin tarpeellinen”

”Asuinalueellamme ei ole nuorisotilaa. Nuoriso viettää aikaa kouluilla ja tietyillä alueille tehden ilkiä.”

”Nuokut ovat aika kaukana, muista en tiedä. Lapseni käy eri alueen nuokulla, missä asumme.”

”On nuorisotila yläkoululla, mopopaja sekä Liinu-auto. Toimintaa ja kerhoja järjestetään monipuolisesti.”

”Renkomäen koulun yhteydessä on jotain, mutta ei vastaa riittävästi alueen nuorten tarpeeseen. Nuorisolle kunnon tila, missä voisivat kokoontua tulisi tarpeeseen etenkin iltapäivä/ilta aikaan.”

”Lähteen koululla kivaa toimintaa nuorille ja nuorisotilat.”

”Jotain liikkuvaa nuorisotoimintaa ilmeisesti on ainakin ollut mutta en ole kovin tietoinen asiasta.”

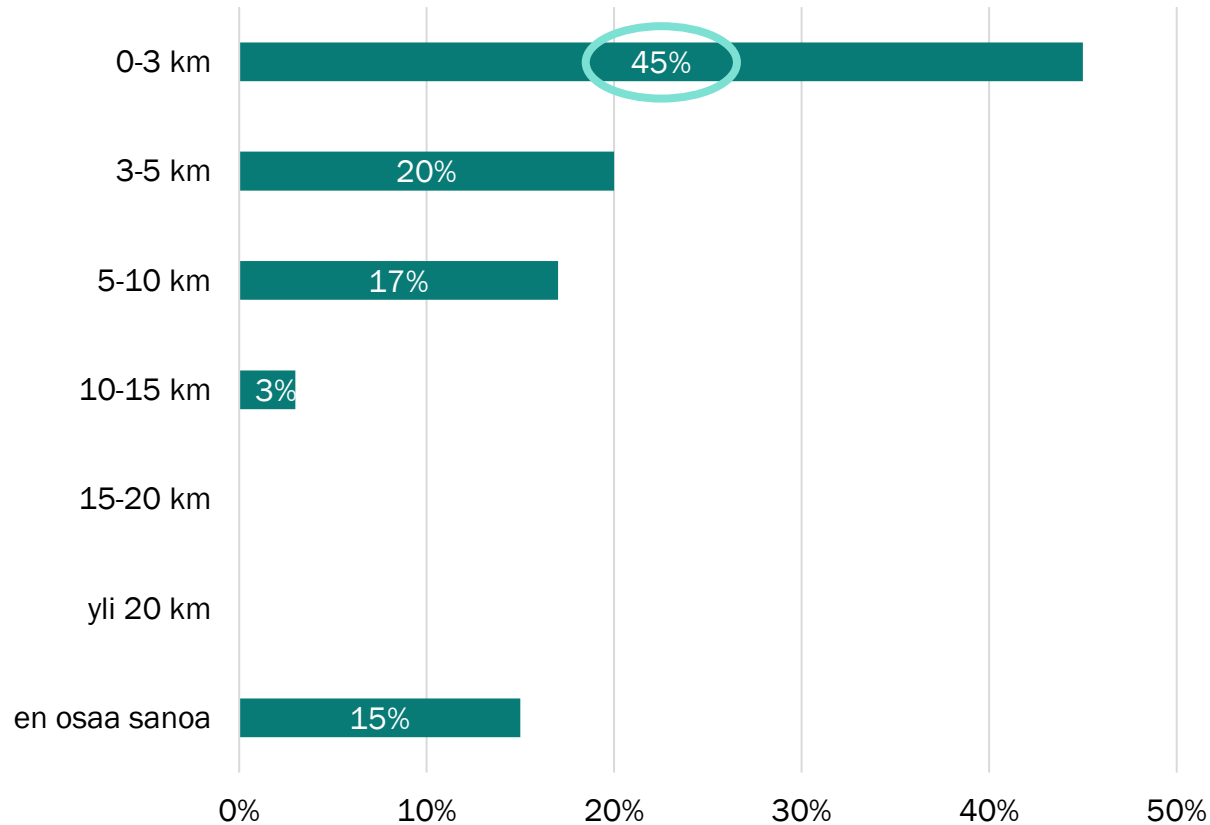
”Keskustassa on. Triossa nuorisotila ja keskustassa jalkautuvan nuorisotyön toimisto esim.”

Nuoriso- tai ryhmätilojen läheisyys

Miten kaukana asuinpaikastanne toimii lähin nuoriso- tai ryhmätila?

Vastaajien määrä: 74

Viesti ja palaute koulunuorisotyölle

Vastaajien määrä: 36

Koulunuorisotyöntekijä koetaan tärkeäksi ja heidät kuvataan helposti lähestyttävänä ja luotettaviksi aikuisiksi nuorille sekä tärkeinä erityisesti kiusaamisen, yksinäisyyden keskellä ja nivelvaiheiden tukena.

Mukana on myös vastauksia, joissa kerrotaan, ettei ole varmuutta siitä, onko koululla nuorisotyöntekijää tai että koulunuorisotyöntekijän toiminta koetaan etäiseksi tai yksittäisen työntekijän lähestyttävyyttä kritisoidaan.

"Hyvä ote nuoriin ja tärkeää työtä."

"Koulunuorisotyöntekijä on tärkeä ja luotettava aikuinen nuorille. Kiitos!"

"Hyvää ja tärkeätä työtä teette, kiitos siitä."

"Vedät hyvin, kiitos että olet :)"

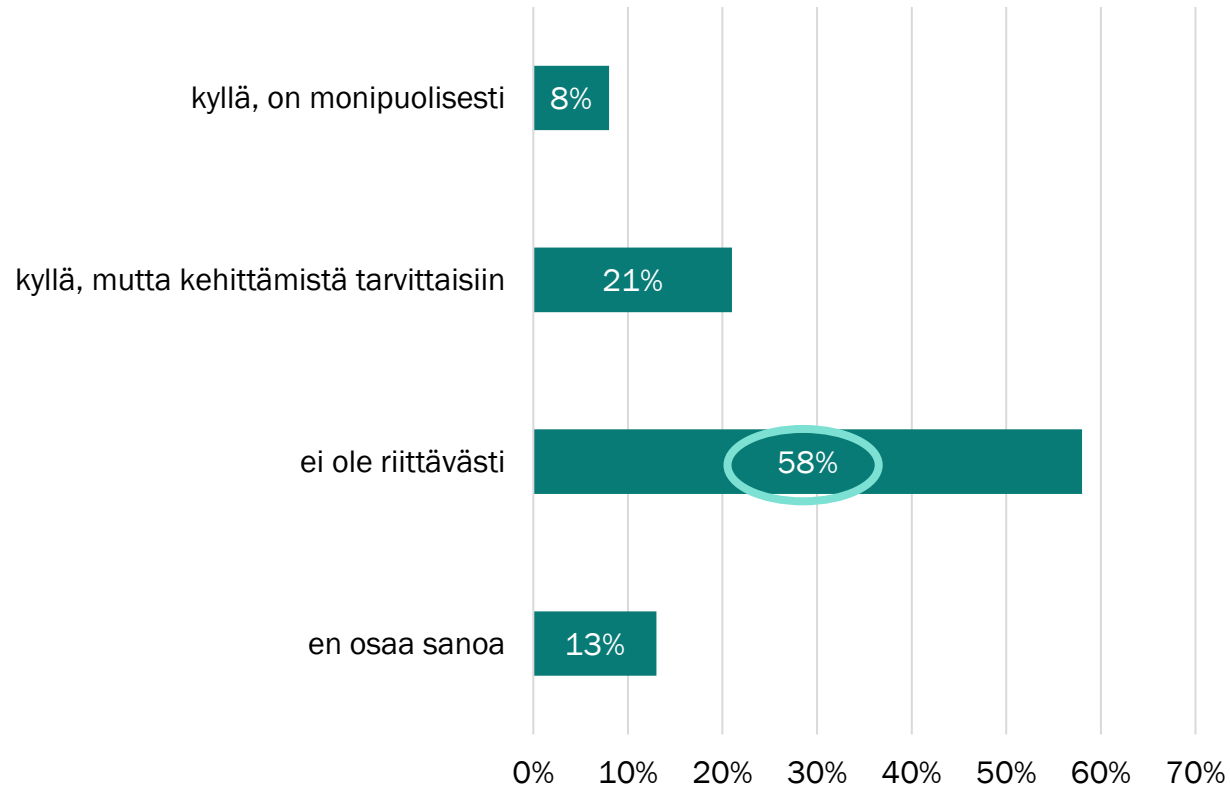
"Kyllä, ja se on hyvä asia kaikkien nuorten kannalta ajatellen."

"Nuorille voisi pitää keväisin ja syksyisin jotain ulkotapahtumia. Katukoriksesta lähtien."

Nuorten harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet alueella

Onko nuorilla riittävästi harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia alueellasi?

Vastaajien määrä: 76

Millaista toimintaa ja vapaa-ajanviettopaikkoja nuori kaipaisi?

Vastaajien määrä: 48

Nuorisopalveluiden nykyinen tarjonta ei vastaajien kokemuksen mukaan kata nuorten arkea eikä ehkäise syrjäytymistä tai levottomuutta. Useissa vastauksissa korostetaan, että nuoria ei ole kuultu riittävästi, ja että tarjonta ei vastaa todellisia toiveita, kata nuorten arkea eikä ehkäise syrjäytymistä tai levottomuutta.

Nuoret toivovat ennen paikkaa, jossa voi olla rennosti kavereiden kanssa myös iltaisin ja huonolla säällä, ja jossa on turvallinen aikuinen läsnä ilman pakottavaa ohjausta. Lisäksi mahdollisuuksia tehdä jonkinlaista liikunnallista tai kädentaitoja vaativia aktiviteetteja, liikunnallisia mutta matalan kynnyksen paikkoja (koris, skeitti, parkour, kuntosali), luovia ja taidepainotteisia tiloja, maksuttomia tai edullisia vaihtoehtoja ja erityisesti nuorten itsensä näköisiä, nuorten kanssa suunniteltuja tiloja

"Hengailupaikkaa, jossa saisi olla myös rauhassa tarvittaessa. Nuokku ei houkuttele koska siellä on sellaisia henkilöitä joiden seurassa ei ole kivaa. Joku tila missä olisi mahdollisuus myös urheilla tai purkaa ns. energiaa."

"Yhteisen paikan, jossa nuoret voisivat kokoontua sisätiloissa myös huonolla säällä."

"Nuori kaipaisi rauhallisia ja turvallisia vapaa-ajanviettopaikkoja, joissa ei ole liikaa melua tai sosiaalista painetta. Pienryhmätoiminta, ohjattu tekeminen ja mahdollisuus olla mukana omien kiinnostuksen kohteiden mukaan tukisivat osallistumista."

"Laajempia harrastemahdollisuuksia."

"Nuorille suunnattuja maksuttomia taide- ja liikuntapaikkoja on liian vähän, vaikka ilmaisille harrastusmahdollisuuksille olisi selkeä tarve."

"Ryhmätoimintaa vaihtelevilla teemoilla"

"Kuunnelkaa nuoria, kotona kysyttäessä toiveet ovat monesti erilaisia kuin tarjonta. Eli suunnittelua lasten/nuorten kanssa alusta asti yhdessä."

Alueen nuorisotyön onnistumiset ja toimivuus

Mikä mielestäsi on toimivaa nuorisotyössä ja missä Lahden nuorisopalvelut ovat erityisesti onnistuneet alueellasi?

Vastaajien määrä: 30

Vastaukset jakautuvat kahteen ryhmään:

Toimiviksi koetut asiat

1. jalkautuva nuorisotyö silloin, kun se on aktiivista ja nuoria kohtaavaa
2. Liinu-auto ja mopopaja, erityisesti Nastolan alueella
3. koulunuorisotyö, jota pidetään tärkeänä syrjäytymisen ehkäisyssä
4. yksittäiset nuorisotilat ja kerhot keskustan alueella

Näissä vastauksissa kiitetään yksittäisiä työntekijöitä nimeltä ja korostetaan heidän ammattitaitoaan.

Kokemus toiminnan puuttumisesta

Suuri osa vastaajista toteaa suoraan, ettei näe alueellaan mitään toimivaa nuorisotyötä tai ei osaa sanoa, koska toimintaa ei ole näkynyt.

Nuorisotyön onnistumiset näyttävät henkilöityneinä ja paikallisina, eivät rakenteellisina tai koko kaupunkia kattavina.

”Liikkuva nuorisotyö tavoittaa nuoria laajemmin. Lomakausien retket ja harrastustoiminta hyvää. Paikkoja pitäisi olla enemmän.”

”Jalkautuva nuorisotyö tekee todella tärkeää työtä nuorten kanssa. Kaveriporukoissa kanssa jos on tarvetta ja yksilöllisesti nuorten kanssa. Kiitos ja ruusuja paljon heille.”

”Liinu ja mopopaja ovat tärkeitä. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ja hyvät tyypit. Tsemppiä kaikille Nastolan nuorisotyöntekijöille! Teette tärkeää työtä.”

”Nuorten tukeminen ja jengityö”

”Keskustan Saima 6.”

”Nuori viihtyy nuorisotilassa, tapaa kavereita. Nuokulla on myös mukavasti ohjattua toimintaa.”

Keskeisimmät kehitystoiveet ja palautteet nuorisopalveluille

Vastaajien määrä: 29

Aineiston perusteella nuorisopalveluiden suurin haaste ei ole yksittäisten työntekijöiden osaaminen, vaan rakenteellinen saavutettavuus, kohdentuminen ja nuorten osallisuus.

Kehitystoiveet ovat laajoja, mutta sisällöllisesti hyvin yhtenäisiä

1. nuorisotiloja lähemmäs nuoria, erityisesti alueille, joissa lapsia ja nuoria on paljon
2. enemmän jalkautumista sinne, missä nuoret oikeasti kokoontuvat
3. toiminnan suunnittelu yhdessä nuorten kanssa, ei vain kyselyiden kautta
4. erilaisia tiloja eri nuorille, ei yksi malli kaikille
5. vahvempi yhteistyö koulujen, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa

Lisäksi nostetaan esiin

1. huoli siitä, että nuorisopalvelut tavoittavat lähinnä jo valmiiksi aktiivisia nuoria
2. tarve huomioida neuromonimuotoiset ja hiljaiset nuoret
3. kritiikki yksittäisistä epäonnistuneista ostopalveluista

”Yhteistyötä tulisi tehdä vahvemmin koulujen ja alueiden yhdistysten sekä yhteisöjen kanssa. Ei arkailla luoda uusia toimintoja ja kokeiluja yhdessä. Avointa mieltä kaikille.”

”Enemmän jalkautumista sinne, missä nuoret kokoontuu ja tekee hölmöilyjä.”

”Koulut voisi panostaa näihin myös järjestämällä tapahtumapäiviä nuorisotiloissa. Esim. salibandy kisoja ja erilaisia muista tapahtumia. Tämä tiivistää nuorien koulujen ja nuoritoimen yhteistyötä ja luo hyvää, turvallista ilmapiiriä nuorille.”

”Lisää nuorisotiloja.”

”Onko nuokku riittävä kaikille nuorille vai pitäisikö olla erilaisia tapahtumia; kevät, kesä, syksy, talvi aikaan. Koko perheen tapahtumat tuntuu aina olevan enemmän suunnattu pikkulapsiperheille.”

Johtopäätökset nuorisopalveluita koskien

- Aineisto antaa kuvan **epätasaisesta alueellisesta saavutettavuudesta**. Monilla alueilla nuorisotiloja ei vanhemmat tunnista lainkaan, ja liikkuvaa nuorisotyötä pidetään epäsäännöllisenä.
- **Keskeiset ilmiöt**
 1. nuoret kaipaavat matalan kynnyksen hengailupaikkoja
 2. palvelut henkilöityvät yksittäisiin nuorisotyöntekijöihin
 3. toiminnan suunnittelussa toivotaan nuorten osallisuutta
 4. osa kokee, että nykyinen toiminta tavoittaa lähinnä aktiivisia nuoria

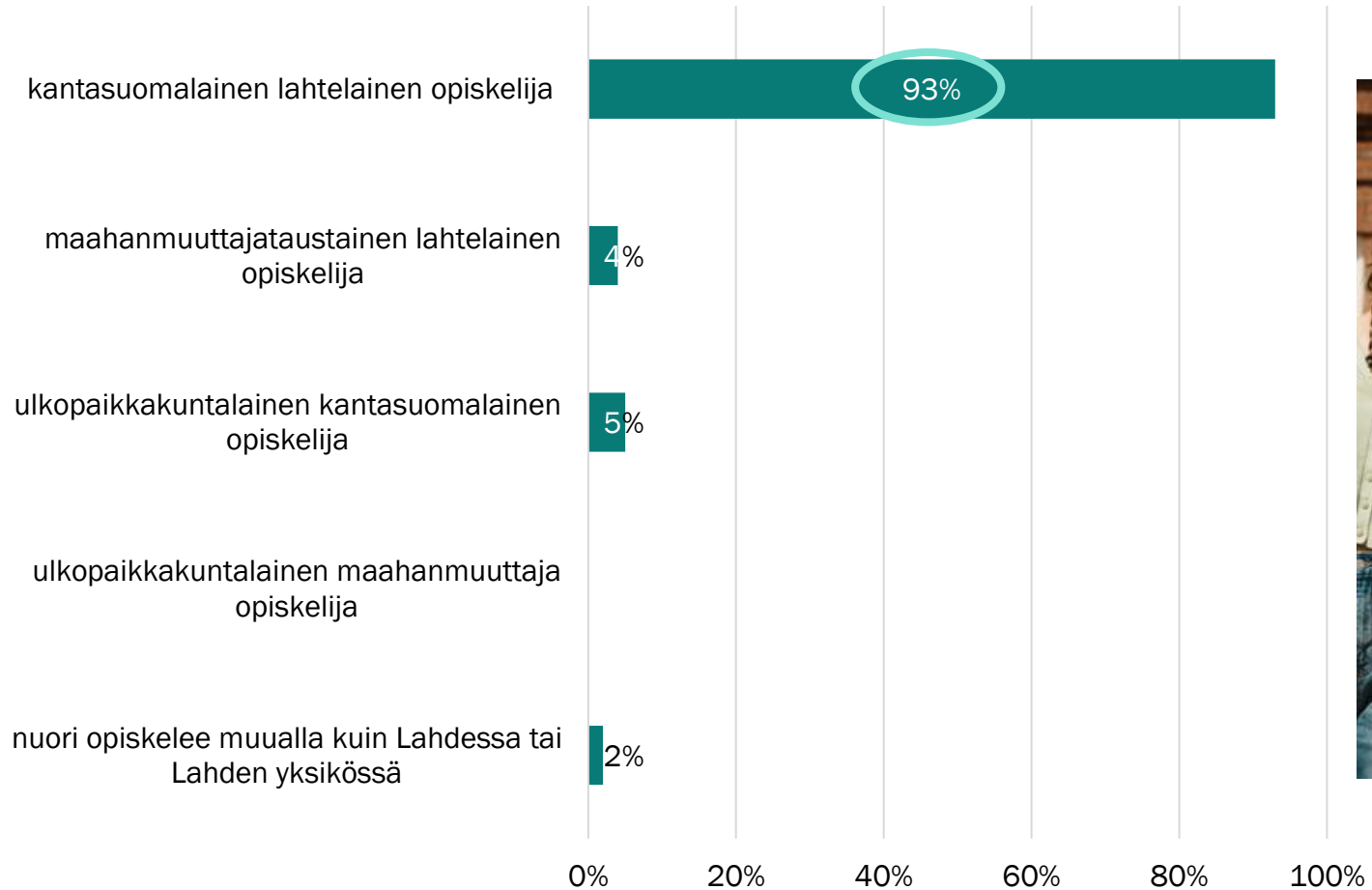

Lukio-opetus tai muut toisen asteen opinnot, koulumatkat

Nuoren taustatiedot

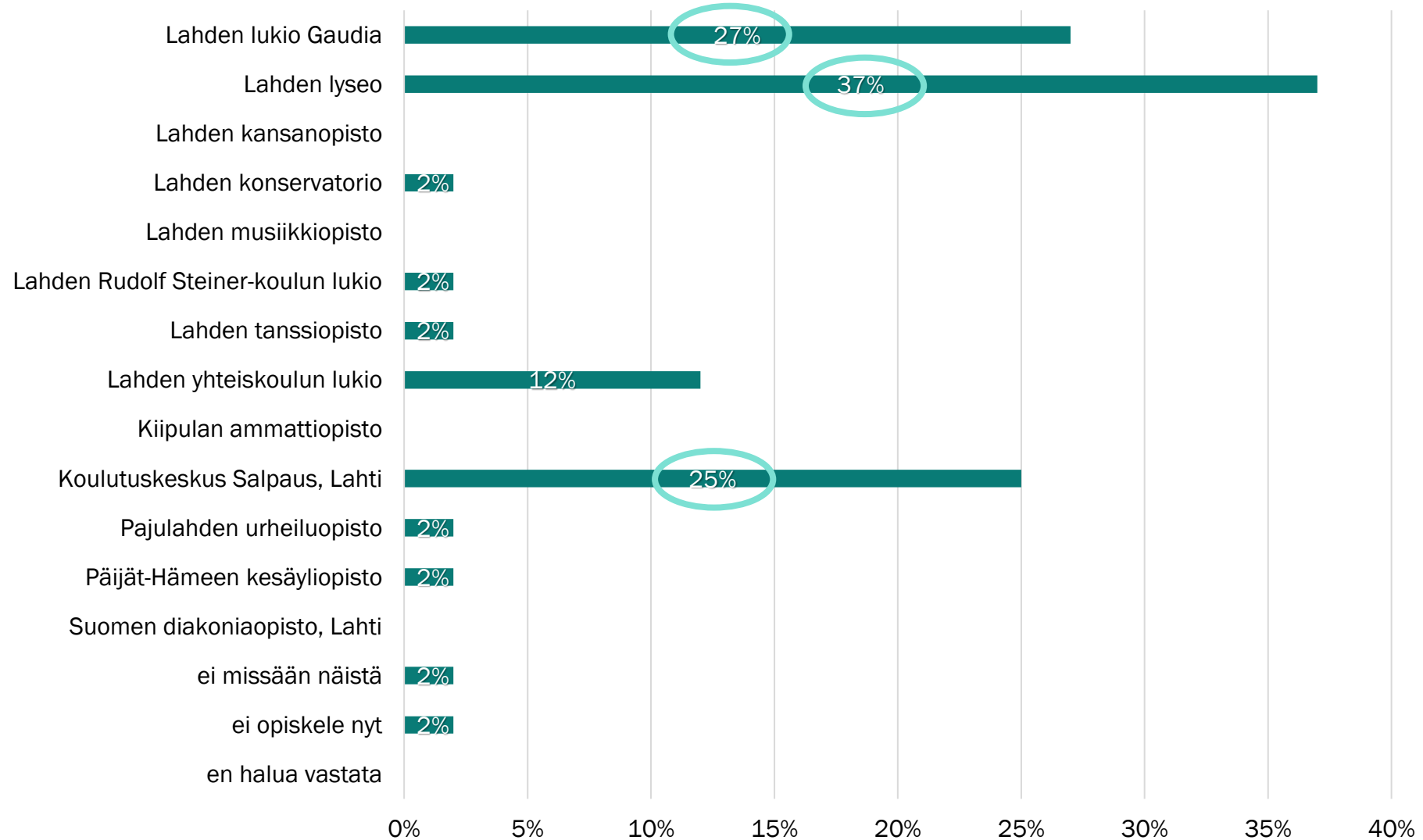
Valitse toisella asteella opiskelevaa nuorta parhaiten kuvaava vaihtoehto

Vastaajien määrä: 57

Nuoren/nuorten lukio tai oppilaitos, jossa opiskelee nyt

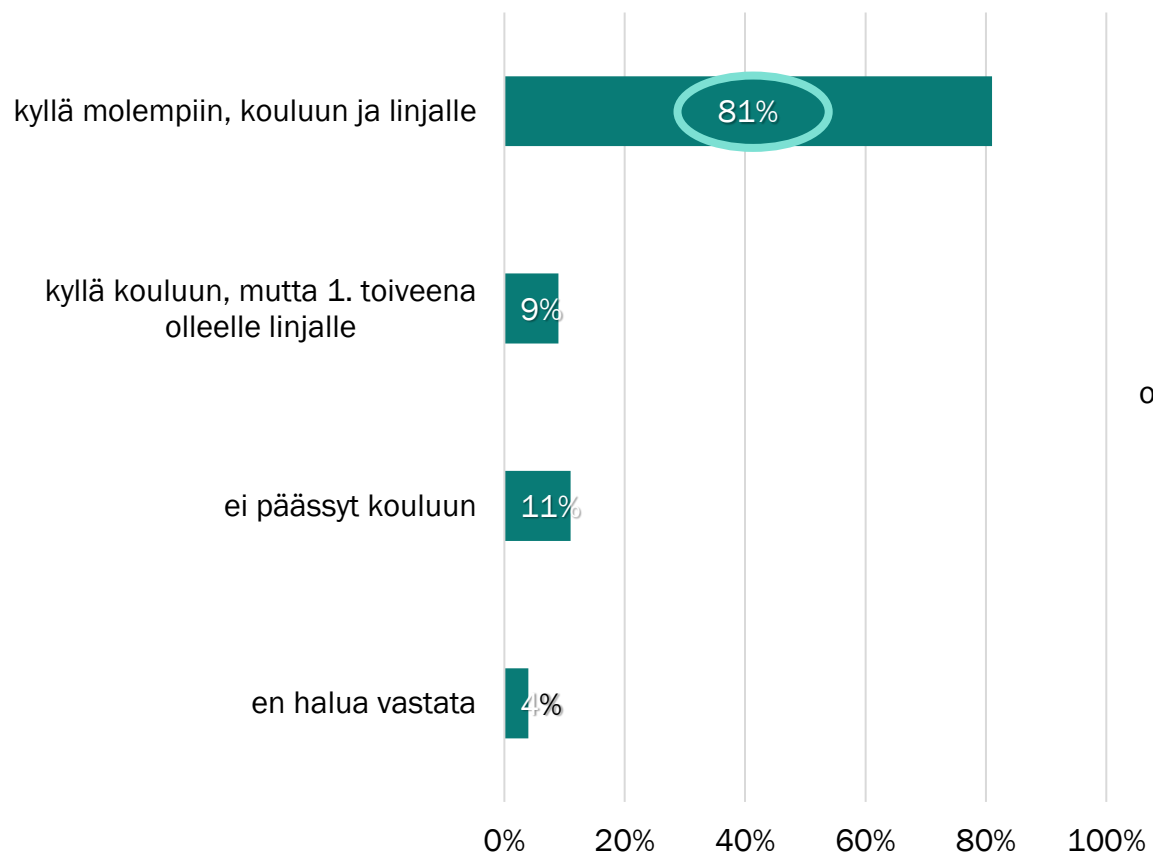
Vastaajien määrä: 52

Nuoren oppilaitos ja linjatoiveen toteutuminen

Pääsikö nuori toivottuun oppilaitokseen ja linjalle?

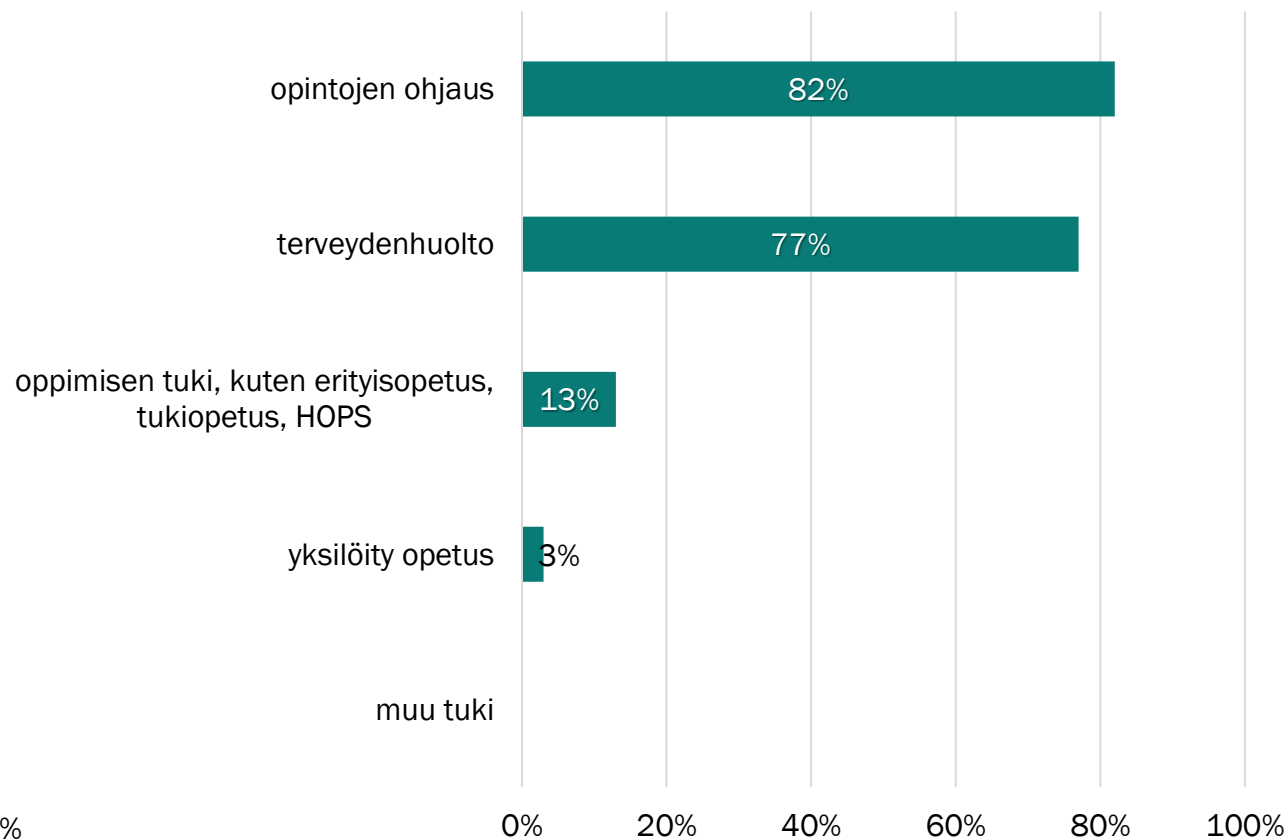
Vastaajien määrä: 54

Nuoren saamat tukipalvelut oppilaitoksessa

Saako nuori tukipalveluja oppilaitoksessa? Millaisia?

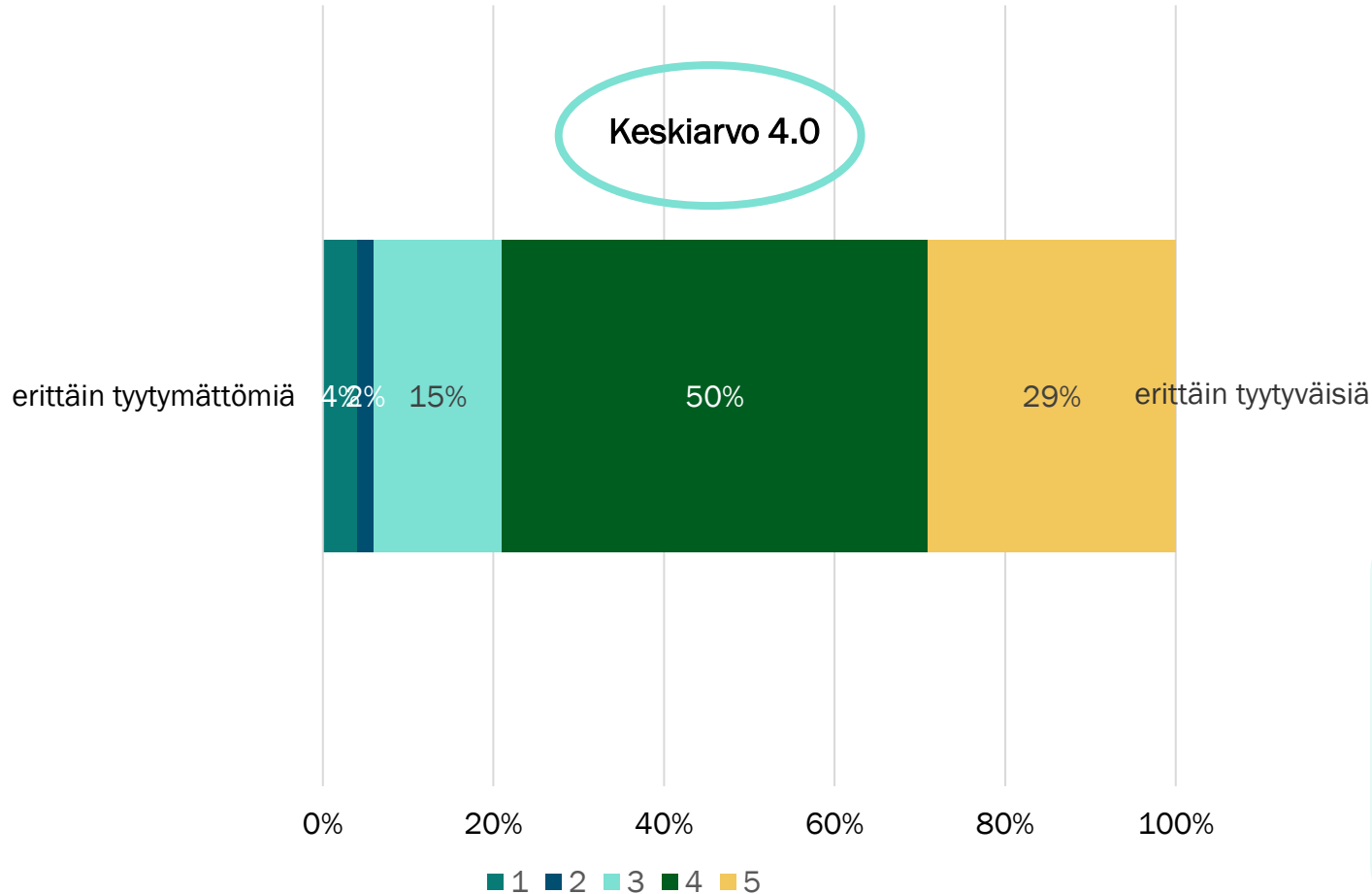
Vastaajien määrä: 39, valittujen vastausten lukumäärä: 68

Tyytyväisyys opintopalveluiden laatuun

Vastaajien määrä: 52

Opintopalveluiden laatu koetaan vahvasti riippuvaiseksi oppilaitoksesta ja yksittäisistä opettajista, ei yhtenäisestä palvelutasosta.

Tyytyväisyyttä lisäävät asiat

1. Hyvä ja laadukas opetus
2. Osaavat ja oppilaat kohtaavat opettajat ja ohjaajat
3. Hyvä työrauha ja vaativa opetus
4. Huoltajien kohtaaminen ja opiskelijoiden yksilöllinen huomiointi

Tyytymättömyyttä lisäävät asiat

1. Opetuksen laadun vaihtelu
2. TOP-jaksojen toteutumisen haasteellisuus, kun harjoittelupaikkoja ei aina löydy ja työpaikoille opetuksen sysääminen
3. Opiskeluhuollon ja tuen saatavuus niukkuus

"Opetus on laadukasta ja vaativaa. Ryhmissä on hyvä työrauha."

"Paljon etäpäiviä, itsenäistä opiskelua. Opetuksen lastu huolestuttaa. Toppi-jaksot eivät toteudu/ ei löydy paikkoja."

"Ei huomioitu nuoren tuentarvetta. Kysyttiin vain nuorelta, kotiin ei oltu yhteydessä."

Oppilaan kouluhaasteiden vaikutus nuoreen ja perheeseen

Mikäli nuorella on kouluhaasteita niin, miten se on vaikuttanut nuoreen ja perheeseen?

Vastaajien määrä: 14

Avoimissa vastauksissa kouluhaasteet kuvataan **merkittävästi koko perhettä kuormittavina**. Kouluhaasteet heijastuvat vahvasti nuoren hyvinvointiin ja perheen arkeen, ja tuen riittämättömyys koetaan raskaana.

Toistuvia vaikutuksia ovat

1. jaksamisen haasteet ja kuormittuminen
2. kokemus siitä, ettei nuori saa riittävää tukea oppilaitokselta
3. vanhempien tarve paikata koulun tuen puutteita omalla ajalla ja voimilla

Osassa vastauksia kuvataan

1. kiusaamisen aiheuttamia pitkäaikaisia vaikutuksia
2. peruskoulun keskeytymistä tai vaikeuksia suorittaa opintoja loppuun
3. tarkkaavaisuuteen ja keskittymiseen liittyviä haasteita

Mukana on myös vastauksia, joissa todetaan, ettei haasteita ole ollut tai että haasteet on pystytty kääntämään myöhemmin voimavaraksi.

”Kuormittanut perhettä kun tuntuu ettei lapsi saa apua.”

”Jaksamisen haasteita. Vaikeuksia opinnoissa tarkkaavaisuuden ja keskittymisen haasteiden takia. Raskasta itse koittaa keksiä keinoja kun tuntuu että koululla ei ole kunnan keinoja ja osaamista tukea.”

”Perheessä on panostettu nuoren koulun käytiin keskittymisen ja muistamisen saralta. Tietty lasta ja pyrittä antamaan tukea kun vaikeuksia on esiintynyt ja samalla hyvä perusta kehittyä.”

”Peruskoulun loppuun käymättömyys.”

”Ammattikoulun puolella ei saatu kovin hyvää palvelua opettajalta, kun nuori halusi vaihtaa alaa. Onneksi opinto-ohjaajalla oli paremmin homma hanskassa ja hän osasi auttaa.”

Keskeisimmät kehitystoiveet ja palautteet lukiopalveluille sekä toisen asteen oppilaitoksille

Vastaajien määrä: 20

Kehitystoiveissa korostuu vahva tarve **monipuolisemmalle ja ihmisen kokoiselle toisen asteen koulutukselle Lahdessa.**

1. tarve keskikokoiselle lukiolle massalukioiden ja eliittilukioiden väliin
2. fyysisten oppikirjojen palauttaminen digitaalisten rinnalle
3. joustavammat mahdollisuudet urheileville ja harrastaville nuorille
4. parempi huomio hiljaisille ja “kiltteille” oppilaille
5. yhtenäisemmät hakukäytännöt lukioiden ja ammatillisen koulutuksen välillä
6. Huoli aloituspaikkojen riittävydestä oppivelvollisuuden näkökulmasta

Lisäksi toivotaan

1. enemmän yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä
2. opettajilta innostuneempaa ja vuorovaikutteisempaa opetusta

Nykyinen palvelurakenne koetaan kapeaksi ja eriarvoistavaksi, eikä se vastaa kaikkien nuorten tarpeita.

”Yhteishaussa pitäisi päästä toivomiinsa haku valintoihin, muuten voi jäädä ajelehtimaan ilman opiskelupaikkaa se on vaikea tilanne nuorelle ja hänen perheelle”

”Kaikilla opiskelijoilla ei ole kotona tukijoukkoja, jotka pitävät nuoren puolta ja vaativat apua. Nuoret pitäisi nähdä ja kuulla tarpeineen ilman sitä, että apu on vaadittava. Resurssia täytyy erityisopetuksen muodossa pystyä lisäämään.”

”Tulevaa varten myös kirjoja pitäisi olla vaihtoehtona, ei pelkkiä digimateriaaleja. Nuoret itse myös toivoneet.”

”Lyseo on huippukoulu, hyvä henki ja henkilökunta. Jatkaa samaan malliin.”

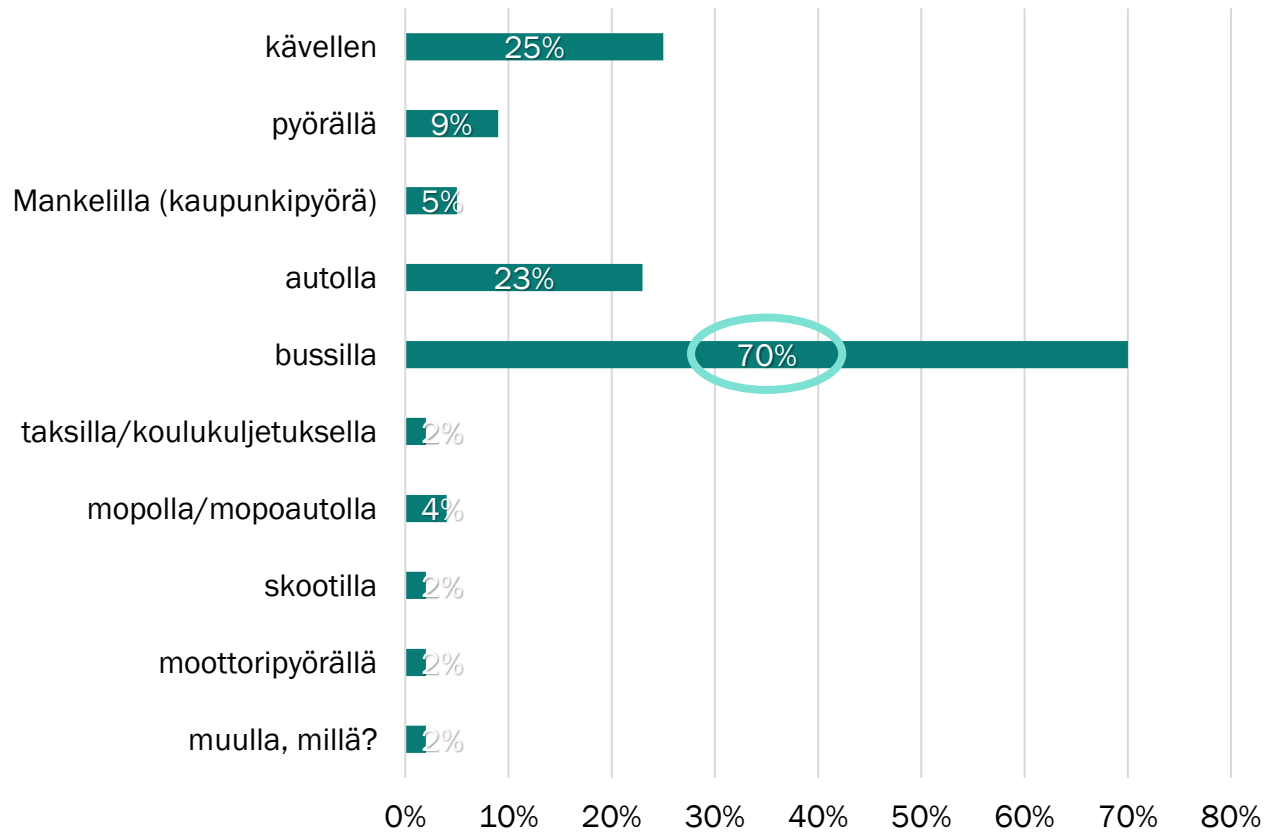
”Enemmän yhteisöllisyyttä koko kouluun, mutta ennen kaikkea luokkiin. Enemmän Me-henkeä luokkiin, että nuoret saisi kavereita”

”Ammatillisen koulutuksen opetuksen laatuun ja resursseihin tulisi kiinnittää huomioita.”

Nuoren kulkutapa opintoihin

Millä nuori kulkee pääsääntöisesti matkan oppilaitokseen?

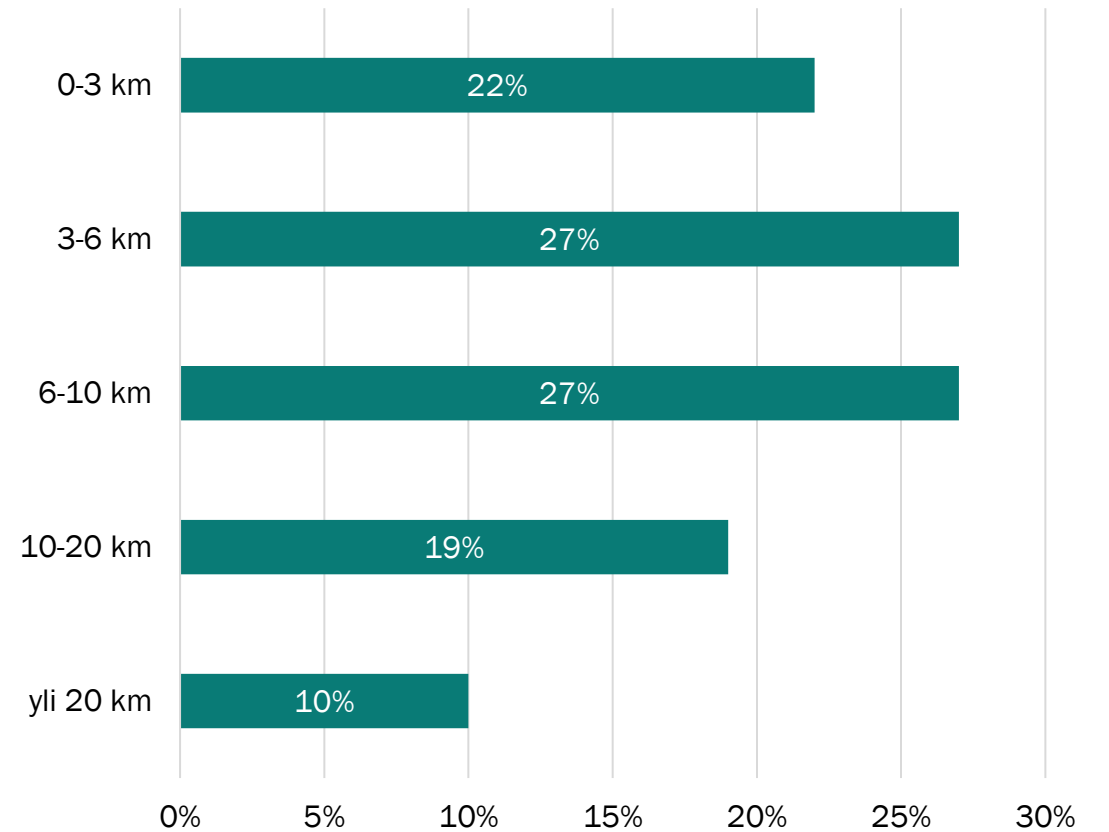
Vastaajien määrä: 57

Koulumatkan pituus

Kuinka kaukana nuori asuu oppilaitoksestaan?

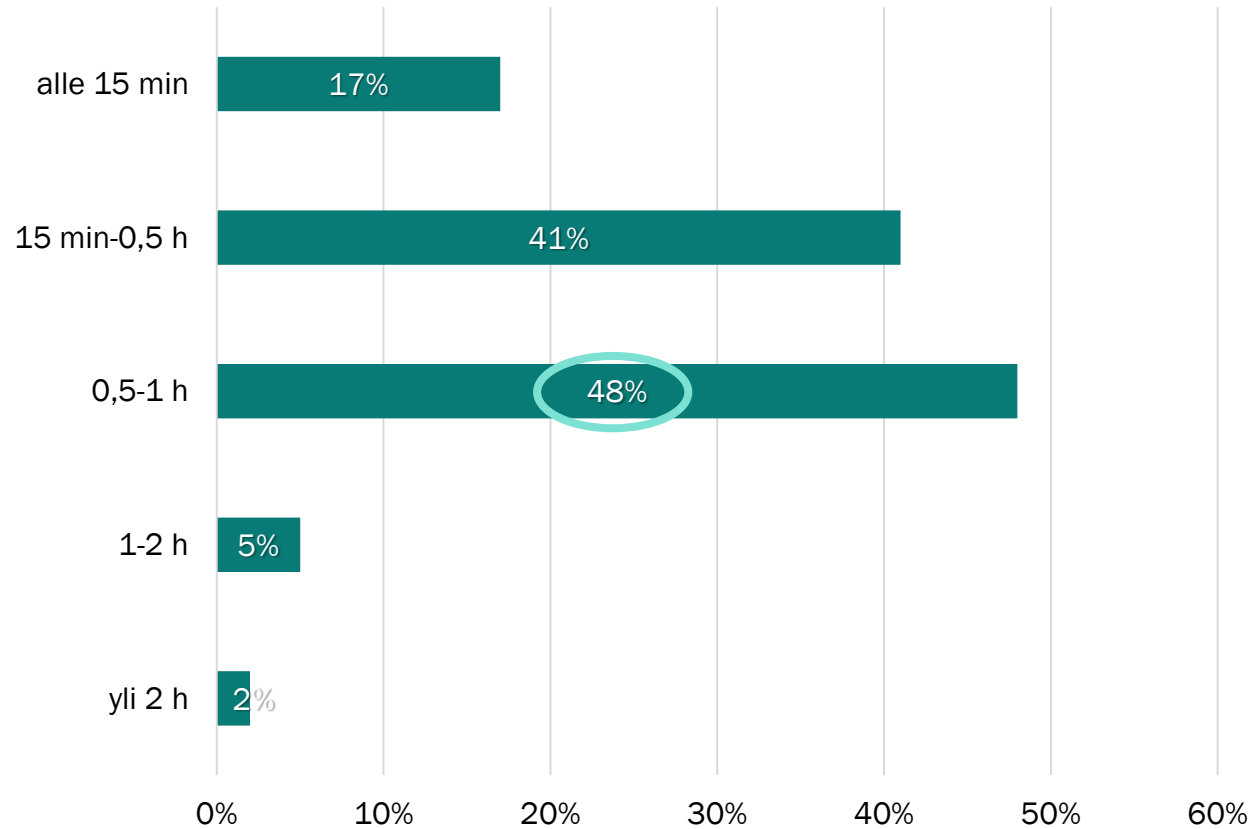
Vastaajien määrä: 59

Koulumatkan kesto oppilaitokseen

Kuinka kauan nuoren koulumatka oppilaitokseen kestää pääsääntöisesti?

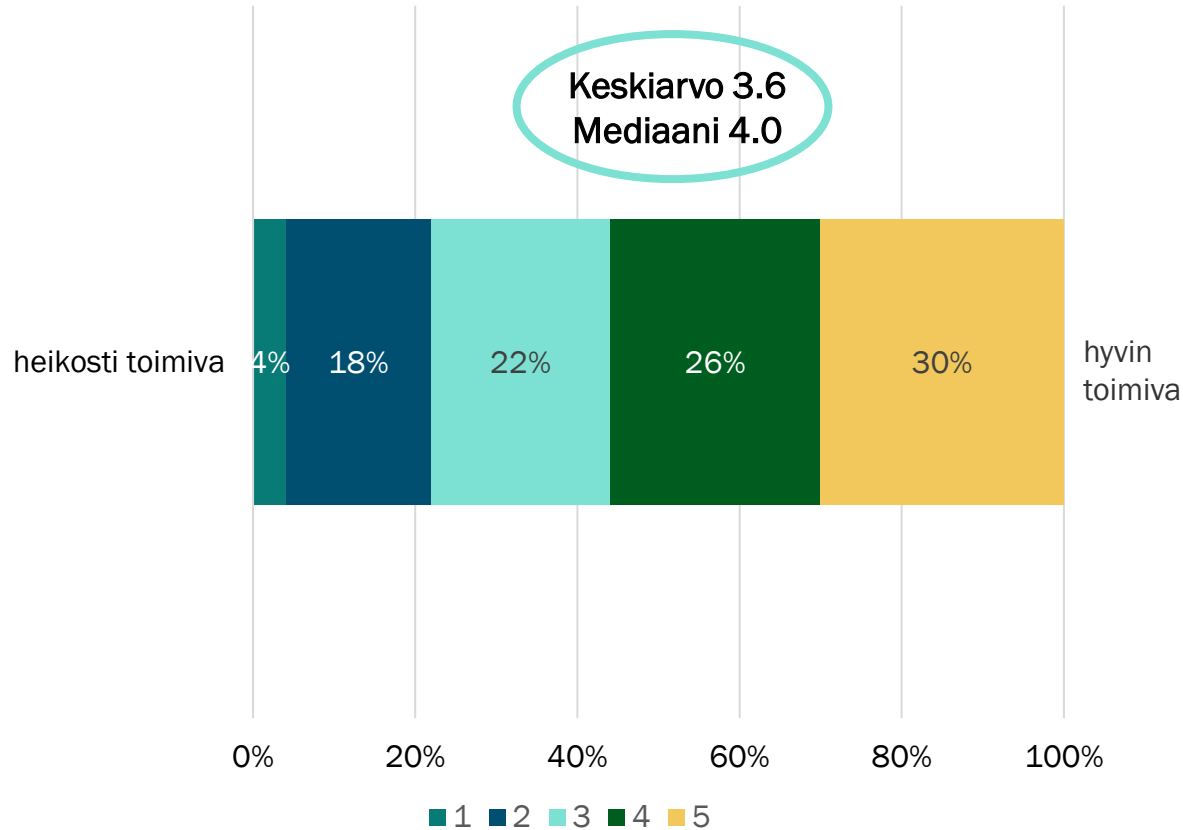
Vastaajien määrä: 58, valittujen vastausten lukumäärä: 66

Nuoren koulumatkan bussireitin ja -vuoron toimivuus

Nuori käyttää joukkoliikennettä oppilaitokseen siirtymissä, onko bussireitti ja -vuoro ollut toimiva?

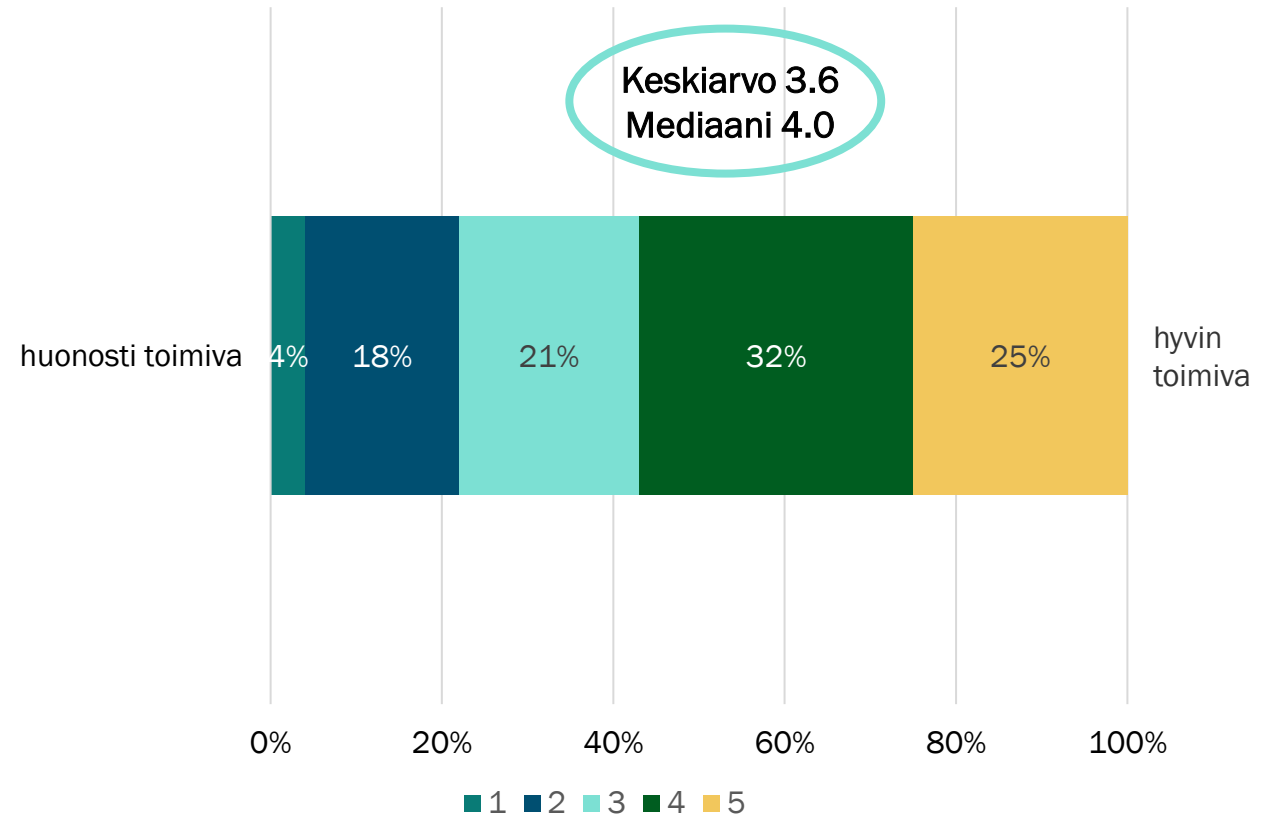
Vastaajien määrä: 27

Nuoren koulumatkan bussiaikataulujen toimivuus

Onko bussiaikataulu ollut toimiva nuoren koulumatkoilla?

Vastaajien määrä: 28

Keskeisimmät kehitystoiveet ja palautteet joukkoliikennesuunnittelulle koulumatkojen suhteen

Vastaajien määrä: 29

Avoimissa vastauksissa toisen asteen opiskelijoiden joukkoliikenne näyttöytyy keskeisenä arjen kuormitustekijänä. Mukana on myös yksittäisiä mainintoja siitä, että aikataulut ovat paikoin parantuneet, mutta nämä eivät muuta yleistä kokemusta epävarmuudesta. Joukkoliikenne ei tue sujuvaa ja ennakoitavaa toisen asteen opiskelua, vaan muodostaa merkittävän esteen arjen hallinnalle.

Toistuvia teemoja ovat

1. busseihin ei mahdu, kun ne täyttyvät
Ruuhkaisimpina aikoina tulisi varmistaa, että kaikki halukkaat pääsevät kyytiin.
2. tarve lähteä liikkeelle jopa yli tuntia ennen koulun alkua
3. vuorojen harvuus erityisesti aamuisin ja iltapäivisin
4. pysäkkien huono saavutettavuus ja talviolosuhteiden riskit; pitkä kävely- tai siirtymämatka lähimmälle bussipysäkille (1 km lähtien)
5. koettu kuuntelemattomuus suunnittelussa
Bussien vaihtamiset nähdään pääsääntöisesti ikävänä asiana. Niihin toivotaan sujuvuutta mm. reittisuunnittelulla ja aikataulumuutoksilla

Useissa vastauksissa tuodaan esiin, että

1. joukkoliikenne ei toimi luotettavasti opiskeluarjen ehdoilla
Bussiaikataulujen tulee pitää paikkansa. Bussit eivät saisi olla ajoissa, mutta ei paljoa myöhässäkään, jotta tunneille tai vaihdettavaan bussiin ehtii.
2. nuoret joutuvat joustamaan kohtuuttomasti aikatauluissa
3. bussien epävarmuus lisää stressiä ja myöhästymisiä

Keskeisimmät kehitystoiveet ja palautteet joukkoliikennesuunnittelulle koulumatkojen suhteen

Vastaajien määrä: 29

"Aiemmasta kokemuksesta bussimatkat eivät olleet aamulla kattavia Nastola-Lahti välillä. Usein kuljetimme itse tämän vuoksi."

"7 busseja ei kulje riittävästi etenkin aamuisin. Kaikki eivät ole aina mahtuneet kyytiin. Toki nuori kulkee pääsääntöisesti pyörällä, mutta jos joutuu kускаanaan liikuntavälineitä, niin bussi on ainut vaihtoehto. Salppuriin joutuu vaihtamaan bussia."

"Riittävät reitit ja kalusto Salpauksen suuntaan. Vaihtoyhteys (Riittävät kalusto ja yhteyksien määrä) Ahtialan suunnasta Vipuselle kuntoon."

"Kaikki oppilaat eivät ehdi kouluun, kun bussi onkin täyttä eikä ota kyytiin"

"Joukkoliikenteessä erittäin paljon kehitettävää. Jos olisi sujuvaa, ihmiset kulkisivat mieluummin julkisilla kuin autoillaan. Itsekin valitsen auton ennemmin kuin julkisen kun niitä menee niin harvoin eikä jatkoyhteydet ole sujuvia. Lisäksi liput on kalliita käteismatkustajille..."

"...Hyvää on se, että bussin liikkumista voi seurata puhelimella. Ei tarvitse turhaan seisoskella pysäkillä."

Johtopäätökset lukiokoulutusta ja toisen asteen opintoja koskien

Valtaosa nuorista pääsee toivomaansa oppilaitokseen.

- **Tyytyväisyys opintopalveluihin liittyy**
 1. laadukkaaseen opetukseen
 2. hyvään työrauhaan
 3. ohjauksen saatavuuteen
- **Haasteita tuovat**
 1. harjoittelupaikkojen saatavuus
 2. tuen saatavuuden vaihtelevuus
 3. opintojen suuren itseohjautuvuuden vaatimus

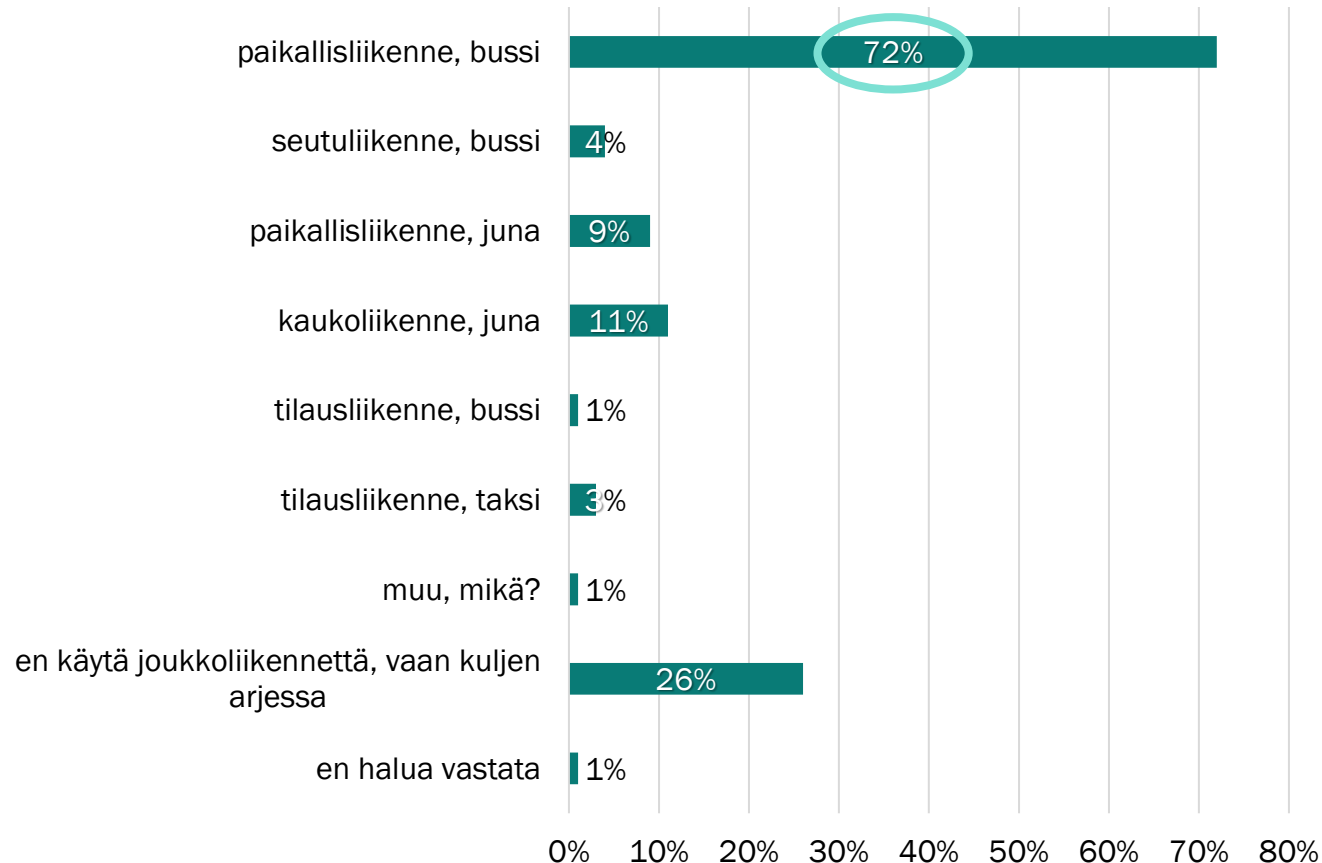
Joukkoliikenne aikuisen arjessa

Joukkoliikennevälineet työmatkoilla tai aikuisen arjessa

Käytättekö itse joukkoliikennettä työmatkallanne tai arjessanne pääsääntöisesti?

Mikäli käytät niin, mitä välinettä?

Vastaajien määrä: 127, valittujen vastausten lukumäärä: 163

Avoimissa vastauksissa joukkoliikenteen käyttö aikuisen arjessa jakautuu selvästi kahteen ryhmään. Osa vastaajista käyttää joukkoliikennettä säännöllisesti, mutta huomattava osa kertoo suoraan, ettei käytä joukkoliikennettä lainkaan, vaan liikkuu **omalla autolla**.

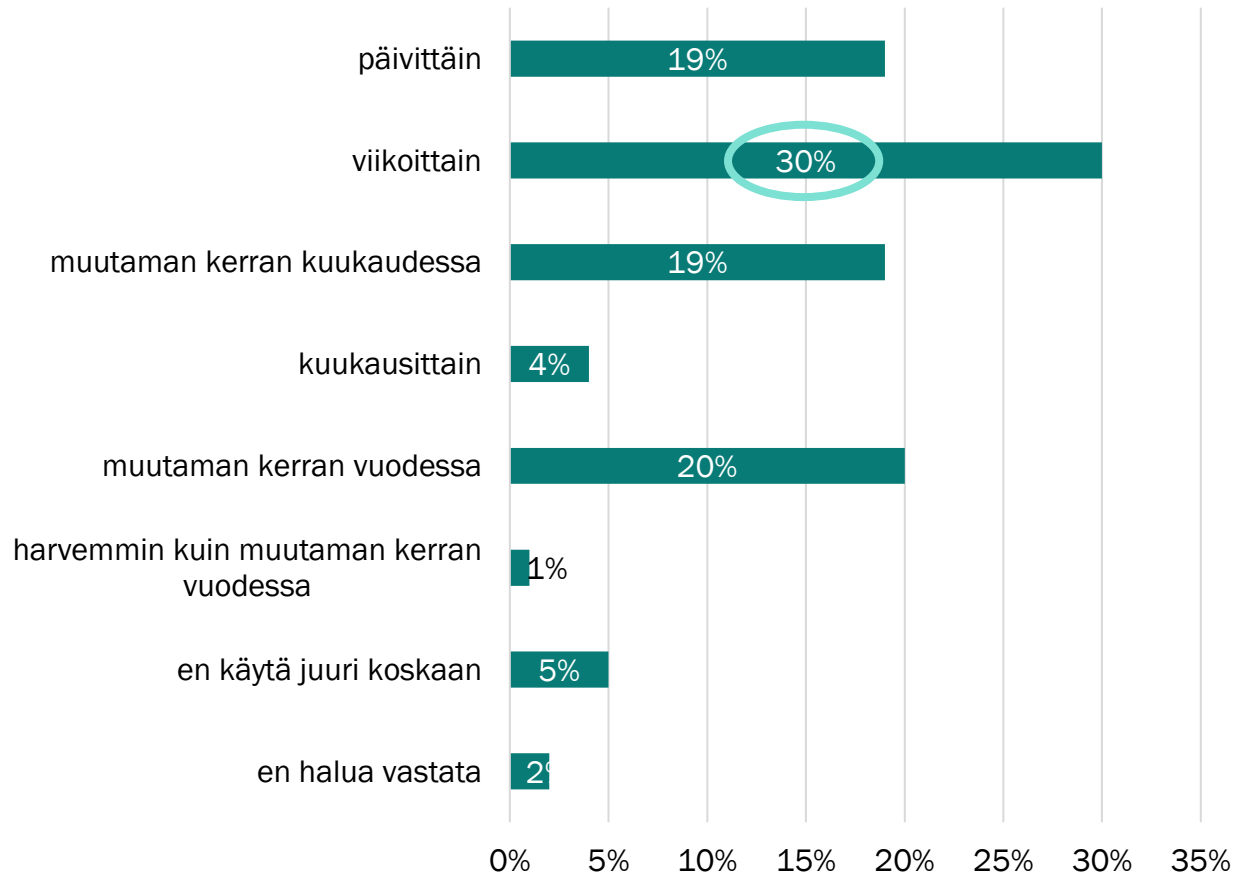
Niissä vastauksissa, joissa joukkoliikennettä käytetään, mainitaan useimmiten **paikallisliikenteen bussit tai junat**, mutta avoimet vastaukset eivät tuo esiin käyttöä motivoivia tekijöitä, vaan painottuvat enemmän myöhemmissä kysymyksissä esiin nouseviin ongelmiin.

Joukkoliikenne ei ole monelle vastaajalle ensisijainen arjen kulkumuoto, vaan auto koetaan edelleen välttämättömäksi.

Joukkoliikennevälineiden käytön määrä

Kuinka usein käytät joukkoliikennettä arjessa?

Vastaajien määrä: 128

Avoimissa vastauksissa käyttötiheys ei avaudu määrällisesti, mutta laadullisesti vastauksista nousee esiin **satunnaisuus**. Useat vastaajat kuvaavat joukkoliikenteen käyttöä tilanteisiin sidotuksi, ei rutiininomaiseksi.

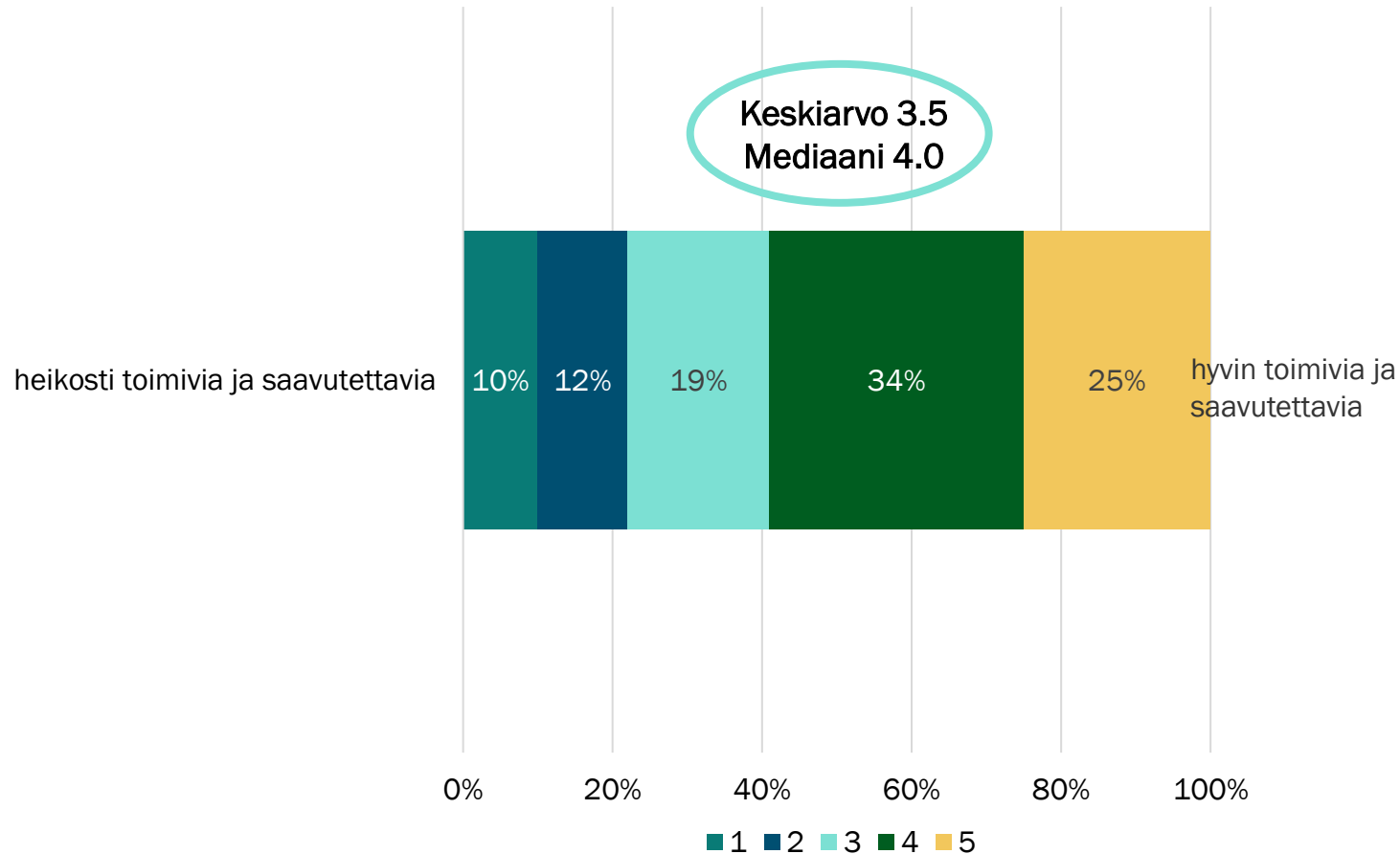
Osa vastauksista antaa ymmärtää, että joukkoliikennettä käytetään vain silloin, kun muuta vaihtoehtoa ei ole tai kun reitti sattuu olemaan poikkeuksellisen sujuva. Joukkoliikenne ei näyttäydy arkea kannattelevana peruspalveluna, vaan **toissijaisena ratkaisuna**.

Joukkoliikenne ei ole monille pysyvä osa arjen rytmiä, vaan käyttö on epäsäännöllistä ja harkinnanvaraista.

Bussireittien toimivuus ja saavutettavuus

Onko käyttämäsi bussireitit olleet toimivia ja saavutettavia?

Vastaajien määrä: 126

Avoimissa vastauksissa bussireittejä kuvataan **epäluotettaviksi ja epäkäytännöllisiksi**.

Keskeiset teemat ovat:

1. bussien **myöhästely**, erityisesti aamuisin
2. vuorojen jääminen kokonaan välistä
3. bussien **täyttyminen**, jolloin kyytiin ei mahdu
4. reittien kiertävyys ja vaihdollisuus, jotka pidentävät matka-aikaa

Useampi vastaaja kertoo, että bussireitit **eivät palvele työmatkoja**, koska ne eivät vie lähelle työpaikkaa tai kulkevat liian harvoin. Tämä johtaa siihen, että joukkoliikenteeseen ei voi luottaa työelämän aikataulujen kanssa.

Mukana on myös yksittäisiä myönteisiä kokemuksia, joissa reittien tiivistyminen on parantanut liikkumista ja jopa kannustanut palaamaan joukkoliikenteen käyttäjäksi pitkän tauon jälkeen. Nämä kokemukset kuitenkin jäävät vähemmistöön.

Bussireittien koettu epävarmuus ja heikko saavutettavuus ovat keskeinen syy siihen, ettei joukkoliikennettä käytetä säännöllisesti.

Bussireittien toimivuus ja saavutettavuus

Vastaajien määrä: 67

Perusteluissa korostuvat konkreettiset arjen haitat:

1. bussien toistuva myöhästyminen
2. ruuhka-aikojen alikapasiteetti
3. täysinä ohi ajavat bussit
4. reitit, jotka pakottavat kulkemaan keskustan kautta, vaikka suora yhteys olisi looginen

Useampi vastaaja kuvaa turhautumista jatkuviin reitti- ja nimimuutoksiin, joita pidetään käyttäjän näkökulmasta sekavina ja arkea vaikeuttavina. Lisäksi nostetaan esiin pysäkkien sijainti: joillakin alueilla pysäkki on liian kaukana, toisilla pysäkkejä on tiheästi mutta silti yhteydet ovat huonot.

Bussireittien suunnittelu ei vastaa aikuisen työ- ja asiointiliikkumisen tarpeita.

”Julkinen liikenne aivan onnetonta. Vuoroja aivan vähän ruuhka-aikoihin Ei voi ottaa riskiä, jos ei mahdukaan kyytiin. Pakko kulkea omalla autolla.”

”Voisin käyttää joukkoliikennettä lasten päiväkotiin viemiseen, jollei ensin täytyisi kävellä 1,5km bussipysäkille. Yksinkertaisesti ei päivässä riitä aika siirtymisiin näillä mahdollisuuksilla.”

”Bussilinjat lähellemme on lopetettu, mikä pakotti meidät ostamaan toisen auton, jotta lapset pääsevät harrastuksiin. Ennen he kulkivat itse bussilla.”

”Ei mene lähellekkään omaa työpistettä ja linjoja on valittavissa vain yksi ja sekin liian aikaisin.”

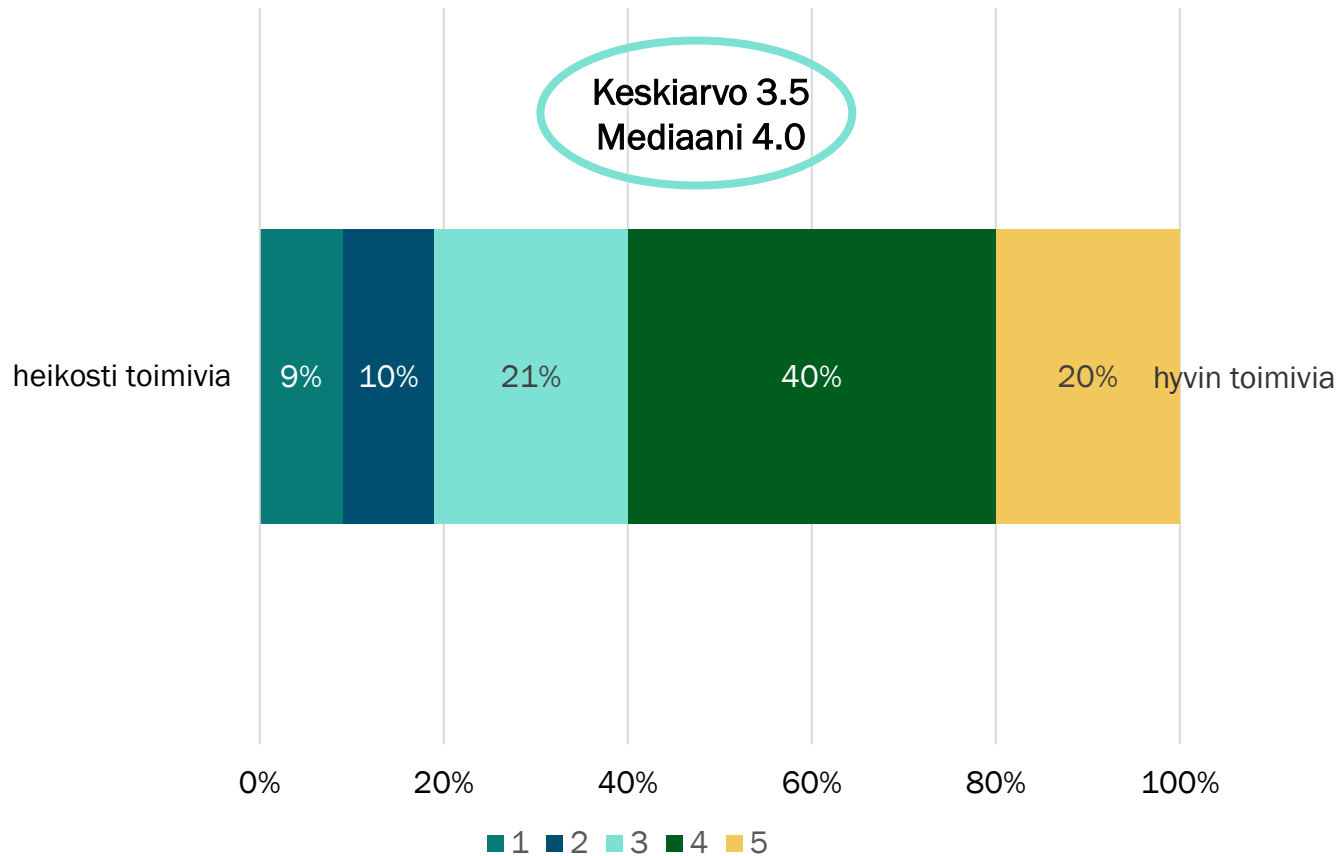
”Toimintavarmuus ja aikatauluissa pysyminen (Linja 4 H ja V).”

”Käyttäisin mielelläni mutta kun reitit niin outoja että esim. töihin meno mahdotonta. Aikataulut ja reitit muuttuvat jatkuvasti. Lsl huono palvelu, esim. Eläkeläisen jolla ei ole internettiä kehoitettiin tilaamaan sähköpostiin uutiskirje, jotta näkee aikataulut.”

”Pääsen yhdellä bussilla suoraan juna-asemalle, se hyvä.”

Bussivuorojen toimivuus

Vastaajien määrä: 120

Avoimissa vastauksissa bussivuoroja kuvataan epävarmoiksi ja kuormittaviksi.

Toistuvia havaintoja ovat:

1. liian harvat vuorot ruuhka-aikoina
2. vuorojen peruuntuminen tai myöhästyminen
3. bussien huono kunto
4. epämiellyttävät matkustusolosuhteet (täysi bussi, kuumuus, hälinä)

Useampi vastaaja tuo esiin, että bussivuorojen epäluotettavuus aiheuttaa stressiä ja tekee joukkoliikenteen käytöstä riskialtista työmatkoilla, joissa aikataulut ovat kriittisiä.

Bussivuorojen toimimattomuus heikentää joukkoliikenteen uskottavuutta arjen kulkumuotona.

Bussivuorojen toimivuus

Vastaajien määrä: 37

Avointen vastausten perusteluista korostuvat erityisesti:

1. bussien epäluotettavat aikataulut
2. sovellusten näyttämien tietojen paikkansapitämättömyys
3. ruuhka-aikojen ylikuormitus
4. kuljettajien toimintaan liittyvät kokemukset (töykeys, kaahailu)
5. lippujen korkea hinta suhteessa matkan pituuteen

Useampi vastaaja vertaa joukkoliikennettä omaan autoon ja toteaa, että joukkoliikenne on kalliimpi, hitaampi ja epävarmempi, mikä ohjaa valitsemaan auton.

Joukkoliikenne ei kilpaile aikuisen arjessa auton kanssa luotettavuudessa eikä kustannuksissa.

"Pitää ehtiä tasatunnettain töihin ja kohtuudella. Ei töihin tarvitse lähtä 1,5h aikasemmin"

"Sunnuntaisin vuoroja vähän."

"Ahtialan vuorot/linjat, yö linja tosi tärkeä viikonloppuisin!"

"Ruuhka-aikoina vuoroja/busseja tarvittaisiin enemmän"

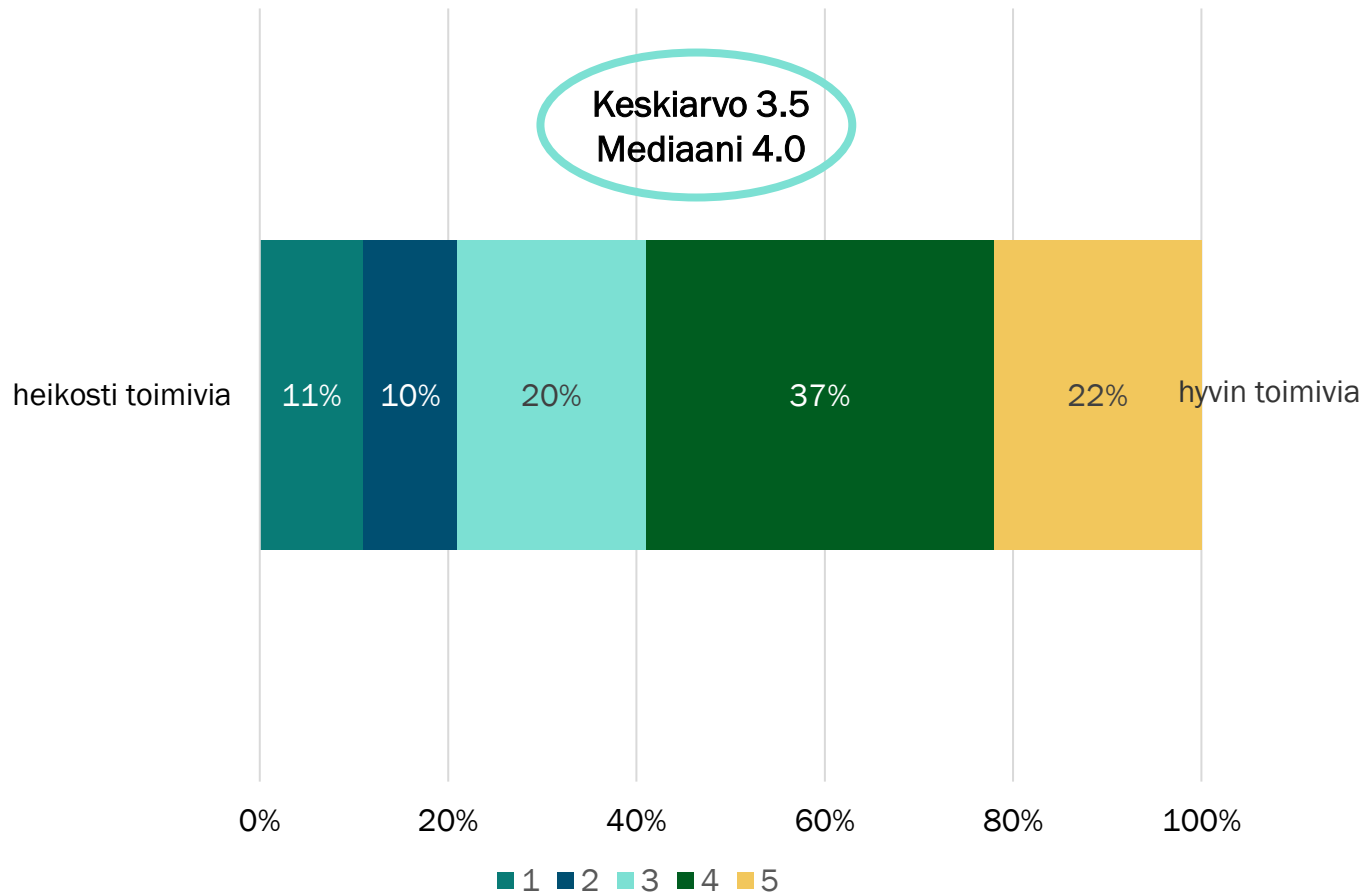
"Jotkut bussivuorot kauheita. Liikaa ihmisiä, bussissa lämmitykset täysillä. Matkanteko venyy ja stressi ehtikö seuraavaan bussiin ja töihin. Varma päänsärky jos bussi aivan täynnä ja ilma loppuu."

"Töihin kun menin bussilla, niin piti valita liian aikainen töihin saapuminen, koska seuraavalla bussin vuorolla olisin myöhästynyt töistä. Siksi aloin vuokrata kaupunki pyörää ja kesän edetessä pyörät oli aina huonommassa ja huonommassa kunnossa."

Bussiaikataulujen toimivuus

Vastaajien määrä: 120

Avoimissa vastauksissa aikatauluja kuvataan **epäjohdonmukaisiksi**. Bussit ovat usein myöhässä, ja erityisesti viikonloppuisin sekä iltaisin sopivan vuoron löytäminen koetaan vaikeaksi.

Yksittäisissä vastauksissa kiitetään keskusta-alueen useampia reittivaihtoehtoja, mutta nämä eivät poista kokonaiskuvaa siitä, että **aikataulut eivät tue säännöllistä työssäkäyntiä tai perhearkea**. Aikatauluihin ei voi luottaa tavalla, jota työ- ja perhearki edellyttäisi.

Perusteluissa toistuvat:

1. myöhästymiset erityisesti aamun ja iltapäivän ruuhkissa
2. harvat vuorot viikonloppuisin ja iltaisin
3. epäselvät tai muuttuvat aikataulut
4. tunne siitä, että käyttäjän on jatkuvasti seurattava muutoksia pysyäkseen mukana

Joissakin vastauksissa mainitaan parannuksia yksittäisillä linjoilla, mutta nämä eivät muuta **yleistä kokemusta aikataulujen epävarmuudesta**.

Aikataulujen ennakoimattomuus tekee joukkoliikenteen käytöstä kuormittavaa.

Bussiaikataulujen toimivuus

Vastaajien määrä: 25

”Viikonloppuisin ja öisin välillä vähän ongelmia löytää sopivaa koska menevät harvemmin”

”Mielestäni tyhmää että aamu 7.40 lähtevä bussi on triolla klo 8.05. Ei ole fiksum. Nyt bussit suunniteltu vain nuorten koulu menojen mukaan, mutta ei palvele enää aikuisia. Busseja menee liian vähän ja liian harvoin.”

”Lähtökohtaisesti bussien arvioidut aikataulut ei pidä juuri koskaan paikkaansa.”

”9 ja 9b. Aikataulu on heikko ja vuorot hassuja varsinkin 9b:n kanssa. Saattavat mennä 10 minuutin välein ja sitten on lähes tunnin tauko ettei mitään.”

”Tällä hetkellä aikataulut todella hyviä, jos muuttuu syksyksi, niin ei jatkossa.”

Keskeisimmät kehitystoiveet ja palautteet joukkoliikennesuunnittelulle

Vastaajien määrä: 49

Kehittämistoiveet ovat laajoja mutta sisällöllisesti hyvin yhteneviä:

1. enemmän vuoroja ruuhka-aikoihin, jotta kaikki mahtuvat kyytiin
 2. pysäkkien saavutettavuuden parantaminen, erityisesti talviolosuhteissa
 3. käteismaksun säilyttäminen busseissa
 4. selkeämpi ja vakaampi reittisuunnittelu ilman jatkuvia muutoksia
 5. bussikaluston kunnon parantaminen
 6. parempi kuljettajien asiakaspalvelu ja turvallinen ajotapa
- Useampi vastaaja kokee, ettei käyttäjiä kuunnella riittävästi ja että päätökset tehdään enemmän talous edellä kuin arjen sujuvuutta ajatellen.
- Joukkoliikenteen kehittämistä pidetään välttämättömänä, jotta siitä voisi tulla todellinen vaihtoehto aikuisen arjessa.**

"No jos kannustetaan käyttämään julkista liikennettä, linjojen olisi oltava sellaisia että töihin pääsee."

"Bussivuoroja iltaan ja viikonloppuihin pitäisi lisätä."

"Busseihin enemmän opastauluja joista näkee seuraavan pysäkin."

"Toivottavasti bussireittien suunnittelussa huomioidaan lasten mahdollisuus kulkea bussilla kouluun ja harrastepaikkoihin (mm uimahallit, suurhalli, Mukkulan jalkapallokentät). Bussireittien suunnittelussa on tärkeää huomioida myös vanhusten sujuva pääsy terveydenhuollon palveluihin."

"Ns. Sateliittivuoroja joilla pääsee kaupungin osasta toiseen kulkematta torin kautta. Esim. Patoniitty- Saksala."

"Bussiaikataulut ovat vaikeasti tulkittavia ja tietoa on vaikea löytää."

"Käteisellä pitää pystyä maksamaan busseissa! Käteismahdollisuuden poistaminen on aivan älytön ja vaarallinenkin ratkaisu. Muutos pitäisi tapahtua asteittain, ei kerralla."

Johtopäätökset joukkoliikenteestä aikuisten arkea koskien

Joukkoliikenne on aikuisille satunnainen ja täydentävä kulkumuoto. Vaikka suurin osa käyttää busseja ainakin joskus, käyttö on usein epäsäännöllistä, ja auto koetaan yleisesti välttämättömäksi arjen sujuvuuden vuoksi.

- **Toimivuuden kokemus**

Palvelu koetaan kohtalaisen toimivaksi, mutta ei riittävän luotettavaksi arjen perustaksi. Kokemusten keskiarvo on noin 3.5/5. Joukkoliikenne toimii parhaiten selkeillä, suorilla työmatkareiteillä; muissa tilanteissa epävarmuudet korostuvat.

- **Keskeiset haasteet**

1. Ruuhkaisuus: täynnä olevat bussit heikentävät matkustusmukavuutta.
2. Aikatauluongelmat: myöhästely, vuorojen peruuntuminen ja muutokset lisäävät stressiä.
3. Reittien kiertävyys ja pysäkkien saavutettavuus: pitkät kävelymatkat ja hitaat reitit laskevat käyttöhalukkuutta.
4. Kaluston vaihteleva laatu: epämukavuus heikentää palvelukokemusta.

- **Kehitystoiveet**

1. lisää vuoroja ruuhka-aikoihin
2. selkeämpää reittisuunnittelua
3. parempaa ennakoitavuutta ja tiedotusta
4. pysäkkien parempaa saavutettavuutta
5. kaluston ja matkustusolosuhteiden parannuksia

Kokonaisuutena joukkoliikenne nähdään palveluna, joka on tarpeellinen mutta riittämätön vastaamaan arjen ryhtiin ja luotettavuuden tarpeeseen.

Johtopäätökset

Johtopäätös ja pääviesti

Aineiston perusteella perheiden arkea määrittää vahvimmin **palvelujen saavutettavuus, ennakoitavuus ja riittävyys**, ja kun nämä eivät toteudu (esim. varhaiskasvatuksessa, koulussa tai joukkoliikenteessä), **kuormitus näkyy suoraan lasten hyvinvoinnissa, perheiden ajankäytössä ja alueellisessa kiinnittymisessä.**

Yhteenveto kyselyn tuloksista ilmiötasolla

1. Arjen saavutettavuus on koko aineiston läpileikkaava teema.
Palvelujen läheisyys ja sujuvat siirtymät muodostavat perustan perheiden kokemalle hyvinvoinnille.
2. Palveluiden kuormittuminen näkyy varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.
Ilmiöihin kuuluvat paikkapula, suuret ryhmäkoot, vaihtuvuus ja epävarmuus palvelujen jatkuvuudesta.
3. Sosiaaliset suhteet ja yhteisöllisyys korostuvat kaikissa ikäryhmissä.
Lähikoulu, lähipäiväkoti ja paikalliset harrastuspaikat tukevat lasten ja nuorten kiinnittymistä omaan elinympäristöönsä.
4. Tuen oikea-aikaisuus ja riittävyys ovat keskeisiä hyvinvointitekijöitä.
Erytisen tuen ja aikuistuen tarve näkyy läpi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen.
5. Nuorisopalveluissa korostuu rakenteellisen saavutettavuuden haaste.
Nuorten vapaa-ajan mahdollisuudet ovat epätasaisia, ja matalan kynnyksen tilat puuttuvat monilta alueilta.
6. Joukkoliikenteen toimivuus vaikuttaa laajasti arkeen.
Ruuhkautuminen ja aikataulujen epävarmuus heikentävät turvallisuutta ja ennakoitavuutta niin lapsilla kuin aikuisilla.

Yhteenveto parhaiten toimivista palveluista

Aineiston perusteella parhaiten toimivat palvelut ovat ne, joissa korostuu **pysyvyys, läheisyys, selkeys** ja **henkilöstön osaaminen**. Näitä ovat erityisesti:

1. Varhaiskasvatuksen pienet ja kodinomaiset yksiköt

Näissä yksiköissä kiitetään pysyviä aikuisia, lapsilähtöistä työtettä, luonnon hyödyntämistä ja arjen johdonmukaisuutta.

2. Koulut, joissa on osaava ja vakaa henkilöstö sekä hyvä vuorovaikutus kodin kanssa

Hyvin toimiviksi koetaan koulut, joissa opettajat tuntevat oppilaat, viestintä toimii ja työrauha on kunnossa. Myös pienet ja yhteisölliset koulut nousevat vahvuuksina.

3. Toimiva lähikouluratkaisu

Kun koulumatka on lyhyt ja turvallinen, arki sujuu, ja lasten sosiaaliset suhteet pysyvät vahvoina. Lähikoulu toimii arjen vakaana rakenteena.

4. Iltapäivätoiminta niissä yksiköissä, joissa ohjaus on laadukasta ja lapsilähtöistä

Osa perheistä kuvaa palvelua turvalliseksi, toimivaksi ja hyvin johdetuksi, ja ohjaajia pidetään helposti lähestyttävänä.

5. Nuorisotyö silloin, kun se on näkyvää ja jalkautuvaa

Eryteisesti liikkuva nuorisotyö ja yksittäisten työntekijöiden tekemä kohtaava työ saavat kiitosta alueilla, joilla ne toimivat aktiivisesti.

Yhteenveto parhaiten toimivista palveluista

Aineiston perusteella parhaiten toimivat palvelut ovat ne, joissa korostuu **pysyvyys, läheisyys, selkeys** ja **henkilöstön osaaminen**. Näitä ovat erityisesti:

6. Toisen asteen opetus silloin, kun opetusryhmän arjen rakenne ja opetus ovat laadukkaita

Toisen asteen opinnoissa parhaiten toimivaksi kuvataan: laadukas ja vaativa opetusosaavat opettajat ja ohjaajat, hyvä työrauha, toimivat opiskeluhuollon ja ohjauksen palvelut. Suurin osa nuorista pääsee toivomaansa oppilaitokseen, mikä tukee sujuvaa opintopolkua.

7. Joukkoliikenne – silloin kun reitti on suora ja palvelu säännöllinen

Aikuisten arjessa joukkoliikenne toimii parhaiten selkeillä, suorilla työmatkareiteillä, joissa vuorot ovat riittävän tiheitä, reitti ei kierrä ja pysäkki on lähellä. Näissä tilanteissa palvelu koetaan toimivaksi ja luotettavaksi.

Keskeiset kehittämisen kohteet

Perheiden arkea kuormittavat eniten **saavutettavuuden, tuen ja ennakoitavuuden puutteet** varhaiskasvatuksessa, koulussa, harrastuksissa ja joukkoliikenteessä, ja nämä muodostavat aineiston keskeisimmät kehittämiskohteet.

1. Varhaiskasvatuksen riittävyys ja ennakoitavuus

Paikkapula, suuriksi koetut yksiköt, henkilöstön vaihtuvuus ja tilojen haasteet kuormittavat arkea ja heikentävät palvelun ennustettavuutta.

2. Perusopetuksen ryhmäkoot, oppimisrauha ja tuen saatavuus

Suuriksi koetut ryhmät, vaihteleva työrauha ja tuen oikea-aikaisuuden puute ovat toistuvia haasteita.

3. Joukkoliikenteen luotettavuus ja saavutettavuus

Ruuhkaiset vuorot, aikataulujen epävarmuus, kiertävät reitit ja pitkät kävelymatkat pysäkeille heikentävät arjen sujuvuutta.

4. Iltapäivätoiminnan yhdenvertaisuus ja laatu

Ohjauksen ja valvonnan taso vaihtelee, paikkoja ei ole riittävästi ja erityistä tukea tarvitsevien pääsy ei toteudu tasavertaisesti.

5. Harrastus- ja vapaa-ajanpalvelujen saatavuus ja monipuolisuus

Nuorille puuttuu matalan kynnyksen paikkoja (nuorisotilat, hengailualueet), ja harrastustarjonta koetaan osin yksipuoliseksi ja kapasiteetiltaan rajalliseksi. Taksikuljetusten varassa olevat nuoret jäävät helposti toiminnan ulkopuolelle.

Keskeiset kehittämisen kohteet

6. Nuorisopalvelujen epätasainen alueellinen näkyvyys
Monilla alueilla ei ole nuorisotilaa lainkaan, ja liikkuvan nuorisotyön tavoitavuus vaihtelee; nuorten osallisuus palvelujen suunnittelussa jää vähäiseksi.
7. Toisen asteen tuen ja harjoittelumahdollisuuksien vaihtelevuus
Työssäoppimispaikkojen saatavuus on epätasaista, ja opiskeluhuollon sekä tuen riittävyys vaihtelee oppilaitoksittain.

KEHITTÄMISKOhteet 2026

Varhaiskasvatus → paikkapula, ryhmäkoot

Perusopetus → oppimisrauha, tuki, saavutettavuus, ennakointi, tiedonkulku

Iltapäivätoiminta → laatu, yhdenvertaisuus

Harrastukset → tilojen & tarjonnan puute

Nuorisopalvelut → saavutettavuus, osallisuus

Toinen aste → työssäoppimispaikat, nuoren tuki

Joukkoliikenne → ruuhkat, vuorot, luotettavuus

Lahden kaupunki
Osallisuuskoordinaattori Tia Mäkinen
tia.makinen@lahti.fi, p. 044 769 8695
[Lahti.fi/kumppanuuspoydat](https://www.lahti.fi/kumppanuuspoydat)